

SLOVENSKI

Izdaja časopisno-izdajniško podjetje "Mladost" / Direktor: Rudi Janžura / Odgovorni urednik: Sergej Vojtaš / Fiska tiskarna "Slov. poročevalca" / Uredništvo: Ljubljana, Lomšičeva ulica 3, telefon 23-322 do 23-326 / Uprava: Ljubljana, Lomšičeva 3/II, telefon 23-322 do 23-326 / Oglasi: Ljubljana, Lomšičeva 3/II, telefon 21-532 / Pošta: predal 29 / Tekoči račun Narodne banke 601-Te-163 / Mesečna naročnina 200 din

Poročevalec

IZJAVA PREDSEDNIKA REPUBLIKE TITA

Laži o Jugoslaviji ne morejo zapeljati nobenega resnega človeka

BEograd, 9. jan. (Tanjug) Predsednik republike Josip Broz-Tito je dal po prošnji dopisnika AP iz Beograda g. A. Singletona izjavo v zvezi z raznimi obrekovalnimi članki proti naši državi, ki so bili v zadnjem času objavljeni v nekih inozemskih časopisih. Dopisnik je navajal tudi pisanje nekega emigranta o Jugoslaviji in o politiki njene vlade ter je v zvezi s tem predsednik republike izjavil naslednje:

»Prvo — če bi šlo samo za vesti osebnosti, kakršno vi navajate, ne bi imel za potrebno, da odgovorjam. Gre pa za neko široko zasnovano obrekovalno kampanjo vplivnih krogov iz raznih držav, ki so sovražniki nove Jugoslavije ter delajo z vsemi silami, da bi jo diskreditirali in ji vzeli ugled v svetu.

Drugo — teh krogov ni treba navajati. Obrekovalno pisanje o našem sporazumu in sporazumevanju med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo se je začelo najprej v Italiji, po-

tem pa je bilo preneseno v druge države, kot so Nemčija, Amerika itd. Cilj takega pisanja je jasen. Gre ne samo za to, da se zmanjša ugled Jugoslavije na mednarodnem terenu, temveč tudi za poskuse, da se onemogoči nadaljnje sodelovanje z zahodnimi drža-

Skupščina Demokratične fronte delovnega ljudstva na Koroškem

DUNAJ, 9. jan. (Tanjug) — Danes dopoldne je bila v Celovcu letna skupščina Demokratične fronte delovnega ljudstva, katere so se udeležili Slovenci iz vseh krajev Koroške, kot gostje pa člani izvršnega sveta Socialistične zveze Slovenije Stane Kavčič, Janez Vipotnik in Zima Vrščaj.

Udeleženci skupščine so potrdili dosedanje politično li-

vami, da bi bilo konec zaupanja voditeljev teh držav do nas, da se prepreči dobivanje nadaljnje pomoči od ZDA, Vel. Britanije in Francije, da se tržaško vprašanje reši v našo škodo in tako dalje.

Tretje — prepričan sem, da bo tudi ta, najbolj ključna kampanja, doživela poraz, kakršnega so doživele vse dosedanje, ker ne verjamem, da bi mogla taka lažniva pisarija

zapeljati katerega odgovornega in resnega človeka. Jugoslavija vodi svojo zunanjo politiko odkrito pred svetovno javnostjo in nima vzroka, da bi se pred komurkoli opravičevala, ker so dejstva v pogledu njenih stališč v mednarodnih vprašanjih, zlasti pa v pogledu stališča do posameznih držav vedno odkrita in bodo taka ostala tudi v prihodnosti.

Za predsednika Demokratične fronte delovnega ljudstva je bil ponovno izvoljen dr. Petek iz Velikoveca, za prvega in drugega podpredsednika pa Šimen Gros-Hren in Janez Galob.

Dr. F. Petek

Protislovenska provokacija

Trst, 9. jan. (Tanjug). Tržaški občinski svet je bil sinoči ponovno pozorišče hude protislovenske provokacije in sovništinskih izpadov, ko so iredentistični svetovalci napadli poveljnika anglo-ameriške cone STO britanskega generala Wintertona, ker je novozgrajeno šolsko poslopje pri Sv. Ivanu v Trstu določil za slovensko šolo. Voditelj krščen-skodemokratske skupine Gregorčič je predložil resolucijo, s katero se zahteva preklic sklepa generala Wintertona in pravico, da o zgradbi odloča občinski svet, v katerem imajo večino iredentisti.

Avstrijska nota

DUNAJ, 9. jan. (Tanjug) — Sklep avstrijske vlade, da pošlje v Berlin neuradno delegacijo s šefom političnega oddelka zunanjega ministrstva poslancom dr. Schönerjom na čelu, je bil danes popolnoma tuje uradno potrjen z noto, ki jo je avstrijska vlada poslala veleposlanikom ZDA, Vel. Britanije, Francije in Sovjetske zveze. Kakor je rečeno v noli, ima delegacija posebno nalogo zveze vlade, da mora biti v času trajanja berlinske konference v stalnih stikih s predstavniki velesil. Avstrijska vlada je v isti noti zaprosila vlade štirih držav, naj njen sklep sprejmejo na znanje in v tem smislu dajo navodila svojim delegacijam na konferenci.

ga izvršnega sveta, niti na določbe osnovne uredbe, ker imata pravico nagradjevati svoje delavce in uslužbence iz dela ustvarjenega dobička.

Zato je razprava o trinajsti plači ali o kakršnekoli linearnem nagradjevanju brez podlage, ker je to v nasprotju z duhom obstoječih predpisov, kakor tudi s samim uslužben-skim sistemom, ki predvideva samo takšne nagrade in dajave, ki so rezultat napore uslužbencev. — Iz kabineta sekretarja zveznega izvršnega sveta.

Delo na poslovniku zvezne ljudske skupščine

Beograd, 9. jan. Na današnji seji je komisija za sestavo predloga poslovnika Zvezne ljudske skupščine obravnavala nekatere rezervirane člene osnutka. Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Moša Pijade je predložil v zvezi s temi amandmanov rešitev, za nekatere rezervirane člene, ki jih je sestavil na podlagi svojih zamisli in predlogov, ki so jih postavili člani komisije. Dve podkomisiji sta prav tako uspešno opravljali svoje delo ter izdelali besedilo posameznih določb, kakor jih je sprejela komisija. Sedaj bo še posebna komisija do torka podrobno pregledala besedilo in pripravila morebitne stilistične in jezikovne pomanjkljivosti.

Mednarodna železniška konferenca na Dunaju

Beograd, 9. jan. Ob udeležbi predstavnikov železniških uprav Avstrije, STO, Jugoslavije in Italije bo na Dunaju od 12. do 16. t. m. konferenca, na kateri bodo razpravljali o vprašanjih tranzitnega prevoza avstrijskega blaga po tržaškem in reškem pristanišču. Ta mednarodna konferenca bi morala biti že lani meseca novembra, po zahtevah italijanske železniške uprave pa je bila odložena. Jugoslovanska delegacija, ki bo jutri odpotovala na Dunaj, vodi inž. Sveta Savičević, načelnik Glavne direkcije jugoslovanskih železnice.

Diplomatski sprejemi

Beograd, 9. jan. Predsednik republike Josip Broz-Tito je dal dovolilo za namestitev prvega libanonskega pooblaščenega ministra v Beogradu. Prvi libanonski predstavnik v Jugoslaviji bo dosedanj libanonski poslanik v Grčiji Mohamed Ali Hamade, ki pa bo obdržal svoj sedež v Atenah.

Predsednik republike Tito je sprejel novega izrednega poslanika in pooblaščenega ministra FLRJ v Perziji Anta Rukavmo, preden se je podal na svoje službeno mesto.

Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je sprejel italijanskega poslanika v Beogradu g. Francesca P. V. D'Archia. Potem je sprejel perzijskega poslanika v Beogradu g. dr. Dževata Sadra in burmanskega odpravnika poslov v Beogradu g. Tinmaunga Gvija.

Obisk generalnega tajnika Svetovne zveze bivših borcev

Beograd, 9. jan. V Beograd je prisel svojo soprogo generalni sekretar Svetovne zveze bivših borcev g. Eliot Newcomb, ki je bil povabljen od naše Zveze borcev. Njegov obisk je prispevek k okrepitevi sodelovanja naše organizacije borcev s svetovno organizacijo. Generalni tajnik svetovne zveze borcev bo imel v Beogradu posvetovanja s predstavniki Zveze borcev in Zveze vojnih invalidov. Razpravljali bodo tudi o izvršitvi nalog, ki jih je došla Svetovna zveza bivših borcev na svoji zadnji generalni skupščini v Haagu.

Zaključek naših trgovinskih pogajanj s Pakistanom

Beograd, 9. jan. (Tanjug) Razgovori o sklenitvi novega trgovinskega sporazuma med Jugoslavijo in Pakistanom so uspešno končani in bodo te dni podpisani. Ta sporazum ne bo vseboval kontinentalne liste izvoznega in uvoznega blaga, temveč se bo po njem vsa blagovina izmenjava izvrševala po splošnih izvoznih dovolilih. Na ta način bo uspeh te gospodarske pogodbe odvisen od podjematosti naših izvoznika. Prvi trgovinski sporazum med Jugoslavijo in Pakistanom je bil sklenjen že leta 1948.

Ekonomski konferenca Investicije tujega kapitala v Turčiji

ANKARA, 8. jan. (Tanjug). Turška narodna skupščina bo te dni razpravljala o osnutku zakona o investicijah tujega kapitala v Turčiji. Ta osnutek je izdelala ter zdaj predloži narodni skupščini posebna komisija. Po tem osnutku bodo dovoljene vse investicije tujega kapitala na vseh področjih zasebnega gospodarstva, če ne zahtevajo posebnih privilegijev. Vsaka ponudba bo morala biti predložena posebni komisiji, o njenem sprejemu pa bo odločal ministrski svet.

Posebna komisija je narodni skupščini predložila tudi osnutek zakona o izkoriščanju nafte v Turčiji ob udeležbi tujega kapitala. Po tem osnutku bo omogočeno tudi ustanavljanje delniških družb.

Makedonska industrija v letošnjem letu

SKOPLJE, 9. jan. Po načrtu republike makedonskega državnega gospodarstva bo industrijska proizvodnja Makedonije v letošnjem letu ustvarila dohodek nad 20 milijard 700 milijonov dinarjev, kar bo za 30% več kakor lani. Posebno bo povečana proizvodnja v tobačni in tekstilni industriji, ki dajeta skupnosti največjo akumulacijo. Povečana proizvodnja bo dosežena skoraj izključno z intenzivnejšim izkoriščanjem obstoječih zmogljivosti in s pomočjo novih objektov, zgrajenih lani.

Znani francoski pediater v Jugoslaviji

Beograd, 9. jan. (Tanjug) V Jugoslaviji se mudi ugledni francoski pediater prof. dr. Robert Debre, direktor centra za zaščito otrok v Parizu. Dr. Debre, ki je prišel v Jugoslavijo na povabilo zdravniških društev, se bo mudil v Jugoslaviji deset dni ter se bo v tem času seznanil s problemi zaščite mater in otrok. Imel bo tudi več predavanj o sodobnih metodah zdravljenja in zatiranja otroških bolezni. Obiskal je več ustanov za zdravljenje in nego otrok v Zagrebu in Sarajevu ter je sedaj na poti v Beograd. Dr. Debre je znan strokovnjak na področju pediatrije. Objavil je s tega področja več znanstvenih del. Kot odličan poznavalec dela za zaščito matere in otroka je dr. Debre dolgoletni član posvetovalne ustanove Svetovne zdravstvene organizacije.

Suha zima je povzročila za naše elektrogospodarstvo katastrofalno nizko vodno stanje na naših glavnih virih električne energije: na Dravi, Savi in Soči. Naše hidrocentrale so že pretekli teden zaradi tega oddajale 30% energije manj. Kakor vidimo na sliki, je presahnila tudi Sava. Sedanjemu težkemu stanju v proizvodnji električne energije bi lahko bili kos edino le, če bi razpolagali z veliko akumulacijsko hidrocentrale, o čemer objavljamo članek na 5. strani.

ZAHVALA TOV. MIHE MARINKA ZA NOVOLETNE ČESTITKE

OD DELOVNIH KOLEKTIVOV, DRUŽBENIH ORGANIZACIJ, USTANOV IN POSAMEZNIKOV SEM OB NOVO LETU PREJEL TOLIKO ČESTITK, DA NE MOREM VSEM OSEBNO ODGOVORITI. ZATO SE S TEM ISKRENO ZAHVALJUJEM Z NAJLEPŠIMI ŽELJAMI ZA NOVO LETO.

MIHA MARINKO

Popusti za dopuste ostanejo v veljavi

Kakor smo zvedeli iz zveznega državnega sekretariata za zadeve narodnega gospodarstva, ostanejo do objave novih predpisov o popustu delavcem in namestencem za čas letnega dopusta v gostinskih podjetjih v veljavi predpisi, ki so veljali v

l. 1953 in sicer samo v planinskih, kopalskih in primorskih turističnih krajih, ki jih je kot take razglasil republiški državni sekretariat za gospodarstvo.

Grški minister Sifneos v Zagrebu

Zagreb, 9. jan. Včeraj je prisel v Zagreb grški minister za tisk in informacije g. Panajotis Sifneos s soprogo, ki se že več dni mudi v naši državi. Z njim je prisel tudi svetnik grškega veleposlaništva v Beogradu g. Nikolas Dematas, nadalje grški novinar g. Nikolas Zavisiz in svetnik državnega sekretariata za zunanje zadeve Vladimir Milovanović. Grške goste je sprejel opoldne podpredsednik izvršnega sveta LR Hrvatske Božidar Maslarić in se z njim del časa razgovarjal. Navzočih je bilo tudi več članov izvršnega sveta. Grški gostje so obiskali tudi predsednika Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti dr. Andrija Stamparja, nadalje Moderno galerijo ter atelje Krste Hegedušića in Antona Augustinčiča. Med svojim dvodnevним bivanjem v Zagrebu bodo grški gostje obiskali tudi Zdrženje likovnih umetnikov Hrvatske, pionirsko mesto in etnografski muzej.

Prevajalni stroj

New York, 9. jan. (Reuter). V New Yorku so včeraj prikazovali »elektronske možgane«, ki so prevajali ruske stavke na angleški jezik. Člani lingvističnega instituta so dajali v ta stroj kratke pisane izjave o raznih predmetih. V nekaj sekundah je stroj njihove stavke prevedel na angleški jezik. Kot »elektronskega prevajalca« so uporabili stroj, ki ga drugače uporabljajo za reševanje problemov iz nuklearne fizike in matematike. Ta stroj je uporabljen tudi za prevajanje iz drugih in na druge jezike.

*

Bonn, 9. jan. (AFP). Zahodnonemški kancler dr. Adenauer je povabil predsednika socialnodemokratske stranke Ollenhauera, naj bi se v ponedeljek udeležil sestanka zaradi razgovorov o problemih, ki so v zvezi z berlinsko konferenco. Kakor objavlja tiskovni urad socialnodemokratske stranke, bo njen predsednik po povabilu sprejel. Zahodnonemški kancler dr. Adenauer se bo v torek posvetoval tudi s predstavniki drugih parlamentarnih skupin.

Nezaslišan sklep ameriškega sodnika

Pod vplivom obrekovanja Jugoslavije kakor v primeru Pirenika

New York, 9. jan. (Tanjug). Sodiščni vrhovnega sodišča države New York Thomas Corcoran je sinoči sprejel škandalozni in nezakoniti sklep proti jugoslovanskim državljanom. Sodiščni vrhovnega sodišča države New York Thomas Corcoran je sinoči sprejel škandalozni in nezakoniti sklep proti jugoslovanskim državljanom. Sodiščni vrhovnega sodišča države New York Thomas Corcoran je sinoči sprejel škandalozni in nezakoniti sklep proti jugoslovanskim državljanom. Sodiščni vrhovnega sodišča države New York Thomas Corcoran je sinoči sprejel škandalozni in nezakoniti sklep proti jugoslovanskim državljanom.

poskus ameriškega sodnika Clarka, ki je hotel v Nemčiji zadržati malega Slovenca Pirenika. Sodiščni vrhovnega sodišča države New York Thomas Corcoran je sinoči sprejel škandalozni in nezakoniti sklep proti jugoslovanskim državljanom. Sodiščni vrhovnega sodišča države New York Thomas Corcoran je sinoči sprejel škandalozni in nezakoniti sklep proti jugoslovanskim državljanom.

Jugoslovanski konzul v New Yorku Drago Govorušić je protestiral proti temu nezakonitemu sklepu sodnika Corcorana in obvestil sodišče, da bo po poslastitvi FLRJ v Washingtonu formalno protestiral pri ameriškem zunanjem ministru.

Washington, 9. jan. (USIS). Ameriški državni podsekretar za vprašanja Dajnega vzhoda Walter Robertson je izjavil, da ni nobene osnove, da bi ZDA spremenile svojo politiko nepriznavanja Kitajske. To izjavo je dal v zvezi s člankom, v katerem je bilo rečeno, da so nekateri ameriški visoki funkcionarji zavzeli novo stališče do Kitajske.

O nagradah državnim uslužbencem

Pojasnili sekretarja zveznega izvršnega sveta

Beograd, 9. jan. (Tanjug). Zvezni izvršni svet je sredi decembra sklenil, da se podeli določenemu številu uslužbencev v nekaterih ustanovah nagrade v smislu določb osnovne uredbe o zvanjih in plačah uslužbencev državnih organov. Sredstva za te nagrade in nadurno delo in kjer so bili uslužbenci posebno pošteno in vredno pri delu, in to ne glede na plačilne razrede uslužben-

ce. Pri sprejetju tega sklepa je mislil zvezni izvršni svet v prvi vrsti na to, da se podeli nagrade uslužbencem tistih ustanov, kjer je bilo izredno in nadurno delo in kjer so bili uslužbenci posebno pošteno in vredno pri delu, in to ne glede na plačilne razrede uslužben-

cev. Voditelj ustanov je bil ta kriterij pojasnjen ter so bili pisмено opozorjeni, naj se ravnajo po členu 7 osnovne uredbe, ki določa, da sodelujejo pri podeljevanju nagrad tudi sindikalne organizacije. S tem sklepom so bili seznanjeni tudi izvršni sveti ljudskih republik raznih Slovenije in Črne gore, ki sta se nagradili svoje uslužbence. V upravi ustanov zveznega izvršnega sveta je bilo to sta-

Novi državni sekretarji Makedonije

Skopje, 9. jan. (Tanjug) Danes so zapislegli nov državni sekretarji Makedonije Asen Simitčiev, državni sekretar za gospodarstvo, Mito Micačkov, državni sekretar za notranje zadeve, Dimo Kantardžiski, državni sekretar za pravosodje.

FRANCE PEROVSEK

Komunist danes

Nekaj vprašanj iz življenja organizacij ZKJ

Ce danes sem in tja silimo diskusije o mestu in vlogi komunistov, oz. organizacij ZKJ v nadaljnjem boju za socializem, potem to nikakor ne pomeni, da to mesto in vlogo še iščemo, da iščemo nekaj česar ni, in kar je treba najti. Vsakemu pravemu prijatelju socializma, velikanski večini delavnega ljudstva pri nas je jasno, da bi socializem v naši državi ne imel takšnih položaj kakršne ima, da bi ne bilo današnje stvarnosti, če bi komunisti kot celota v zadnjih 17 letih le za trenutke iskali sami sebe, svoje mesto in obveznosti v revolucionarni borbi. Jasno je, da so se iz dneva v dan menjavale naloge in sicer tako, da so izpolnjene naloge prinašale nove. To neprestano obvezovanje in izpolnjevanje je predstavljalo korake naprej k cilju — k socializmu, katerega so imeli in imajo komunisti neprestano pred očmi. Da, bilo je tudi iskanje in sicer iskanje poti in načinov za uresničevanje revolucionarnih nalog; toda to iskanje je temeljilo na vestni analizi vseh okoliščin, na katere je bilo potrebno v dani situaciji računati. Tako je bilo in tako je tudi danes! Se več! Danes, ko ima delovni človek oblast v svojih rokah, ko je uresničen najvažnejši pogoj za nadaljnjo borbo za socializem in njegovo zmago, — komand neposrednih proizvajalcev nad sredstvi za proizvodnjo, so komunisti še toliko bolj odgovorni, da nenehno analizirajo okoliščine, ki postavljajo pred njih nove obveznosti ter da se pri konkretnem formuliranju teh obveznosti dosežena stvarnost in cilj nikdar ne izključujeta. Peti in šesti kongres komunistov Jugoslavije, imata prav v tem pogledu odlični in zgodovinski pomen. Njuni sklepi niso neka lepo zlikana deklaracija, odmaknjena od cilja in konkretne prakse, temveč rezultat že izvršenega spopada z novim sovražnikom socializma — kastovskim birokratismom. Posebno VI. kongres se je lahko (zaradi uspehov v borbi z IB in raznovrstnimi birokratskimi tendencami pri nas doma) posvetil vprašanju bodočih nalog Zveze komunistov. Glavni akcent njegovih zaključkov pa je, kot znano, na tem, da z vso jasnostjo in odločnostjo postavlja komunisti med množico, toda ne kot komandanta in nekega birokratskega »inspektorja socialistične zavesti ljudstva«, kot je to slučaj v SZ, temveč kot revolucionarnega voditelja, ki si pridobi to legitimacijo le v vzgledu v praksi boja za socializem, z močjo prepričevalnih argumentov pri razčiščenju in reševanju političnih, gospodarskih in vseh drugih vprašanj. VI. kongres je pri tem ocenil, da je naša borba za socializem v taki fazi, da je ta vloga komunistov še nujna in da ima njeno praktično uveljavljanje le vedno odločen pomen za socializem.

Vse to je danes v glavnem jasno ne samo članom ZKJ, temveč tudi večini našega delavnega ljudstva. To pa ne pomeni, da delajo vse organizacije ZKJ v duhu gornjih ugotovitev, da pri njih ni škodljivih pojavov, težav in problemov. Največji problem v marsikateri osnovni organizaciji pa stoji pri nekaterih lokalnih vodstvih, je v tem, da v praksi ne uveljavljajo (nič, slabo ali zgledno) principe, ki jih je postavil VI. kongres. Na te stvari je opozorilo v pismu vse organizacije CK ZKJ že lani junija meseca. Aktivnost in rezultati dela organizacij ZKJ v zadnjem pol letu kažejo, da je imelo pismo zelo velik odmev. Toda nekatere posamezne organizacije še životrajno in jih vestransko pogledamo, vidimo, da je vzrok za to v tem, da so še okužene prav s tistimi, kar je kritiziral VI. kongres in samo pismo, (birokratsko pojmovanje svoje vloge na eni in »blagovanje« anarhije na drugi strani). Ker se iz tega ne izmotajo, ker se motajo predvsem okoli sebe in imajo opravke samo s seboj, ne pa s stvarnostjo, z idejo socializma in njenim konkretnim uresničevanjem, prihaja od tega, da diskurirajo o smotnejši organizacijski strukturi pred reorganizacijo o tem, ali je sestanek osnovnih organizacij sploh še pravilna oblika in celo o tem ali je sploh smiselno, da v bližnji perspektivi še obstoja ZK, kakšna je sploh še njena vloga danes itd.

V zvezi s tem bi se dotaknil troje vprašanj:

O nadaljnji vlogi ZKJ

Ogromna večina naših delovnih ljudi je za socializem, to zlasti dnevno kažejo uspehi, ki jih imamo na vseh področjih naše socialistične graditve. Brez zavestne akcije milijonov naših ljudi, bi ne premagali povojnih težav, kominforma in njegove blokade, ne bi zgradili močnih osnov našega gospodarstva, dovršili obrambne sposobnosti države, se uspešno uprli spletkam okoli Trsta itd. Naši delovni ljudje so za socialistični sistem in pod tem si predstavljajo oblast delavnega človeka, uveljavljanje neposrednega proizvajalca v razpolaganju z rezultati dela. Zato je točno, da komunisti nimamo sedaj naloge prečiščevanja ljudi, oz. čemer so že prečiščani, saj bi vsako tako »apostolstvo« ločilo komuniste od ljudi. Poleg tega bi jih to tudi postavljalo v vlogo raz-

sodnikov, ki odločajo o tem, kdaj je nekdo xrel za socializem in kdaj ne in to ne glede na to, koliko je nekdo dejavno že storil zanj. To, da je danes večina naših delovnih ljudi za socialistični sistem, je predvsem rezultat upornega dela organizacij komunistov, posebno od tistega časa dalje, ko je tov. Tito prevzel vodstvo KPJ. To ve danes vsak! Toda nekateri posamezniki, ki na osnovi člankov tov. Džilas v zadnjem času v raznih diskusijah govorijo o bodoči vlogi subjektivnega faktorja, prihajajo do nekega zaključka, da je s tem ta faktor izvršil svoje poslanske in da je sedaj vprašanje, kaj organizaciji ZK »se ostane« v njeni aktivnosti ob dejstvu, da so ljudje že za socialistični sistem. Po njihovem gre sedaj v prvi vrsti le še za demokracijo, v njo pa da bodo prišli »le z demokracijo in svobodo«, ki pa naj bo taka, da izključuje »gnajvljenje« ljudi z različnimi organizacijami oz. njihovimi organiziranim delovanjem.

Toda demokracija ni socializem, soc. demokracija je le pogoj zanj. Kaj si zato obetamo od nje? Naravno, svobodo vsem prijateljem socializma, tistim, ki se z dejanji borjo zanj; atmosfero, v kateri imamo popolno sprostitev vseh ustvarjalnih sil vsakega posameznika. Kje pa so kriteriji za to, kaj je ustvarjalno in kaj ni, kateri ukrepi, katere dejanja nas približujejo socializmu in katera oddaljujejo? Gotovo je, da jih »čista demokracija« v kateri je individuum svet za sebe, ne more ustvarjati. V taki anarhiji bi se uveljavljali predvsem glasnejši in brutalnejši. To bi pomenilo pustiti vse možnosti oživljanja raznim kapitalističnim in antisocialističnim elementom. Zato se morajo ti kriteriji ustvarjati v kolektivnem in enakopravnem dogovarjanju, predvsem pa v konkretnem delu za stvar socializma. Na sedanjih stopnjah našega razvoja se ne moremo ustaviti in »gustirati« na tem, ko so množice za socialistični sistem; njega je treba graditi in razvijati z že doseženih položajev, (te pozicije že ne predstavljajo razvitega socializma). Tu pa ima še veliko vlogo subjektivni faktor t. j. Zveza komunistov, SZDL, mladinska organizacija, sindikati itd. Jasno je, da te organizacije ne morejo biti komandant množice, razvijati birokratski oblik dela itd. temveč... »množična javna tribuna socialistične politike in misli, organizacijska oblika svobodnega boja mnenj na splošni socialistični podlagi«, kot je rekel tov. Kardelj za Socialistično zvezo delovnih ljudi na IV. kongresu SZDL.

V sedanjih fazi boja za socializem je nebroj problemov in od njihovega reševanja je odvisno ali bomo lahko lani ugotovili, če smo napravili korak naprej. Njihovo nadaljevanje na 6. str.

Sodelovanje prosvetnih delavcev Hrvatske in Slovenije

Zagreb, 9. jan. Med posameznimi obsejnim okraji Hrvatske in Slovenije prihaja do vedno tesnejšega sodelovanja. Tako je bila te dni z velikim uspehom končana konferenca prosvetnih delavcev iz okrajev Kavovce in Ljutomer. Na konferenci je sodelovalo 230 prosvetnih delavcev iz obeh okrajev. Razpravljali so o perečih prosvetnih zadevah, zlasti tudi o vzgoji otrok v šoli in izven šole. Tako skupno delo bomo mnogo prispevalo k izboljšanju prosvetnih razmer v obeh okrajih, hkrati pa je to najboljši kazilec za tesnejše sodelovanje tudi na vseh drugih področjih. M.B.

Življenjski jubilej najstarejšega jugoslovanskega književnika

Zagreb, 9. jan. Danes slavi najstarejši jugoslovanski književnik Rihard Katalinič-Jeretov svoj 85. rojstni dan in hkrati 70. obletnico svojega književnega dela. Poleg Vladimirja Nazora in Viktorja Cara-Emina je bil tudi Katalinič-Jeretov v vsem svojem književnem delu v neprestani borbi za svobodo jugoslovanskih narodov, zlasti pa za osvoboditev Istre. Matka Hrvatska bo v kratkem izdala novo knjigo njegovih pesmi.

Tudi v Zagrebu bodo uvedli trolejbus

Zagreb, 9. jan. Na sinočnji seji sveta za komunalne zadeve MLO Zagreba so sklenili, da bodo za zboljšanje prometa v mestu uvedli promet s trolejbusi. V letošnjem proračunu bo v ta namen določenih 225 milijonov dinarjev, nato pa bodo trolejbusni promet postopno razširili na vse mesto. Zaenkrat bodo nabavili 18 modernih trolejbusov. Instalacije se bodo začele, čim bodo to dopuščale vremenske razmere.

Razstava hrvatske grafike

Zagreb, 9. jan. V umetniškem paviljonu v Zagrebu je bila danes odprta razstava moderne hrvatske grafike. Razstavljeno je 200 del 19 hrvatskih slikarjev. Razstava bo odprta do konca meseca. M.B.

Novosti v devizni politiki

Edenje dni lanskega leta so izšli predpisi, ki določajo nov devizni režim v državi s veljavnostjo od 1. januarja t. l. Namen vseh teh predpisov je, olajšati našo plačilno bilanco v letu 1954 t. j., pospeševati izvoz blaga in omejevati uvoz do take mere, da bo v skladu s našimi deviznimi možnostmi in plačilno bilanco.

Izvozniki in drugi ustvarjalci deviz so stimulirani s tem, da je zvišan odstotek deviz, ki jim ostane na prosto razpolaganje in to od 100% do 40%. Dakev na tečajne razlike je sedaj za vse izvoznike enoten, predvidoma 80%. Izvozniki koeficienti so poenostavljeni s tem, da jih je 13 in da je razpon med najnižjim in najvišjim manjši t. j. od 0,90 do 4. Število uvoznih koeficientov je tudi skrajšano na 10 in razpon kot pri izvozu od 0,90 do 4. Za uvoz osnovnih surovin ni koeficientov.

Devize, ki jih osrednji devizni sklad (CDF) prejme od izvoza blaga (od 0% do 60%) in iz neblagovnega priliva, se razdelje tako: 12% za opremo ključ-

nih objektov, 30% za potrebe fonda opreme državne obrambe, ostanek 73% pa za pokritje državnih obvez v inozemstvu in za določena neblagovna plačila.

V zvezi s navedenim so se tudi spremenili predpisi glede poslovanja deviznih obračunskih mest, kjer bodo od sedaj dve vrsti sestankov: posebni in redni.

Na posebnih sestankih se bodo prodajale devize za tiste panoge blaga oz. vrste plačil, ki jih določijo zvezni izvršni svet. Ta je zaenkrat določil, da se nabavljajo devize na posebnih sestankih za blago iz gospodarske panoge 117 (kovinska industrija), 118 (ladjedelnost), 119 (elektroindustrija). Na teh sestankih bo izključno prodajalec deviz Narodna banka, kot kupci pa na gospodarska podjetja, ki nabavljajo devize za nakup blaga iz zgoraj navedenih panog. Posebni sestanki so obvezno vsaj dvakrat mesečno. Prvi bo 12. t. m.

Na rednih sestankih, kjer sodelujejo kot kupci in prodajalci gospodarska podjetja in Narodna banka, pa se trguje z de-

Visoko odlikovanje jugoslovanskega znanstvenika

Sarajevo, 9. jan. (Tanjug.) Predsednik francoske republike Vincent Auriol je na predlog francoskega pediaterskega društva v Parizu odlikoval profesorja sarajevske medicinske fakultete dr. Milivoja Sarvana za dosežene znanstvene uspehe na področju pediatrije in za krepitev zvez med jugoslovansko in francosko medicinsko znanostjo z redom legije časti. Odlikovanje je izročil na svečanosti v interni kliniki sarajevske fakultete član francoske medicinske akademije in predsednik Mednarodnega otroškega centra v Parizu prof. dr. Robert Debre. Svečanosti so prisostvovali tudi rektor sarajevske univerze dr. Vaso Butanž in profesor dr. Cosić ter dekan sarajevskih fakultet in zastopniki študentske organizacije. Po tej svečanosti je imel dr. Debre predavanje o zdravljenju tuberkuloze pri otrocih.

Novi javni tožilec Makedonije

Skoplje, 9. jan. (Tanjug.) Za novega javnega tožilca LR Makedonije je postavljen Jovan Dukovski, dosedanj javni pravobranilec Makedonije. Dosedanji javni tožilec Dimo Kantardžiski je imenovan za državnega sekretarja za pravosodje, za javnega pravobranilca pa je imenovan Nikola Vražalski, dosedaj načelnik sekretariata Narodnega sobranja.

Ustanovljena bo Zveza ljudskih univerz

Zagreb, 8. jan. V Zagrebu je bilo te dni posvetovanje zastopnikov ljud. univerz LR Hrvatske, hkrati pa je bila tudi konferenca zastopnikov ljudskih univerz iz vseh ljudskih republik. Na tej konferenci so sklenili, da bodo poglabili medsebojne zveze in razširili predavanja iz vseh področij. Na ta način žele omogočiti vsem tistim, ki so končali osnovno šolo, poglobitev njihove izobrazbe. V zvezi s tem so razpravljali tudi o uporabi filmov pri delu ljudskih univerz. Vse ljudske univerze, ki še nimajo potrebnih aparatov, naj bi si jih čimprej nabavile. Na kraju so sklenili, da bodo ustanovili Zvezo ljudskih univerz po vseh republikah. Na Hrvatskem so v ta namen že ustanovili pripravljali odbor.

Najvišje prodajne cene motornega bencina in petroleja ter plinskega olja

BEOGRAD, 8. jan. Odbor za gospodarstvo zveznega izvršnega sveta je sprejel odločbo o najvišjih prodajnih cenah za motorni bencin in petrolej ter motorno olje.

Cene motornega bencina 70-72 oktanov (etiliranega), motornega petroleja 30 oktanov in plinskega olja 85 odstotkov — 350 stopinj C, ki so navedene v ceniku osnovnih cen surovin in polizdelkov (»Uradni list FLRJ« št. 57-1951), kjer je navedeno 50, 37,50 oziroma 35 din za 1 kg, se zvišajo, in sicer: motornemu bencinu 70-72 oktanov (etiliranemu) na 75 din za 1 kg, motornemu petroleju 30 oktanov na 63 din za 1 kg in plinskemu olju 85 odstotkov — 350 stopinj C na 60 din za 1 kg.

Te cene so najvišje (plafonske) prodajne cene za navedene izdelke, veljajo pa od 1. januarja 1954.

Letos bodo na Hrvatskem končali več važnih ključnih objektov

Zagreb, 9. jan. Letos bodo na Hrvatskem končali graditve in montažo več važnih ključnih objektov, tako med drugim novo jeklarno in tovarno brezžičnih cev v Sisku, livarno v Sisku, valjarno aluminija v Razini pri Šibeniku in keramični kombinat pri Zagrebu, nadalje termocentralo Konjščino in hidrocentralo »Nikola Tesla«.

Ali imamo v Sloveniji dovolj zdravnikov?

Pred vojno smo imeli v Sloveniji 660 aktivnih zdravnikov pri 1.100.000 prebivalcih ali enega zdravnika na 1660 prebivalcev; danes imamo 820 aktivnih zdravnikov pri 1.450.000 prebivalcih ali enega zdravnika na 1770 prebivalcev. Torej smo na slabšem, kot smo bili. To-le v premissah vsem, ki smatramo Slovenijo za tisti del Jugoslavije, kjer je že danes zadovoljivo rešeno vprašanje zadostnega števila zdravnikov. V premissah tudi študentom medicine, ki govorijo in pišejo o slabih nadah za namestitve.

Kakor tudi so gornje številke prepričevalne, so pa same po sebi le premalo zgovorne. Ne povedo, da je v ambulantni službi le 252 zdravnikov ali 1 na 5475 prebivalcev (v bolnišnični službi jih je 459) in da je še mnogo slabše v higienski službi, kjer dela 51 zdravnikov. Ne povedo niti tega, da imamo samo 257 splošnih zdravnikov in 271 specialistov, vsi ostali so ali pripravniki (stajisti) ali pa na specializaciji. In še od teh splošnih in specializiranih zdravnikov jih je 65 zaradi starosti ali bolezni neaktivnih. Zato nas ne preseneča, da je v Sloveniji mnogo krajev brez zdravnika, ki so pred vojno že desetletja imeli stalnega zdravnika; da je marsikje en zdravnik, kjer sta bila pred vojno dva ali več.

Nauk, ki sledi iz povedanega, je preprosto: za zadovoljitev osnovnih potreb nam manjka še

Jubilej uglednega slovenskega kirurga

Te dni je poteklo 30 let, odkar dela v ljubljanski bolnišnici kot kirurg primarij dr. Robert Blumauer.

Trideset dolgih let težkega kirurškega dela, ki dan in noč ne pomeni drugega kot skrb in novo delo.

Trideset let vsako jutro pred sedmo uro ista pot: k bolnikom in v operacijsko sobo ter odod zopet k bolnikom.

Nihče ne more trditi, da v tej tretjini stoletja primarij dr. Robert Blumauer ni vložil vseh svojih sil, da bi pomagal bolnikom v njihovih najtežjih urah.

Njegov topli, človekoljubni in pomirjujoči odnos do bolnikov je spremljal desetletsko slovenskih bolnikov v urah trpljenja, strahu in nezvestnosti. Ti ljudje, vseh slojev in starosti se s hvaležnostjo spominjajo, kako jim je s kirurško umetnostjo vrnil zdravje.

Med svojimi sodelavci na kirurški kliniki uživa iskreno in globoko spoštovanje, nič manj pa ga ne cenijo ostali slovenski zdravniki, saj sodi dr. Robert Blumauer med najonirje naše kirurgije.

Izšel je iz temeljite kirurške šole primarija dr. Franca Derganca, ki je bila tedaj na sodobni evropski višini. Leta 1931 je prevzel iz rok svojega učitelja in prednika vodstvo ljubljanskega kirurškega oddelka. Njegovo neprestano stremenje po napredku, mnoga izpopolnjevanja v inozemstvu in neumorno delo je dalo lepe sadove, dostojne slavne tradicije ljubljanske kirurške šole. V letih 1931—32 mu je uspelo, da je preuredil operacijske prostore iz prejšnjega stoletja v moderne, ki še danes niso bistveno izpremenjeni.

Uvedel je mnoge, za Ljubljano nove metode kirurškega dela ter vzgojil v teh letih vrsto učencev, ki danes častno zavzemajo vodilna mesta v slovenskih bolnišnicah. Vodil je I. kirurški oddelk v Ljubljani do leta 1945, ko se je ta z drugim kirurškim oddelkom in kirurško kliniko spojil v novo, veliko kirurško kliniko popolne slovenske medicinske fakultete, katero nam je podarila osvoboditev. Spričo tesnih prostorov, malega števila kirurgov in borne opreme je bila ta združitev nujna za možnost pouka in dela številnih medicincev in zdravnikov, katerim so se po osvoboditvi odprla vrata v našo kirurško šolo. To potrebo združitev v skupno delo, koncentracijo vseh ljubljanskih kirurških sil v korist vzgoje novih zdravnikov in kirurgov ter napredka stroke same je primarij dr. Robert Blumauer v polni meri razumel, zato dela na kirurški kliniki kot primarij z vso voljo in predanostjo velikim skupnim ciljem, za katerimi stremi naša najvišja kirurška ustanova. Voditelju kirurške klinike prof. dr. Lavriču je dober tovariš, prav tako vsem drugim kirurgom na kliniki, pa tudi ostalemu osebju. Zato ga vsi sodelavci cenijo zaradi njegovih velikih izkušenj, discipliniranega dela in samoodpovedi, ki jih pozna le človek, ki je toliko leta opravljal težko delo kirurga.

Veder in čil stopa ta naš odlični kirurg v četrti decenij svojega dela ob operacijski mizi s kulturnostjo, ki je dostojna slovenskega intelektualca — zato mu vsi slovenski kirurgi in zdravniki čestitajo in žele še dolgo let tako uspešnega dela. Pisni zgodovine naše medicine pa bodo morali uvrstiti dr. Roberta Blumauerja med mojstre in graditelje slovenske kirurgije.

Cesitkam stanovskih sodelavcev se pridružujejo vsi, katere je jubilej zdravil. Prav tako pa tudi naš list.

Dr. T. R.

OB ROBU DOGODKOV

Pogumen predlog

Z nekajdnevno zakasnitvijo nam je Dedek Mraz prinesel nenavaden predlog. Sam po sebi ta predlog sicer ni nič novega, novo je le to, da ta predlog prihaja iz Italije, od koder smo doslej dobivali le nesprenjeljive pogoje in zahtevne spletke. Sicer je novoletni predlog prišel iz drugih krogov, kakor pogoji in spletki, toda tudi ti drugi krogi so doslej le redko kdaj imeli toliko poguma, da so plaho pripomnili, da le ni vse tako, kot trobijo italijanska vladna trobila.

Bivši predsednik prve italijanske vojne vlade in eden izmed voditeljev italijanskega odprdnega gibanja Ferruccio Parri je v pismu, ki ga je poslal ravnatelju levo usmerjene liberalne revije »Il Mondo«, predlagal direktna italijansko-jugoslovanska pogajanja o rešitvi tržaškega vprašanja. Parri predlaga, naj bi novi zunanji minister (kdo bo to, se zaenkrat še ne ve), izkoristil premor v mednarodni aktivnosti, ki bi nastal zaradi bližnje berlinske konference, za začetek direktnih italijansko-jugoslovanskih pogajanj, pogajanj brez posrednika in brez konference. Po Parrijevih sodbi je sedaj trenutek ugoden za pogajanja tudi zato, ker je prenehal propagandni hrup in ker so bili z dvetletnimi sondiranimi pojasnjenimi osnovni interesi obeh strani in bi bilo zgrešeno, če bi v pričakovanju »konference - morgane« opustili to priložnost. Kar se tiče konference, pravi Parri, da bi bila ta le formalen izhod in bi lahko sprejela le sklep o direktnih pogajanjih, ki bi jih bilo mogoče voditi tudi izven nje.

Ne mislimo se spuščati s Parrijevimi v polemiko glede nagibov, ki so ga pripeljali do tega predloga, kajti to je vprašanje zase. Osnovno je to, da predlaga pogajanja, ki smo jih predlagali tudi že z naše strani, in pravi, da tudi, če ne bi prišlo do integralne rešitve vprašanja, bi lahko bila sprejemljiva rešitev v dveh etapah, v kolikor bi skupni interesi in enakost okoliščin kakor tudi solidnost vzajemnih garancij zagotavljali nadaljnji razvoj vzajemnih odnosov. V vsakem primeru je bolje — piše Parri — da obe strani določita »modus vivendi«, ki bo dovoljeval, da se brez spopadov počaka na ugodnejši čas, ne da bi se pri tem položaj Italije poslabšal.

Če bo bodoča italijanska vlada sledila Parrijevemu nasvetu in pogledala stvarnost v obraz ter se odpovedala »sterilnim načrtom nerealnih stratosferskih možnosti in herojskih rešitev«, potem morda lahko upamo, da bo tudi za italijansko-jugoslovanske odnose nastopilo novo obdobje in da bo končno rešeno tudi tržaško vprašanje.

Odrpna knjiga

Z lažjo je kot s kepo snega: čim dlje jo valjaš, tem debelejša postaja.

Tako je tudi z zlonamernimi poročili, ki jih že dolga leta objavljajo nekateri časopisi in agencije in ki pripovedujejo o dozdnevih tajnih zvezah Jugoslavije z Moskvo, o jugoslovanskih zarotah in skrivnostnih načrtih, o vsem mogočem, samo o tem ne, za kar v resnici gre: o nenaklonjenosti, sovraštvu nekaterih do jugoslovanske politike, ki je s svojo neodvisnostjo, s svojo pravljeno sodelovati z vsakim, ki poštuje enakopravnost in v svojem boju za ohranitev miru dosega velik ugled v svetu in dobre odnose z državami na zahodu.

Zlobna poročila o dozdnevih skrivnih mislih in dejanjih naših držav, so prav zadnje čase posegla v sfero domišljije, ki se jih v resnici ne bi smevalo še tako podjeten avtor najbolj fantastičnih »desetparških kriminalke«.

Preveč neresne so stvari emigrantov, ki v Trstu ugotavljajo, kaj se dogaja v Beogradu, preveč smešno je vedeževanje časopisa »Roma« o tajnih zvezah Jugoslavije z Moskvo, da bi bilo potrebno resneje ukvarjati se z njimi. Jugoslovanska politika je tako odrpna knjiga kot malokatera drugih, da vanjo ne vidi res samo tisti, ki tega neče. Da tega neče videti italijanski tisk ni toliko presenetljivo, kar pač Italiji najbolj leži na tem, da bi kralja naše zveze z zahodnimi državami. Preseneča pa, če tu in tam tudi nekateri, drugače resnejši listi (n. pr. »Frankfurter Allgemeine Zeitung«), posvečajo kampanji zlobe več pozornosti, kakor pa bi jo glede na neozdravljivo bolezen njihovih avtorjev zaslužila. To je mogoče pojmovati le kot znak, da je morda tudi njim v napotje normaliziranje jugoslovanskih odnosov s tužino.

Vendar, v glavnem, zlonamerna poročila le niso deležna tiste pozornosti, ki bi si jo želela. Kajti kepa snega, ki jo valjaš, postaja vse debelejša, pa tudi — vse vidnejša.

Koreja pred 22. januarjem

Svarilo pred obnovitvijo vojne, če ne bodo osvojeni vsi ujetniki do 23. januarja

Seul, 9. jan. (Reuter). Poveljnik ameriške osme armade na Koreji general Maxwell Taylor je danes izjavil, da bi vsaka intervencija nasprotni strani v demilitarizirani coni na dan 23. januarja, ko bodo osvobodeni vsi ujetniki, ki odklanjajo repatriacijo, lahko izzvala obnovitev vojne. To izjavo je dal na tiskovni konferenci, na kateri je novinarjem pojasnil, kako bo organiziran sprejem ujetnikov iz demilitarizirane cone in njihov transport dalje. Kitajce bodo prepeljali na Formozo.

Seul, 9. jan. (AFP). Južnokorejska skupščina je sprejela resolucijo, s katero obsoja »prokomunistično« stališče indijskih čet na Koreji in zahteva brezpogojno izpuštev vseh vojnih ujetnikov, ki niso komunisti, najkasneje do polnoči 22. januarja.

Prva sudanska vlada

Kartum, 9. jan. (AFP). Danes je bila sestavljena prva sudanska vlada na čelu s predsednikom Ismailom el Asharijem, voditeljem unionistične stranke. Novi ministri so bili takoj zapriženi ter so po odredbah britansko-egipčanskega sporazuma takoj prevzeli svoje funkcije. Predsednik vlade si je pridržal tudi ministrstvo za notranje zadeve.

ZADNJI TELEGRAMI

prve izdaje

Washington, 9. jan. (AFP). Senator in pododbor za vojaške ustanove je odobril kredit 50 milijonov dolarjev za zgraditev ameriških oporišč v Španiji. To je prvi del kredita, ki je bil določen za zgraditev ameriških vojaških oporišč v Španiji.

Washington, 9. jan. (AFP). Ameriški minister za obrambo Wilson je izjavil na tiskovni konferenci, da ne bo umaknjenih pet ameriških divizij iz Evrope. Ko je govoril o umiku dveh ameriških divizij s Koreje, je dejal, da še ni določeno, kje bosta ti dve diviziji uporabljeni.

Trst, 9. jan. (Tanjug). Prihodnji teden pride pred anglo-ameriško vojaško sodišče 19 udeležencev fašističnih izgrediv prednjega leta. To je druga skupina obtožencev, ki pride zaradi fašističnih izgrediv

Hongkong, 9. jan. (Reuter). Kitajski minister za zunanje zadeve je danes po radiu zahteval ponovno sklicanje konference v Pan Mun Jom zaradi priprave korejske politične konference. Pri tem je naglasil, da bi morali imeti Kitajski in Severna Koreja v primeru, če konference v Pan Mun Jom ne bi dosegle svojega uspeha, pravico, da nastopijo pred Združenimi narodi. Kitajski minister za zunanje zadeve je govoril tudi o berlinski konferenci ter izrazil upanje, da bo čimprej prišlo do konference petih sil.

Trgovina ZSSR z Veliko Britanijo

London, 9. jan. (AFP). V zadnjem času poročajo, da ZSSR primanjkuje žita in da zaradi tega pošilja v Vel. Britanijo tudi strateški material kot so mangan, krom in surovo železo, poleg tega pa tudi dragocene kovine, da bi dobila blago, ki ji primanjkuje. Britanska zveza za železo in jeklo je objavila, da je z ZSSR sklenila kupno pogodbo za nad 100.000 ton sovjetskega železa. Uradno poudarjajo, da je to prva trgovinska pogodba te vrste po letu 1938 ter da je cena ugodna v primeri s cenami, ki jih Vel. Britanija nudi do sedanjih dobavitelj.

pred zavezniško vojaško sodišče. Prva skupina je bila, kakor znano, meseca decembra zelo prizanesljivo kaznovana in mnogi obtoženci so bili tudi oproščeni. Povrh tega so bile skoraj vse obsodbe samo pogojne.

Dunaj, 9. jan. (Tanjug). Češkoslovaški Rdeči križ je obvestil avstrijske oblasti, da bodo te dni iz ČSR poslani v Avstrijo vsi njeni državljani, ki so bili leta 1945 odpeljani v ujetništvo v ČSR. Ba je se bo tako vrnilo iz češkoslovaškega ujetništva 79 Avstrijcev.

Sofija, 9. jan. (AFP). Grško-bolgarska mešana komisija, ki je imel analogo, da določi mejo med obema državama ob reki Marici, je svoje delo končala in po zapisniku, ki je od obeh strani podpisan, se meja obeh držav ne bo več raznašla po spremembah toka reke, temveč bo stalna, kakor jo je določila komisija.

UPANJE

Eisenhower: »S tem veslom bom vozil ravno«.

Karikatura: B. Kos

TINE KOREN

Ali gre Amerika v krizo?

Ameriški ekonomist Gerhard Colm je spisal knjigo »Ameriška ekonomija leta 1966«, ki ji je v sploševila Harrisova revija »The Review of Economics and Statistics« svoj zadnji lanski zvezek. V tej diskusiji so sodelovali danes najbolj znani ameriški ekonomisti in čeprav so njihova stališča dokaj različna, se vendar vsi strinjajo, da je položaj izredno resen in da je nevarnost toliko večja, ker vlada še ni ničesar uspešnega storila proti gospodarski recesiji, temveč samo napoveduje razne ukrepe za prihodnost.

AMERIŠKO GOSPODARSTVO V STEVILKAH

Buržoazni ekonomisti širom po svetu priznavajo danes to, ki jo je Marx razvil že pred sto leti, da nova proizvodna ne pomeni avtomatično tudi nove potrošnje. Da bi nova proizvodnja prepotovala ves krog krožnega gibanja kapitala, je potrebno, da nova proizvodnja hkrati ustvarja novo denarno sposobnost porabe, ali da se povpraševanje pojavlja v tistih socialnih skupinah, ki lahko

konsumirajo določeno vrsto proizvodnega blaga. Z drugimi besedami, mora asortimant proizvodnje ustrezati socialni razložitvi dohodka. Ker se v kapitalistični družbi po pravili dogaja, da je dohodek kapitalistov nesorazmerno velik v primerjavi z dohodkom delovnih slojev, je naravna posledica, da je proizvodnja, ki jo zahteva dobiček kapitalistov, vedno večja kot pa kupna sposobnost potrošnikov ali kot povpraševanje.

Izhajajoč iz tega spoznanja, tudi buržoazni ekonomisti danes ne opirajo svojih gospodarskih načrtov na psiholoških ali astronomskih spremembah, temveč na spremembi pri razdelitvi nacionalnega dohodka in proizvodnje. Če presojamo ekonomijo katere koli države s tega vidika, potem na prvi pogled odkrijemo štiri velike izvirne nacionalne potrošnje:

Izviri potrošnje so: zasebni potrošniki ali gospodinjstva, poslovni potrošniki ali produkcija in investicije, izdatki vlade ali proračun in na koncu inozemske transakcije (investicije ali pomoči). Če hoče

Med dvema velikima političnima skupinama krščanskimi demokrati na eni strani in kominformovci (KPI in Nenni) jevo socialistično stranko) na drugi strani si utirajo pot male italijanske laične stranke: socialnodemokratska, liberalna in republikanska, ki so bile od parlamentarnih volitev leta 1948 združene v koaliciji s krščanskodemokratsko stranko v protikomunističnem bloku.

NEŽAŽELENA

Pariz, 9. jan. (Tanjug). Ob peti ameriškega lista »New York Journal«, da bo za novega veleposlanika v Parizu imenovan dosedanja veleposlanica v Rimu, ga. Clare Luce, današnji »Aurore« v članku pod naslovom »Nevarna petst postavlja vprašanje, če je mogoče, da bo Eisenhower poslal v Pariz pravo in skrajno neumnost. Ko opozarja na njeno aktivnost v Rimu, ki je bila polna neuspehov, list dodaja: »Nedvomno se profesionalna sposobnost te žene tiče samo njenih sodržavljank in ne njenih tujih državljanov in če odgovoriti v Washingtonu dovoljujejo, da ona v inozemstvu zastopala posamešno Severno Ameriko, je to njihova stvar. Vendar pa mi lahko sprejemo tisto, da je ona v Franciji neželena.«

V članku je dalje rečeno, da je ga. Luce žena direktorja »Life«, največjega ameriškega lista, ki je nedavno krenol v Francijo in francoske oficije v Indokini inomegal korumpiranec in bojazljivce. »Aurore« zaključuje, da bodo v Parizu ga. Luce zaprta vsa vrata, in poziva znanje ministrstvo, naj obvesti ameriško vlado, da je ga. Luce v Franciji neželena.

Ta koalicija, ki je leta 1948 prinesla zmago takolimenovanim strankam demokratičnega centra pod vodstvom De Gasperiya, ki je dal tudi pobudo za to zvezo, se je kasneje izkazala kot izključno orodje krščanskodemokratske stranke, da bi se obdržala na oblasti. Male laične stranke so to najbolj občutile pri lanskim parlamentarnih volitvah, ki so bile nekak bilanca njihovega zavestništva z De Gasperijem. Na osnovi rezultatov teh volitev so male laične stranke pričele iskati izhod iz slepe ulice,

Zahodnonemški kancler obišče Turčijo

ANKARA, 9. jan. (Tanjug). Zahodnonemški kancler doktor Konrad Adenauer bo meseca marca obiskal Turčijo ter bo med svojim obiskom, kakor zatrjujejo turški listi, imel predvsem razgovore s turškimi gospodarstveniki, ker se Zahodna Nemčija zelo zanima za večjo blagovno izmenjavo med obema državama.

Hanoi, 9. jan. (Kavork javlja Reuter, so enote 325. Ho Si Minhove divizije začele pohod proti zahodu čez osrednjo Indokino 70 milj severno od kraja, kjer se je nedavno pričela ofenziva proti francoskim in Bao Dajevim četam. Menijo, da bodo te sile skušale razširiti koridor, ki seka srednji Vietnam od Kitajskega morja v smeri Siam.

Taipej, 9. jan. (Reuter). Predsednik kuomintanške Formoze Čangkajšek je za 18. februarja sklical sejo obeh domov parlamenta, na kateri bodo izvolili novega predsednika z mandatom za 6 let. Pričakujejo, da bo ponovno izvoljen Čangkajšek.

London, 9. jan. (Tanjug). Britanski minister za kolonije Lyttelton je z letalom odpotoval v Severno Rodezijo, od koder bo odšel v Nigerijo, kjer bo predsedoval drugi konferenci nigerijskih političnih voditeljev. Na tej konferenci bi morali sprejeti nekatere spremembe nigerijske ustave, ker se na prvi konferenci predstavniški strank niso mogli sporazumeti o nekaterih točkah spremembe ustave.

mo analizirati ameriško gospodarstvo s tega vidika, potem vidimo v tretjem četrtletju lanskega leta v milijardah dolarjev naslednje premikanje (podatki za drugo četrtletje so v oklepajih): bruto nacionalna proizvodnja 369,0 (372,4), zasebna potrošnja 231,0 (230,4), domače investicije 56,5 (61,0), izdatki vlade 83,6 (83,5), inozemske investicije 2,1 (2,5).

Te številke kažejo znaten padec domače in inozemske investicije. Za ocenjevanje tendence poslovnega ciklusa pa so investicije najboljši indikator. Zmanjševanje investicijske aktivnosti dokazuje, da poslovni krogi nimajo večjega zaupanja v prihodnost ter da pričakujejo, da se bo potrošnja in prihodnosti zmanjšala in da zaradi tega sedaj ne kaže razširjati proizvodnje. Ameriška industrijska proizvodnja je imela v zadnjih 15 letih neverjeten napredek. Če vzamemo za normo za leta 1935—1939 100, potem je industrijska proizvodnja dosegla vrhunec lani februarja s 242, ter do oktobra padla na 232. »Business Week« je napovedal 14. novembra, da bi se kaj lahko zgodilo do prihodnjega poletja, da bi industrijska proizvodnja padla za 20% izpod lanskega maksimuma.

Indeksi zasebne potrošnje do ali 14.

Izhod iz slepe ulice

v katero jih je pripeljala njim hova oportunistična politika. Bivši liberalni minister Ugo La Malfa je v levo usmerjeni liberalni reviji »Il Mondo« pozval voditelje malih laičnih strank za razpravljanje o možnostih njihove organizacijske združitve. Njegova ideja je ustanovitev skupne organizacije malih laičnih strank, ki bi si lahko utirala pot med klerikalci na eni in kominformovci na drugi strani. Odgovori, ki jih je dobil od Saragata, Realeja in Villabrune, zaenkrat še niso dosti prispevali k postavitvi temeljev za ustvaritev njegove ideje.

Ceprav laične stranke zaenkrat še niso našle svoje poti, so pa vendar s svojimi naporji za doseglo neodvisnosti od krščinskih demokratov slednjim prizadevale precej težav, kar se je pokazalo tako ob vladni krizi v avgustu, ko so bili krščanski demokrati prisiljeni sestaviti tehnično vlado s Pellico na čelu, ki se je lahko opirala le na monarhiste, torej na desnico, kakor tudi ob sedanji vladni krizi, ko se krščanski demokrati na vse načine trudijo, da bi si ponovno pridobili zavezništvo malih strank in tako potrebno večino v parlamentu.

Med vsemi malimi strankami se zaenkrat vsaj navidezno najodločnejše upira krščanskim demokratom Saragatova socialnodemokratska stranka. Pri tem se opira na analizo, ki jo je generalni sekretar stranke Saragat objavil v biltenu socialistične internacionale 12. decembra lani. Ta analiza predvsem zaradi tega, ker kaže, da so socialni demokrati dokaj realno presodili svoje dosedanje napake in se odločili za novo socialistično pot. Trenutno so v veliki skušnjavi zaradi vztrajnega krščanskodemokratskega snubljenja in morda bo prav izid sedanje italijanske vladne krize pokazal, če bodo socialni demokrati znali popraviti dosed. napake in ohraniti neodvisnost od klerikalcev.

V svojem analitičnem članku Saragat popolnoma pravilno ugotavlja, da je Italija edina država, kjer se sile demokratičnega socializma ne krepe in to ne zaradi ekonomske depresije, temveč zaradi depresije v političnem položaju in krize, ki zavirajo italijansko demokracijo. Ko Saragat nadalje ugotavlja, da delavski razred skoraj v nobeni drugi državi zahodne Evrope ni imel toliko glasov kakor v Italiji, kjer so kominformovci, socialni demokrati in republikanci dobili skupno 11 milijonov glasov in kljub 250 poslancem v parlamentu niso uspeli razviti nobene aktivnosti v korist delavskemu razredu, razglablja o vzrokih tega položaja. »Resnica je« — pravi Saragat — »da v današnji Italiji močne učinkovite stranke, ki bi lahko stalno predstavljale interese delavcev.« Ugotavlja tudi, da je delavski razred v južni Italiji popolnoma prepuščen hegemoniji vladajočega razreda in da v severni Italiji industrijski odpuščajo na tisoče delavcev.

Eno od osnovnih vprašanj, ki ga italijanske male laične stranke še niso razčistile in ki, sodeč po Saragatovi analizi, tudi njemu ni jasno, je vprašanje, kaj sploh te stranke razumejo pod pojmom »italijanska demokracija«. Ko Saragat piše o »slabosti ili italijanske demokracije«, navaja, da je leta 1948 glasovalo za »demokratične sile« 65% volivcev in pri tem seveda prištevati med demokratske sile tudi krščanske demokrate, ki so imeli levji delež pri omenjenih 65%. Zgrešenost tega ocenjevanja »demokratskih sil« je zelo ver-

jetno vplivala tudi na zgrešeno politiko socialnih in drugih demokratov, kar je imelo za posledico, da so 7. junija leta 1953 te takolimenovane demokratične sile dobile le še 49% glasov. Nedvomno so tudi v krščanskodemokratski stranki, zlasti v njenih osnovnih organizacijah, demokratične sile, toda prav tako so demokratične sile tudi na drugi strani med volivci KPI in zlasti Nennijevih socialistov. Zato ni mogoče niti ene niti druge skupine kot celoto prištevati med »demokratične sile«. In prav zaradi tega, ker socialni demokrati niso znali pravilno preceniti položaja, je bil njihov sklep o koaliciji s krščanskimi demokrati tudi teoretično napačen, čeprav Saragat trdi, da je bil teoretično pravilen in se je le v praksi pokazal za napačen. Vsekakor bi s samostojno politično socialni demokrati po eni strani lahko okrepili svojo stranko, po drugi strani pa bi tudi mnogo bolj koristili obrambi italijanske demokracije in predvsem italijanskemu delavskemu razredu. S koalicijo z De Gasperijem pa so po eni strani, kakor navaja sam Saragat, izgubili v petih letih okrog 30% volilnih glasov, po drugi strani pa so povzročili zelo nevarno diferenciacijo v svojih lastnih vrstah in tudi v vrstah krščanske demokracije. Socialnodemokratski volivci so se oddaljili v levo k nenni-jevcem in togliattijevcem, del krščanskodemokratske desnice pa je prešel v vrste monarhistov in fašistov, kljub temu pa je v sredini še vedno ostal konglomerat, ki ga nikakor ni mogoče kot celoto označiti za »demokratične sile«, ker je prav od socialnih demokratov odpadel najboljši, najbolj socialistični del volivcev. Nasprotno pa bi socialni demokrati, če bi se leta 1948 odločili za samostojno politiko, lahko povzročili drugo koristnejšo diferenciacijo, namreč, da bi na svojo stran potegnili najdemokratičnejši del krščanskih demokratov in kominformovskih volivcev. Hkrati pa bi s samostojno politiko v parlamentu lahko tudi mnogo več koristili delavskemu razredu, ker bi na ta način prisilili skrajno levo, da bi botegnila z njimi, kadar bi šlo za socialne reforme.

Saragat pri svoji analizi ne gre toliko v globino, zato je težko reči, v koliko je on spoznal tudi s te strani napačnost dosedanje poti italijanske socialne demokracije. Vsekakor pa popolnoma pravilno — čeprav nekoliko kasno — ugotavlja, da ni mogoče voditi socialistične politike brez stranke, ki se bori za najčistejše pogoje in načela socializma in politične svobode. Po Saragatovi sodbi sta vzroka socialnodemokratskega volil. neuspeha dva, eden socialnega in drugi političnega značaja.

Kot politični vzrok navaja Saragat socialnodemokratsko koalicijo s krščanskimi demokrati, za katero pravi, da je bila s teoretičnega stališča pravih, češ da bi odklonitev takega zavezništva lahko predstavljala nevarnost, da bi se ponovila zgodovina iz leta 1921 in 1922 in bi krščanskodemokratska stranka, v kateri je tudi mnogo delavcev in obrtnikov, krenila na desno. Socialni demokrati so računali, da bodo s koalicijo s klerikalno stranko lahko to preprečili.

Na zgrešenost sklepa, ki so ga socialni demokrati sprejeli leta 1948, pa verjetno ni vplivala samo napačna presoja položaja, temveč so bili pri tem odločilni tudi drugi momenti, ki jih razumljivo Saragat ne more priznati. Pri tedanji odločitvi so igrali precejšnjo vlogo osebne ambicije, ki so sploh rak-rana italijanske socialne

demokracije in glavni vzrok njene notranje razkrojenosti. Tako človek lahko malce podvomiti tudi v njihovo iskrenost glede obrambe italijanske demokracije, pravtako kot omi sedaj dvomijo v iskrenost krščanskodemokratskih name-nov. Saragat namreč pravi, da so krščanski demokrati medtem, ko so socialni demokrati računali, da bodo ob njihovi strani lahko zavrli pot v desno, delali drug račun, namreč da so ustvarili koalicijo le zato, da bi se polagoma sami okrepili in dobili pri naslednjih volitvah absolutno večino, dočim so bili izgovori o obrambi demokracije le krinka za njihove politične cilje.

Na osnovi te ocene položaja so socialni demokrati po junjskih volitvah odklonili sodelovanje v De Gasperijevi vladi na isti osnovi še danes odklanjajo krščanskim demokratom pomoč, da bi sestavili novo vlado. Pri tem jih vodi tudi ocena socialnega položaja Italije. Saragat namreč v svojem članku ugotavlja, da je bilo v socialni politiki narejenega malo ali nič. »Na področju agrarne reforme se človek ne more otrestiti misljenja, da se skuša to reformo sploh ustavit.« je zapisal Saragat in dejansko je Pella skušal to storiti, ko je nameraval sedanjega

G. Saragat

ministra za kmetijstvo Salomoneja zamenjati z Aldisio. Dalje navaja nedoslednost v davčni in finančni politiki, kjer je več kot očito favoriziranje premožnejših slojev. »Nacionalni dohodek je slabo razdeljen in glavno breme nosijo le potrošniki.«

Toda čeprav je Saragat popolnoma določno postavil svoje pogoje tako v članku, kakor v odgovoru, ki ga je dal novinarjem ob sedanji vladni krizi, namreč da za levo usmeritev vlade ni dovolj papirnat program socialnih reform, temveč da morajo biti dane tudi garancije, da se bodo te reforme tudi izvajale, je vendar tako v njegovem članku kakor po nekaterih sedanjih vesteh čutili, da to stališče še ni dovolj odločno in se prav lahko zgodi, da bodo socialni demokrati ponovno opustili krščanskim demokratom in jim pomagali do oblasti. Velik del njegovega članka je namreč posvečen pravičevanju, zakaj odklanja navedljive zavezništvo s krščanskimi demokrati, čeprav ugotavlja, da so socialnodemokratski volivci očitno obsodili tako politiko.

K Saragatovi analizi bi bilo pripomniti še to, da je pravzaprav osnovni vzrok današnje tragedije italijanske socialne demokracije treba iskati daleč nazaj na kongresu v Firencah, ko je prišlo do razcepitve italijanske socialistične stranke. Mnogo lažje bi bilo voditi borbo proti kominformovskemu vplivu v okviru same stranke, kakor pa izven nje.

A. Semič

stališče neznanega zmanjševanja izdatkov za oborožitev. Državni sekretar za obrambo je izjavil: »Glasovi o tem, da bodo vojni izdatki znižani, tako da bi negativno vplivali na poslovno aktivnost, niso točni.« — Po podatkih, ki so danes na razpolago, pa lahko trdimo, da do povečanja vojnih izdatkov letos ne bo prišlo.

EKONOMSKA POLITIKA VLADE

Po optimističnih izjavah predstavnikov vlade bi lahko sodili, da se vlada ne zaveda resne situacije v tem letu. Vendar je očitno, da so izjave predstavnikov vlade namenjene v prvi vrsti borbi s psihološkim faktorjem depresije in da so faktični načrti mnogo bolj realistični. Direktor Instituta za ekonomsko raziskavanje Arthur Burnes, ki je sedaj najvplivnejši gospodarski svetovalec predsednika Eisenhowerja, je nedavno izjavil, da bi vlada v primeru gospodarske krize uporabila razne metode, počeni od metod monetarne kontrole do javnih del in stimulacije izvoza. Podobne načrte vlade je razlagal tudi Burgess dopisniku »US News and World Report«.

(Se nadaljuje)

K U L T U R N I R A Z G L E D I

BEG OD RENESANSE

Včasih je treba velikega poguma za očitno izpoved resnice. Veliki Gauss na primer se je svojega revolucionarnega spoznanja zoper dvatisočletni evklidovski predpostavki tako ustrašil, da ga je za zmeraj trdno zaklenil v skrivni predal. Rekel je, da se je zbal hrupa Butalceve. Če pol sveta hvali neko novo modo v umetnosti, je res težko vreti prvi kamen. Vsaka kultura je našla svoje zaničevalce in uničevalce, barbare brez okusa. Kdo bi tvegal odgovornost?

No, Dore Klemenčič je prav pogumno povedal, kaj misli o abstraktni umetnosti. In tudi Vidmar pravi, da rajši služi svoji vesti, kot da bi se dal ustraševati z grožnjami, da bo stal nekoč osramočen pred sodbo zgodovine kakor svoj čas Rembrandtov očenjalec. Drugi zopet hvalijo, tretji zavijajo svoje misli v besede, ki jih nihče ne razume. Zato res ne bi bilo napak, če bi v ta mračni kot naše kulture pogumno in brez predsodkov prinašali še več in več nove luči.

Pismouki se vzemirajo: kdaj je podl umetnik v glasbi vse stare malike in čeprav del človeštva joka za gubljeno lepoto, vendar danes že ves svet pleše po novih notah. Zakaj ne bi smeli storiti tega, kar so drugi v glasbi, tudi Matise, Picasso, Kandinski? Zakaj zametati, če sili za njimi s svojim jazzom na platnu tudi Stane Kregar, odkar se mu je, zdolgočasnemu od optimističnega socialističnega realizma, odresil, no dignila železna zavesa na zahod, naravnost v montmarški Moulin rouge?

Za melodijo opeharjenemu človeku je atonalna glasba z rafinirano izbiro tolkal poostno naščepila takt in ritem. To je tisti praelement glasovne naroke, ki omamlja že divjaka na stopnji črnske kulture in uplajna orientalskega derviša v brezdušno zamaknenost. Sprimitivizirana glasba odziva v človeku atavizem oslabelih živalskih nagonov. Goli ritem kotilceve frule spravlja v nihajočo odreenost, že kobro in vse njene zlahtnice, razen vodnih, ki jim je priroda prinesla z usesti. Orfej se ni igral Bethovnovih simfonij. Srednjeveški zarotavolci, ki so s svojimi preprostimi pisčalkami vlekli podgane iz najglobljih luknji, so se znali nekaj Orfejeve umetnosti.

Tolkala na modernem plesišču so iz Afrike. To je strasno zastupljeno orožje, s katerim se je v tropskih pragozdovih zarobljeni suženj pozneje na bombaznih plantajah južnih Združenih držav mačeval nad svoj ugrabljenjem.

Nihče se ne rešuje iz vilharja moderne plesne glasbe plemenitejši, kot je bil. Izvajalec sam, je, da bi se stegli in grzili, ko odlože svoje pošastne pipaste troble. Se tragičnejša je usoda onih, ki klonejo pod zavratno silo brutalnih ritmov. Plesišče, s katerega so izgnali plemenitega Straussa, je družba zibajočih se kober, ki je na in. djskem sejmju podlegla nasilju kotilceve magične pisčali in se v svoji kateptični nemoči ne utegne več vpraševati po smislu svojega početja.

Srečen, kdor ubeži zavratnim frulam moderne plesišča in se zateče v Moderno galerijo! Stane Kregar ni nevaren nikomur. Saj prica Dore Klemenčič, da ohranjajo tam vsi obiskovalci svojo razsodnost in se začuden

vprašujejo po smislu tega, kar jih obdaja.

Da naj bi reševali ta smiljiva moderna platno mojstri sanj z razlaganjem, meni Dore Klemenčič. Vzmemirja me ob tej misli zgodba ubogega Polonija, ki mu je kraljevit na danskem dvoru kazal v svoji blazni igri podobe v oblikih: »Polonij, vidiš kamele?«
»Da, kamele!«
»Ah, saj je le podlasič.«
»Seveda, gospod, čisto kakor podlasič.«

»Tepec, kaj ne razložiš, da je kitle?«
»Ni dvoma, zlahtni gospod, kit je, pravi kit.«

Morda pa smo mi, navadni ljudje iz publike, res Poloniji in bomo v oblikih barv res vicieli, kar nam bo do zlahtni gospod dopovedoval. Spominjam se, da je imel »Life« zanimive reprodukcije abstraktnih slik nekega japonskega kiparja. Ob teh skrivnostnih oblikah je človekov duh nestrojno begal po vesolju, iz mikrokosmosa v makrokosmos, iz živalskega sveta v rastlinski in mineralni, iz sodobnosti k Doréjevim svetopisemskim pošastim in fantazijam srednjeveških bakrorezov, da bi kje našel odresilo anazogjo. Vse zaman! To ni bilo nič drugega, grdega, stranskega, vzvišene, lasevne, podlega, komičnega, fantastičnega ali kar koli drugega iz besedišča čustvenih atributov. Človek se je smogel spogledoval s človekom: »Mar ti kaj vidiš?«

Kinajrjevo ime sem pozabil in mi ni bilo nikoli tako hudo. Ne bom pa pozabil, da so tudi tega umetnika začudenje sprejeli po smislu njegoveh čudnih figur, pa ga je »Life« spavil, če je bil že žal tudi umetnik je pozabil.

Za zmeraj izgubljena reč! I metnost je kakor humor: če potrebuje razlage, je zgrešila svoje poslanstvo. Nič ni v družbi, ki mučnejše kakor šala, ki je nihče ne razume in se ji obzrlen človek kvečjemu iz vjudnosti bedasto nasmeje.

Tragična abstraktna umetnost je v tem, da vplije po razlagi. Abstraktna umetnost je slaba šala, ob kateri se navadni, za vstopnino opeharjeni ljudje iz množice vprašujejo spogledujo.

Va jezika govore razlagalci abstraktni umetnosti: navadni, kakor Vidmar ali Klemenčič, ki ga vsi razumemo, drugi pa tuj, nerazumljivo, abstraktno govorico. V kitajščini nam razlagajo kitajščino in nam ostaja kitajščina in njena razlaga kitajška. In kakor neprijeten mačeka po žveplanem vinu nam ostaja po taki razlagi ponizujoč občutek manjvrednosti in misel, da smo tepci.

Tale prepričanje slišal med ustvarjalcem abstraktni umetnosti in človeku iz množice: »Kakor slepec si, ki hoče soditi o soncu, o barvah, o ponudni lepoti, pa ne ve, kaj je svetloba. Če nimas poslušala za novo umetnost, se nikar ne kriči, da mislo platno ni umetnik!«

»Nisem se končal. Se li zavedaš, nesrečni, svoje žalostne usode, če je res, kar dopuščaš? Zgubil si se od živga sveta in zabodil v globo lozo, kamor človek ne more za teboj, da bi mu dajal od svojega bogstva, da bi te spoprijela njegova bvala in opominjala njegova graja. V pustniji domov si spopogin.«

»Kaj mi mar. Svoje srce moram poslušati, to mi je edini zakon. Vitez je vdan svojemu lastnemu, pa se bi moral križati rapir z vsem svetom.«

»Kakšen smisel je potem v tem, da razstavljaš, če v tudi tlači svoj Lepoti zasmejuješ okus ljudi? Kako »človek iz množice« pretrpi preprosti množici z ravnanjem, da skrit za njeno obojnost vleče na nje, s sodbo ljudi in bi z zlatom plačal vsako čisto iskavo pohvalo!«

»Ne slikam, da bi razstavljal. Moram služiti svoji stvari in vsem svoboden. Picasso je dejal, da bi s mokrim jezikom slikal po prašnih tleh, če bi mi vse drugo vzele.«

»Ne bom tajil, da je kanec rasnice v tvojih besedah. Miram tisto resnično, ki je pretežljiva izpovedal Verocers v svoji »Veneri iz Solara«. Kipar ni mogel prej zadržati z mačelo po svojem novem kipu, da bi raz iz praznoterja uničil, preden mu

ni odstranil z dletom še zadnjega nedostaka v obliki.«

»No, za kakšno razstavo je mojster Salviator delal tisto zadnjo samotno noč? Vedel je, da niti sonce ne bo več videlo njegove umetnine in vendar je delal. Kaj se hočeš?«

»Ne klesti predobnih iveri iz resnice! Iako se ti lahko vse izrodi v svoje nasprotje in s svetim pismom boš lahko dokazal, da ni boga. Živa umetnost je kakor luč, ki ni za pod mernik. Res gori iz sebe, ampak pod mernikom izhira. Le to mi odgovori, domisljave, ali bi res se slikal, če bi ostal na svetu sam s svojim vzorom Lepote? Če ne slepariš, bi moral nadaljevati. Jaz pa sem prepričan, da niti toliko moralne sile ne ti več premogel, da bi postal Giocondo in si jo odnesel v svoj breg, če bi se na svoji brezsilni poti ob njo spotaknil.«

Umetnik je omejen v zadržeh.

Rekli so: moderna umetnost je beg od renesanse.

Predstavljam si plemenitega konja, ki mu kraljuje v razgibanem drncu baročno in rokokojevsko vzvalov griva in se mu zanosno širijo nozdrvi; prehaja nazaj v razburljivo lep impresivistični galop, v kubično, nežno apokaliptično pošasti, drevi, postaja vse fantastičnejši in se končuje v abstraktnem migljanju nerazločnih oblik, ki so lahko vse, kar hočete, kar pač vidi živa domisljaja.

Tu se rešuje umetnik vsake odgovornosti, njegovo delo pa postaja govorica. Umetnika »Charitarske simfonije« ne bo nikoli nihče zavzel vprašali: »Je li vse to napravila človeška roka?«, ker se je zgodilo W. P. Fritth ob njegovem »Dnevu konjskih dirke«. Moderna umetnost je tudi beg od občutkovskega.

Dore Klemenčič je na tiho zase našel neko pojasnilo modernemu jazzu na platnu. Vjugje in kroge in trikotnike nosijo, pravi, tudi ženske na rutah, jo plicah in krilih, ker je to lepo, in si take like nanašamo na stene, ker je pač lepo.

Zakaj so potem še okvirji, je tudi Klemenčiču uganka in meni, da gre najbrž le za moč navade in nesmiselnost ostanek starih občejev.

Se torej res tudi v slikarstvu vračamo tja, kjer smo v pozabljeni davni začetki, kakor se to godi v glasbi? Mar se ne vrača tudi arhitektura k antični preprostosti?

Seveda, najprej si je neolitiski človek vrezal v glinasti nožec ravno in valovito črto. Na zgodnjeevropskih diplomatskih vazah je umetnost še čisto geometrična. Toda ti preprosti ornament izkoriščajo dve prvini: navlno lepega, simetrijo in ritem. Meandru daje lepoto po naviljanju nekega nalvnege geometričnega motiva, ki sam na sebi ni lep. Neurejena zbirka trikotnikov, krogov in vjug se odreka tudi tej elementarni lepoti.

Se veči! Saj vendar niti neolitike vjugje in antični meandri še niso umetnost. Na diplomatski amfori in ženski ruti in poslikani steni gre za dekoracijo, ne za umetnost. »Oni namreč, ki postavljajo par čevljev in sliko na isto raven, ne bo nikoli občutil veličine umetniškega dela.« pravi Loos, ki misli okrasne kroge, vjugje in trikotnike na obvalju.

Dekoracija pa je sled barbare oznanja nelzprosnosti dalje modernih revolucionar v arhitekturi, Adolf Loos. Ta duhoviti sodobni Sokrat je desetletja v našem veku »kvartal« in »hujskala« s svojimi prevratnimi idejami po danjskih vogalih nadobudno mladino, ki mu je niso hoteli zaupati v šolah. Se daj, ko mrtve, pa je prepričanejši, kot je bil za živa. Govedal je globoke misli in tudi tole:

»Pot kulture je oddaljevanje od ornamenta vse do popolnega zavračanja vsake dekoracije. Evolucija kulture je odstranjevanje ornamenta s predmetov vsakdanje rabe. Papuanec po-

kriva z ornamentom vse, do česar pride, začeni pri svojem obrazu in telesu, pa vse do loka in čolna. Danes pa je tetoviranje znamenje degeneracije, ki je v navadi pri zločincah in degeneriranih aristokrah. Danasnji človek ne bi več prenesel tetoviranja, pa če bi izviralo od same Michelangelove roke.«

Dekoraterji predmetov vsakdanje rabe so Loosu zločinci na področju duha in bi jih bilo treba kileati na odgovor. Če sam ne vrže čevljarju v glavo novih čevljev, ker mu jih je pokril k luknjicami, vjugami in trikotniki, ne stori tega le iz gole obzirnosti do starega mojstra, ki ga noče žaliti v njegovi primitivni domisljivosti.

Adolf Loos pa je zapoznele mu ključ gorak tudi zato, ker brez potrebe žre tretjino vseh družbenih naporov...

Umetnost se ni začela s črtami in vjugami na loncih iz kamene dobe, niti z minojsko-mikenskim geometričnim ornamentom, ki so jih barbari Ahajci preglazili in se ob njih sami požalivali. Umetnost se začela s čudovitimi impresionizmom cromagnonskega janskega človeka v zgodnjem paleolitu. Ta solutski in magdalenki neznanec je položil v svoje splašene bizonne in divje konje in jelene toliko plemenite lepote oblik in toliko presenetljive iluzije gibanja, da ga ni v tem v štirinajstih tisočletjih, od ledene dobe do danes, nihče prekosil.

S paleolitskim impresionizmom se je umetnost začela, z modernim impresionizmom Moneta, Renoira, Van Gogha se končuje. Za njim je novo le še umiranje in razkrajanje okusa, ki se končuje v brezumnem iskanju originalnosti za vsako ceno. Ne govori več srce in zato ne govori srce.

Kar si je izmislil Tote Brilly o uporabi umetnosti, ki da je za njo steno, in čisti umetnost ali »stidjiskemu delu umetnika«, ki da je pripravlja pot »uporabi umetnosti«, portretom, freskam itd. temu ogorčeno ugovarja celo Stane Kregar sam, ki zatrjuje, da tudi on dela za kupe in za stene.

Človek je dramatično kentaavrsko bitje, v katerem se večno borita dve antagonistični, sovražni polarni sili, fantazija in razum. Fantazija ne priznava nobene logike in nobenih dogem; razum pa je slana za silo domisljije nebrzdane fantazije je rodila stare mitologije, poezijo Antiglema in Iljade, kaldejsko astrologijo, fantastično alkimijo magijo starodavnega Babela, vere z njihovimi Olimpi bogov in sliki kotivni kozmogonijami.

Z zgodovino pojema moč fantazije. Razum se z ekonomskim razvojem družbe spreminja v njegove ječarja. Astrologijo spreminja v astronomijo, alkimijo v kemijo, magijo v medicino, mitologijo v znanost. Pravičljeno tetovirane hindujske pagode je gradila še čista fantazija, ki ni rešila nobenega statičnega grad, benega problema, razen preprostega polaganja kamna na kamen. Sodobnim držnim zgradbam izračunava njihovo hladno estetiko faustični razum in njegov homunkulus, elektronski možgani, ki so človeške tisočkrat prekosili in jih nobeno čustvovanje več dramatično ne razdvaja. Elektronski možgani s svojo logiko razvezujejo strašne atomske sile in grade blazna raketna letala, v katerih ena sama neznatna sekunda nepremišljene fantazije pogubi človeka.

Jameki umetnik je bil še vizionar, ki je v svojem temnem brlogu gledal divjajoče bizonne in konje tako živo kot s telesnimi očmi. Se je namreč mislil v živih slikah, ki mu jih je porajala fantazija. V psihologiji je bila ta misel že zapisana. Moderni človek misli v živih slikah le še v sanjah, ko ječar fantazije, razum, v svoji drobni

slvi možganski skorji zadremile in padejo z udov fantazije spona. Sumerski in kaldejski človek je še videl na nebesnem svodu živoga leva, raka, boga južnega oceana, streljajočega polčloveka in polkonja. Moderni človek ne vidi razen kaotične množice svetlih točk ničesar več.

Zato je bil jameki človek lahko že popoln umetnik. Altamirskemu bizonu se danes ne vemo kaj dodati, da bi bil estetsko prepričevalnejši. Ali, denimo, umirajoči lev iz Sanheribovih starih Nilov: zver, ki se je s smrtonosno puščico v hrbtni sliki še zadnjkrat vžepala na sprednje noge in iztegnila gobec v poslednji presunljivi krik umirajočega življenja. Ta dramatični prizor ne bo nikoli potreboval nobene razlage, nikoli ne bo človek pozabil njegovega smisla. To je umetnina za vse čase in vse ljudi.

Prometejska usoda fantazije, ki jo razum uklepa v spona, je za umetnost črnogleda filozofija. V njej najdemo pojasnila za Loosovo ogorenje. Vendar to ni vse. Sleherni človek zase po navljo zgodovino človeštva in v tem so vzroki optimizma. Človek je, pravi Haecel, v svojem individualnem razvoju povrsti enocelilni, riba s škrgami, plazilec, sesalec, človek. Otrok pa je tudi prej paleolitski vizionar in homerični fantast, preden se mu razvije faustični razum. Med otroci je tretjina sledilov, kot jih imenujejo v kitajski, vizionarjev ki se jim v resnični svet mešajo žive fantastične prikazni. Ta homerična narava pozneje podlega faustičnemu bitju, pa se mu tudi upira, se z njim bori, zmaguje in zopet omahuje.

Tudi družba, človeštvo, nenehoma omahuje med obema poloma, romantiko in racionalizmom, med dobami dobrega okusa in roganja čustvenim slabostim. Tudi renesansa se je izživila v svoj kubitizem, le da zanj danes nihče nič ne ve. Je za zmeraj mrtve.

Res se človek nastli sleherne lepote in celo plemenita gotika je postala nazadnje »barbarski stil«. Po estetski gostilji se morajo svahte oddahnuti, se izpostiti, da začutijo znova glad po lepoti. Stit se norčuje iz vsega. In tako se zopet vračajo časi, ko človek stika pod ometi za zavženimi freskami.

Slovenec se nismo sili lepote, da bi se ji lahko od srca pozastirali, razum, v svoji drobni

smehovail. Norčevanje nam odmeva iz tujega, objestnega sveta. Se vedno nam svareče kliče nepozabni profesor Janez Plečnik iz svoje »Anatomije«:

»Kabar, bar, dekadentne forme in dekadentna vsebina poemov, mistično znanstveno

stokanje, zelenkasto rdeče meso po atonalni muziki aritmetično trepetajočih, v 1/4 tonski juhi iz petelinjega petja namočenih žabjih krakov — to ni hrana, pripravna za vstajajoči narod, kot smo Slovenci.«

Ivo Pirkovič

Dva grška pesnika

Med lanskimi kandidati za Nobelovo nagrado za književnost je bil tudi grški pesnik NIKO KAZANTKAZIS. Zanimivo je, da so njegovo kandidaturu Švedski akademiji predlagali norveški pisatelji.

Kazantkazis se je v svoji domovini zgodaj uveljavil kot lirik. Njegovo glavno delo je veliki lirski epos »Odiseja«, v katerem opeva Odisejevo zadnje veliko potovanje. Pesnitve obsega 24 spevov s trinideset tisoč verz. Vendarle pa je njegovo ime v evropskem literarnem svetu ostalo neznan, do nedavna, ko sta izšla v prevodih njegova romana »Grški pasijon« in »Aleksander Zorbase. Oba romana so navdušeno sprejeli nemški, francoski, norveški, nizozemski in švedski kritiki ter opozorili na Kazantkazisa tudi Angleži in Američani. Danes je Kazantkazis med najbolj priznanimi pesniki v Evropi in njegova dela prevajajo v vse glavne jezike.

Poleg svojega izvirnega pesniškega dela je Niko Kazantkazis tudi mnogo prevajal. Grkom je dal v odličnem prevodu Dantejevo »Divino Comedio« Goethejevega »Fausta«, Shakespearovega »Macbetha« in več drugih klasičnih del evropske književnosti. Izdal je izbor moderne španske lirike in sodeloval s slovitim filologom profesorjem Kakridzom pri prevodu Homerjeve »Iljade« v novogrščino. Kazantkazis je eden izmed glavnih ustvarjalcev novogrškega jezika, izločil iz njega vse bizantinske osnove, poenostavil ortografijo in vpeljal več drugih reform.

Po rodu je Kazantkazis iz Krete. Tam je bil rojen 1885. Po končani pravnih študijah v Atenah je odšel v Pariz in študiral pri filozofu Henriju Bergsonu. Se mlad je nastopil mesto generalnega ravnatelja v grškem socialnem ministru. Po prvi svetovni vojni

je bil vodja komisije, ki je skrbela za vrnitev grških beguncev s Kavkaza in iz južne Rusije v domovino. Da bi spoznal tuje dežele in ljudi, je mnogo potoval. Ta potovanja je opisal v več knjigah in v njih na zanimiv način približal svojim rojakom kulturo Vzhoda in Zahoda. Doma je doživel meščansko vojno, okupacijo. Vse svoje življenje je bil Kazantkazis goreč zagovornik svobode.

Drugi pomembni sodobni grški pesnik, ki se je uveljavil v evropskem slovestvu, je KONSTANTIN KAVAFIS. Kavafis je sicer doma iz Aleksandrije, a piše v novi grščini. Angleški, francoski in nemški kritiki sodijo ob njegovih pesniških zbirkah, da se uvrščajo med najboljše, kar je bilo napisane v zadnjih petdesetih letih, pesnika pa uvrščajo med redke priznane poete našega stoletja. Konstantin Kavafis spretno združuje v svojih verzih moderni ritem z grško arhaiko. Sodobni Dionysos, ga imenujejo tuji literarni kritiki.

Grčija je naša sosedja, z njo nas vežejo politični in gospodarski stiki. Naj jim slede tudi kulturni, da bi čimprej spoznali oni naša kulturna prizadevanja in mi njihova. Zapiski o dveh njihovih velikih sodobnih pesnikih naj bi samo opozorili na dve imeni, prav gotovo jih je pa več, ki bi zaslužili našo pozornost bodisi v širšem pesniškem izboru ali pa s prevodom katerega izmed pomembnejših del, ki ga je že evropska kritika vvrstila med sodobne mojstrovine.

Kdor ljubi slovensko knjigo, je naročnik »Prešernove družbe«

Sredi ohridske lepote

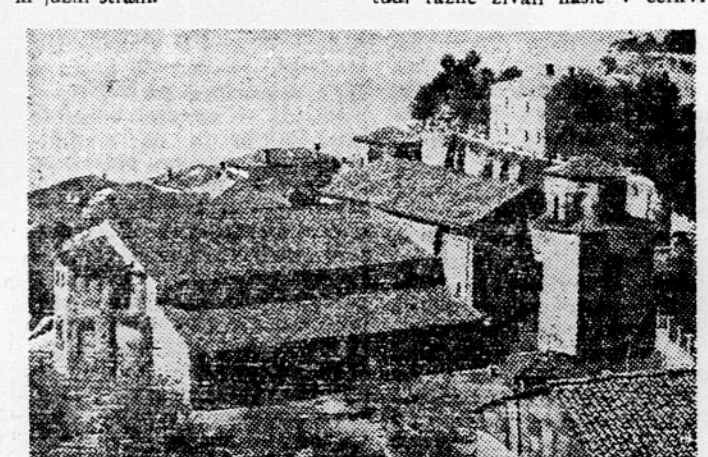
Konserviranje fresk v cerkvi Sv. Sofije v Ohridu, kot nadaljevanje že pred leti pričete delo, je trajalo dobre štiri mesece. Delovna ekipa, sestavljena predvsem iz študentov Akademij upodabljajoče umetnosti in umetnostne zgodovine, je štela okoli 40 članov. Bila je narodnostno pestra, ker so se v njej zbrali študentje iz vse Jugoslavije. Kot gost se je dela udeležila tudi avstrijska konservatorska Wiednerjeva, ki je lani vodila konservatorska dela v oddelku za plastike Zavoda za spomeniško varstvo LRS v Ljubljani. Vodila ekipe je bil priznani jugoslovanski konservator in slikar Zdravko Blažič, sodelavec zavoda v Skoplju, ki je vodil dela v cerkvi že prejšnja leta, ko je istočasno očistil in konserviral tudi freske v tamošnji cerkvi Sv. Klimenta.

Ljudem, ki z jugom nimajo neposredne zveze in katerih mentaliteta se od južnaške razlikuje, torej tudi nam Slovencem, je prijetnejše potovanje z vlakom kot z letalom. Tako počasi prehajamo v novo okolje. Bolj od pokrajine z neprestanim menjavanjem žitnih polj in vasi nas je privlačeval pogled na ljudi, njih noše in običaje. Zanimivo je, v razliko od Slovenije, kjer se oblačijo narodne noše le še redko, da jih tam dolji ljudje uporabljajo kot vsakdanje oblačilo. Ciganov je mnogo. Njihova temna polt in živobarvna oblačila so nas

nekajkrat spomnila na Gauguinov prizore iz Tahitija... Ohrid s svojo lepoto bogato poplača prestante muke potovanja. Jezero, preko katerega poteka albanska meja, daje vris morja. Hmbi, ki ga obkrožajo, ga povežejo z mestom in okolico v celoto, ki popolnoma zabrisa ostanke, da je pravzaprav polovica ostanke iz albanskega... Promet po jezeru se vrši z večjimi motornimi čolni in nekaj manjšimi parniki. Ne manjka tudi mnogo jadric in ribiških čolnov. Skoraj vsak domačin je ribič. Ohridske postvri so svetovno znane, ne zaostajajo pa za njimi manjše belvice, lenice in druge.

Umetnostno-zgodovinsko je mesto zelo bogato. Grad in množica majhnih cerkev, ki so tako tesno povezane z naselijem, da jih je včasih prav težko opaziti. Prvotno je bilo teh malih kulturnih stavb okoli 40, sedaj pa je ohranjenih komaj dobra polovica. Zidane so iz kamna in opeke in pretežno zelo majhne. Zunanost krake nizke, stavbam primerne kupole, notranjost pa je pri vseh, ki kasneje niso bile prezidane, temna in redoma poslikana s freskami. V teh manjših podružnicah so freske večinoma iz 14. stoletja, slikane več ali manj v bizantinskem slogu, dočim je slikarstvo v Sv. Klimentu iz 13. stoletja in prav tako v Pantelejonu. Nekaj primerov je zelo mladih iz 19. in celo iz 20. stoletja. Zanimive so lesene rezljane oltarne pregrade, tako imenovani ikonostasi.

V nasprotju z drugimi je cerkev Sv. Sofije mnogo prostornejša, višja, pravi predstavnik sedeža nekdanjega ohridskega arhiepiskopata. Stavba je triladijska, z močnim dolnim troapsidalnim oltarnim delom. Zahodno fasado krasi kolonada stebrov v odprtem nadstropju zunanje predvorja. Nad tem je iz opeke napis o restavraciji cerkve v 14. stoletju, celoto pa ukvirjata dve kupoli, na severni in južni strani.

Stavba je bila sezidana v 11. stoletju, vendar je preživela pozneje mnogo prezidav in preslikav. Na prehodu z oltarnega dela v ladjo je nekoč stal znameniti ikonostas, ki predstavlja v svojih ostankih enega redkih kamnenih ikonostasov 11. stoletja, ohranjenih do današnjih dni. Ob prihodu Turkov v 16. stoletju je bila cerkev spremenjena v džamijo. V tem času se je izvršila v

cerkvi najboljše preizdava in njene bogate poslikane stene so popolnoma prebelili. Kmalu za tem so jo prenehali uporabljati. Prepričana sama sebi je pričela v teku stoletij počasi propadati. Talna in zračna vlaga, veter in druge atmosferske spremembe so pustile na njej svoje sledove. Streha je pričela puščati. Južna stena ladje se je za cel meter nagnila navzven in poleg tega so tudi razne živali našle v cerkvi

tem izrazom mislimo odstranitev ometa, s katerim so bile freske kasneje prebeljene. Za nas novince je bil ta posel začetni preizkus, kajti pri vseh nadaljnjih postopkih so potrebni že v delo vpeljani ljudje. Pri tem strganju ometa je pravilo: »Pazi, da barva ne odpada.« Hitrost in način dela pa sta odvisna od ohranjenosti slikarje. Ko je freska očiščena, se prične cel niz čisto konservatorskih operacij. Zaradi različnih kemičnih ali fizikalnih vzrokov je plast slikarjevega ostodila. Moramo jo zopet pričvrstiti, ker bi bila sicer nevarnost, da odpade. Vzame običajno veterinarsko brizgalko za injekcije in vbrizgamo skozi izvrtano odprtino v votlo notranjino lepilo. V ta namen uporabljamo skrbno pripravljeno in dobro preizkušeno kazeinsko mleko. Za tem zakitamo izpadla in vzrtana mesta. Kit ni to, kar pod tem imenom poznamo kot sredstvo za pritrditev okenjskih stekel na okvir, pač pa ime za kazeinsko malto.

V primerih, ko je slikarja na svojem mestu v steni izpostavljena različnim učinkom, ki bi kljub konservaciji povzročali nadaljne okvare, se prične tako imenovano smemanje. Preko površine, ki jo bomo sneli, nalepimo kos platna z lepilom, ki ga lahko odstranimo z vročo vodo, kar pri kazeinu ni mogoče. Ko se platno osuši, slikarji s posebnim orodjem počasi odtrgamo od zidu ter jo hkrati postopoma privijamo na priloženno desko. Poznamo dva načina. Pri prvem, imenovanem »stakom«, smnamo fresko z malto vred, v drugem slučaju pri »strupo« metodi pa odtrgamo le tanko barvno

plast slikarje. Strapiranje je možno samo pri izredno ugodnih okoliščinah, v katerih se barvna plast nahaja in prav tako od stopnje njene ohranjenosti.

Za smemanjem pride na vrsto strganje odvisne malte in še nekaj manjših slučajnih postopkov, kot priprava za lepjenje platna na hrbtni strani freske. Tokrat moramo nalepiti več kosov platna enega na drugega, kot lepilo pa vzamemo zopet kazeinsko mleko, ker smo ta platna lepili za stalno. Sledi pranje prednje strani z vročo vodo, da se odlepi platno, ki se sedaj ni več potrebno, ker je freska s prelepljenjem hrbtni strani dobro fiksirana. Tako smo prišli do poslednje stopnje konserviranja in sicer montiranja na lesen okvir navzkriž položenih latic. Na ta, nekako mrežasti okvir lepimo fresko z majhnimi kosi platna, dobro prepojenimi z lepilom. Za to, od prejšnjih dveh močnejše lepilo, se je pri nas udomačil izraz klajser. Sledi še pribijanje platna na okvir. Ko se platno osuše, obrnemo fresko, jo detailneje očistimo in zakitamo, če je potrebno, in čista površina čaka samo še na to, da vzamemo v roke barve in čopič... Dele njene zakitane, vsivkate površine moramo tomirati, da bo tako obdelana učinkovala kot celota... Sedaj potuje freska zopet na svoje staro mesto v steni.

Ker umetnina živi le v okolju, za katerega je ustvarjena, skušamo to načelo vsaj v glavnem uresničiti. Vendar tega vedno ni mogoče izvesti. Opisani način konservacije očuva fresko pred indirektnimi kvazi mi vplivi, v slučaju direktnih vplivov na steno pa

plast slikarje. Strapiranje je možno samo pri izredno ugodnih okoliščinah, v katerih se barvna plast nahaja in prav tako od stopnje njene ohranjenosti.

Za smemanjem pride na vrsto strganje odvisne malte in še nekaj manjših slučajnih postopkov, kot priprava za lepjenje platna na hrbtni strani freske. Tokrat moramo nalepiti več kosov platna enega na drugega, kot lepilo pa vzamemo zopet kazeinsko mleko, ker smo ta platna lepili za stalno. Sledi pranje prednje strani z vročo vodo, da se odlepi platno, ki se sedaj ni več potrebno, ker je freska s prelepljenjem hrbtni strani dobro fiksirana. Tako smo prišli do poslednje stopnje konserviranja in sicer montiranja na lesen okvir navzkriž položenih latic. Na ta, nekako mrežasti okvir lepimo fresko z majhnimi kosi platna, dobro prepojenimi z lepilom. Za to, od prejšnjih dveh močnejše lepilo, se je pri nas udomačil izraz klajser. Sledi še pribijanje platna na okvir. Ko se platno osuše, obrnemo fresko, jo detailneje očistimo in zakitamo, če je potrebno, in čista površina čaka samo še na to, da vzamemo v roke barve in čopič... Dele njene zakitane, vsivkate površine moramo tomirati, da bo tako obdelana učinkovala kot celota... Sedaj potuje freska zopet na svoje staro mesto v steni.

Ker umetnina živi le v okolju, za katerega je ustvarjena, skušamo to načelo vsaj v glavnem uresničiti. Vendar tega vedno ni mogoče izvesti. Opisani način konservacije očuva fresko pred indirektnimi kvazi mi vplivi, v slučaju direktnih vplivov na steno pa

plast slikarje. Strapiranje je možno samo pri izredno ugodnih okoliščinah, v katerih se barvna plast nahaja in prav tako od stopnje njene ohranjenosti.

plast slikarje. Strapiranje je možno samo pri izredno ugodnih okoliščinah, v katerih se barvna plast nahaja in prav tako od stopnje njene ohranjenosti.

plast slikarje. Strapiranje je možno samo pri izredno ugodnih okoliščinah, v katerih se barvna plast nahaja in prav tako od stopnje njene ohranjenosti.

Za smemanjem pride na vrsto strganje odvisne malte in še nekaj manjših slučajnih postopkov, kot priprava za lepjenje

Potrebuemo veliko akumulacijsko elektrarno Težke izkušnje letošnje ostre zime

V Sloveniji smo po vojni zelo naglo povečali proizvodnjo električne energije. V letu 1953 smo proizvajali že trikrat več energije kakor v času takoj po vojni, vendar kažejo današnje izkušnje elektrogospodarstva, da naraščajoče potrebe še vedno ni mogoče zadovoljiti.

V Sloveniji lahko smatramo poleg zalog premoga, nekaj rude in nafte (ki so izčrpljive), kot glavno neizčrpno naravno bogastvo vodno energijo, saj bi lahko iz naših rek proizvajali letno 5 do 8 milijard kWh. Poleg tega pa imajo reke pri nas trojni značaj: primore, polalpski in alpski — kar omogoča različne medsebojne kombinacije. Za Slovenijo se gotovo izplača kar največ sredstev vložiti v elektriško gospodarstvo in v tem pogledu je bila dosedanja pot pravilna. Električna energija je tudi primarna surovina za industrijo in dvig življenjskega standarda ter ji gre torej izvestna prednost.

V letu 1953 smo presegli v hidroenergijsko proizvodnjo 800 milijonov kWh, torej eno šestino od ene desetine možne proizvodnje. Vsekar je potrebno strojno nadaljevati: začeto pri bi bilo napadno prekritih rok gledati zastoj gradnje novih hidroelektrarn, ki je na vidiku.

Delovni kolektiv, ki gradi hidroelektrarno na Dravi ima pred seboj nadaljnje delo z izgradnjo HE Vuhred in Ožbolt. Toda delovni kolektiv, ki so gradili Moste in Medvoče se pričnajo razhajati, ker niso dobili novih nalog. V gradnji je velika termoelektrarna Soštanj kot edinstveni objekt; to je brez dvoma nujen prispevek k povečanju kapacitete za proizvodnjo električne energije, posebno da se na določeno število hidroelektrarn gradi ena večja kalorična elektrarna kot dopolnilno proizvajalec električne energije za izpolnitev neenakomernega dotoka na rekah in kot rezerva za dobo suše.

Letošnja zimska »suša«, ki je prizadela Avstrijo, Švico, Italijo in Nemčijo, nam je prav trdo pokazala, kako nujno je imeti tudi dopolnilne kalorične in akumulacijske elektrarne poleg pretočnih, kadar zelo vpadejo reke.

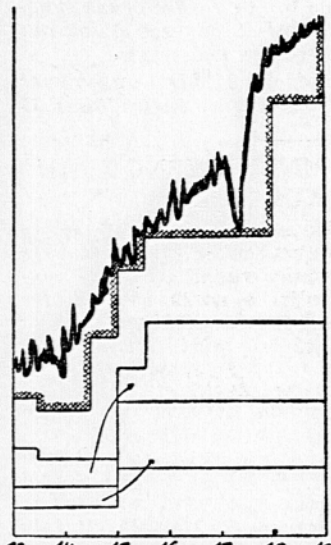
Dnevna bilanca elektroenergetskega sistema slovenskih elektrarn kaže te dni, da proizvajamo 30% manj energije kakor bi bilo to potrebno za zadovoljitev potreb, čeprav so vse elektrarne do kraja izkoriščene. Celo premoga za elektrarne je pričelo te dni primanjkovati. Posledice tega primanjkljaja se že občutno kažejo v zniževanju industrijske proizvodnje. Če bo res prišla še bolj ostra zima, potem je pričakovati da bo do konca januarja padla proizvodnja že za 40%, kar bo imelo gotovo hude posledice za našo industrijo in gospodarstvo sploh. Ekonomski škoda, ki jo bo utrpelo elektrogospodarstvo bo presegla pol milijarde dinarjev, kje je več škoda, ki jo bo utrpelo narodno gospodarstvo zaradi izostanka proizvodnje. Prizadejo je tudi delavstvo, ker bodo omejitve proizvodnje zmanjšale zaslužke. Od 6. januarja dalje dela industrija v Hrvatski, ki se delno napaja iz Slovenije samo 4 dni tedensko slovenska industrija je tudi že znatno reducirana, kar pa se bo tekom nadaljnjih dni še povečalo, če se vremenske razmere ne spremenijo, kar pa je v tem času kaj malo verjetno.

Edino sredstvo v borbi s pomanjkanjem električne energije so rezervne kapacitete.

1. neprekinjenost dobave energije;
2. normalna frekvenca 50 per/sek $\pm 2\%$;
3. pravilna napetost.

Frekvenca sedaj ni v mejah zahtevane kvalitete. Giblje se v mejah 48,5 do 51 per/sek. večkrat celo 47 per/sek; tudi 46,5 smo nred kratkimi za kratak čas dosegli. Danes nismo s sedanjimi elektrarnami in napravami v stanju držati garancirane frekvence.

Glede neprekinjenosti dobave energije smo sedaj na boljšem kakor v prvih letih po vojni. Elektrarna Soštanj bo sicer do neke mere začasno ustrezala zgornjim zahtevam, vendar se prilike ne bodo normalizirale, dokler ne zgradijo velike akumulacijske hidrocentrale. Elektrarna Soštanj ni primerna za izravnavo frekvence, niti ne more biti 100% rezervna kapaciteta. Tako velika termocentrala (60.000 kilowattov, kasneje 120.000 kw) mora imeti kot dopolnilno veliko vodno akumulacijsko centralo, sicer ne bo mogoče držati pogojev za kvaliteto dobave električne energije. Termocentrala Soštanj bo na vsakogar izpolnila svojo glavno nalogo, da bo dobavljala energijo pretežno v

Primer obratovanja glavne akumulacijske elektrarne na frekvenco in premostitve defekta enega agregata pretočne elektrarne; valovite črte so obtebe različnih elektrarn, črtkani del pa obteba akumulacijske elektrarne, nazobčana krivulja pa dejanski diagram potrošnje.

Poleg velike kalorične elektrarne v Soštanju potrebujemo še veliko vodno akumulacijsko elektrarno z najmanj polmetnim bazenom, ki bi omogočila boljše in zanesljivejše obratovanje celotnega elektroenergetskega sistema v Sloveniji. Treba se je odločiti kje bomo gradili in kdaj bomo pričeli z delom. Odločitev se odlaša iz dneva v dan in ker se tako elektrarno gradi 5 let je nujno predložiti slovenski javnosti glavne razloge, ki zahtevajo hitro a vendar preudarno odločitev.

S tem, da se povečajo kapacitete proizvodnje električne energije, se pojavi potreba, da je ta kapaciteta stalna preko vsakega leta. Čim se na novo proizvodnjo električne energije naveže industrija, je zaželeno neprekinjeno obratovanje. Kilowatne ure, ki izpolnjujejo vrzeli v proizvodnji na rekah in dovolijo vode, so dražje od običajnih, ker jih je potrebno izdelati iz premoga ali iz drago zgrajenih bazenov, s stališča socialističnega narodnega gospodarstva ni več tako važno, koliko stanejo te dodatne kilowatne ure, temveč količina je gospodarska škoda v industrijski proizvodnji, če teh kWh ni. Če tovarne obstanejo, ostanje ljudje brez dela, zaslužke — tovarne imajo neizkoriščene proizvodne kapacitete, zastoj v dobavi, pokvarjene surovine itd. Nastala škoda lahko znaša 10 do 50 krat več, kot je vrednost proizvedene kilowatne ure.

Poleg letnih primanjkljajev energije nastaja tudi problem izravnave dnevnega diagrama. Narava dnevne življenja in navad zahteva preko dneva dvakrat toliko energije kakor preko noči. Reke imajo ponoči in ponoči enakomeren dotok. Potrebno je del kilowatnih ur ponoči prihraniti za podnevi. To dosežemo z dnevnimi akumulacijskimi bazeni v vodnih elektrarnah in s kaloričnimi elektrarnami, ki obratujejo ponoči minimalno, podnevi pa s polno kapaciteto.

Končno se pojavi še potreba, da je v omrežju neka rezervna kapaciteta za primer izpada ene izmed elektrarn, napak na daljnovodih, energetskih kriz in podobno.

Letne izravnave v našem elektroenergetskem sistemu doslej še nimamo — zato imamo enkrat viške, drugič manjke. Viške sedaj izvažamo v inozemstvo (kar je zvezano s težavami, ker tudi inozemstvo ni nenehno zainteresirano za stalno dobavo), manjke želimo trajno dohajevati, manjke pa prehodimo z omejitvami porabe. Letošnja omejitve bo tako občutna, da mora biti resen moment in resnični start za pričetek gradnje nove velike akumulacijske elektrarne v Sloveniji.

Dnevno izravnavo deloma imamo: to omogoča v glavnem novozgrajeno 110.000 voltno omrežje in do neke mere razmeroma majhni akumulacijski bazeni v Dobruju in Mostah ter kalorične elektrarne. Dnevna izravnavo je dosežena s težavo in z izjemno nadvejo na elektrarnah. Tudi kalorične elektrarne imajo težave, ker morajo nihati z obratovitvami.

Kakšni so kvalitetni pogoji oddaje energije potrošnikom:

1. neprekinjenost dobave energije;
2. normalna frekvenca 50 per/sek $\pm 2\%$;
3. pravilna napetost.

Frekvenca sedaj ni v mejah zahtevane kvalitete. Giblje se v mejah 48,5 do 51 per/sek. večkrat celo 47 per/sek; tudi 46,5 smo nred kratkimi za kratak čas dosegli. Danes nismo s sedanjimi elektrarnami in napravami v stanju držati garancirane frekvence.

pasivnih dnevi in pomagala izravnavati letne »dolbine« v proizvodnji električne energije.

Na kratko naj obrazložimo še dodatne razloge za nujni pričetek gradnje take velike elektrarne.

Potreba po električni energiji se stalno spreminja. Pada in narašča sicer od ure do ure po neki običajni krivulji, vendar trenutno nima navadno 1 do 5%. Ogenj v kalorični elektrarni in voda v pretočni elektrarni pa sta enakovredna. Električna mreža si »sama pomaga« rešiti to trenutno nesoglasje s tem, da v trenutku ko pada obremenitev, poraste hitrost vrtenja strojev, v trenutku ko zraste obremenitev pa pade hitrost vrtenja strojev. Električnih in tovarnih »S« tem je doseženo sicer enakomernost oddaje energije, menjava pa se hitrost vrtenja vseh strojev odnosa se spreminja frekvenca izmeničnega toka. Menjavanje frekvence pa razen pri razsvetljavi in ogrevanju ni zaželeno, zato mora ena izmed elektrarn stalno spreminjati svojo oddajo energije — obratovati na diferenco — da je frekvenca stabilna in da ostale elektrarne, ki ne morejo spreminjati svoje obremenitve, obratujejo enakomerno.

Nagle spremembe obremenitve pa zmajajo edino elektrarno z visokim padcem in so dovolj velike to je take, ki imajo kapaciteto 5 do 10% celotne kapacitete vseh elektrarn v omrežju s primerno vodno zalogo.

Velika akumulacijska elektrarna mora imeti posebno občutljive regulatorje na strojih, katerih pa naše elektrarne zaradi drugačnega karakterja doslej še nimajo in je regulacija frekvence iz tega razloga zelo zahtevna. Tudi morajo biti regulatorji med seboj »suglasni«, kar sedaj niso. Če n. pr. izpada nenadoma en stroj ali daljnovod iz omrežja, potem mora to obremenitev prevzeti drug stroj. Ni zaželeno, da se n. pr. prevzame nenadno večjo obremenitev manjši stroj, ki je že polno obremenjen, potem bo še ta izpadel. Vsa ta dogajanja se izvršijo naglo, brez posredovanja ljudi, v nekaj sekundah. Če pride do takega medsebojnega prehajanja obtebe iz enega stroja na drugega, potem prav gotovo izpadajo vsi stroji po vrsti. In to se sedaj pri nas dogaja, resda poredko; največkrat pa se zaradi izpada kakšnega stroja ali daljnovoda naglo spremeni frekvenca. To industrijski potrošniki še poznajo iz iz prejšnjih izvajanj je jasno, da to ni v prid kakovosti. Potreben je torej stroj, ki stalno čaka na nenadno obremenitev in ki ima take regulacijske naprave, da sam prevzame novo obremenitev namesto ostalih manj primernih in že obremenjenih strojev. Tak rezervni stroj pa mora imeti za seboj akumulacijski bazen, ne pa tekoče reke ali ognja.

S povečanjem naše mreže v Sloveniji in drugih republikah, bo najkasneje v 5—6 letih prišlo do medsebojne izravnavne energije med posameznimi republikami, če ne

Reorganizacija združene revizorske službe

Revizorska središča bodo v Ljubljani, Mariboru, Celju in Novi Gorici

Revizorska služba združenih organizacij doslej ni bila najbolj učinkovita. Njen napredek je se najbolj očitno nenaravno delo revizorjev, ki bi bilo pogosto prezahtevno z različnimi drugimi deli (bila so aktivisti, popisovalci so prebivalstvo, živino itd.). Zategadelj so predlamskim in lani pregledali v naši republikah le četrtino zadrug, kar je izredno malo, če pomislimo, da bi morale biti pregledane praviloma vsako leto vse zadruge.

Omenjene pomanjkljivosti so narekivale, da so pričeli v združenih organizacijah že pred pol leta razpravljati o reorganizaciji revizijske službe. Razprava je kmalu pokazala, naj opravljajo v bodoče revizorji svojo službo samostojno; v skladu s temi ugotovitvami so nekateri mislili, naj bi se celotna služba osredotočila v posameznih središčih. Te predloge so zdaj sprejela dokončno tudi združna vodstva.

Celotno revizorsko službo v naši republikah bo vodila odslej Glavna združna zveza Slovenije. V Ljubljani, Mariboru, Novi Gorici in Celju bodo organizirana za določene okraje revizorska središča, v katerih bodo delali revizorji Glavne in okrajnih združenj zvez. Ta središča bodo popolnoma ločena od okrajnih združenj zvez, vse delo pa bo organizirano tako, da ne bo okrnjena vloga zvez; v tej zvezi bodo izdelovali revizorji načrte revizij na osnovi predlogov posameznih zvez, jih po končanih revizijah seznanjali z vsemi ugotovitvami in podobno.

Po sedanjih približnih računih bodo imela posamezna revizorska središča od 10 do 20 revizorjev, računajoč, da bo zenskrat delalo v njih skupno okoli 60 revizorjev. Če pri tem pomislimo, da bo posamezen revizor opravil letno najmanj od 10 do 12 revizij, vidimo, da bodo revizorji lahko pregledali letno nad 500 zadrug, se pravi, da bo pregledanih nad polovico (v naši republikah je trenutno 930 zadrug). Toliko pregledov bo vse, kakor predstavljalo velik napredek za to službo, ki je po starem načinu dela ob večjem številu kadra (povprečno je delalo okoli 70 revizorjev) pregledala letno polovico manj zadrug. Ko se bo pozneje število revizorjev v teh središčih postoj-

CLANI PRESERNOVE DRUŽBE, KO PREJMETE KNJIGE OBNOVITE CLANARINO!

Hrvatska industrija v l. 1953.

Med novosti spadajo »aluminijasti fotografski papir, gorivo za pogon reaktivnih motorjev ter perionsko perilo«

Industrijska proizvodnja na Hrvaškem se je lani povečala na nekaj sto novih izdelkov, ki smo jih prej izključno uvažali. V metalurgiji so bili doseženi najpomembnejši uspehi, saj smo dobili iz metalurškega kombinata v Sisku prve tone brezšivnih cevli. Industrija aluminija je začela izdelovati v Zagrebu najfinije valjane plošče; nov proizvod pa je tudi takimenovan!

izdelek »fotal«, posebno preparirana aluminijasta plošča, ki jo obdelujejo fotografsko kot fotopapir ter je mogoče kopirati nanjo sleherni fotografiji, ki ostane ohranjena stoletja in stoletja. Skratka dobili smo »aluminijasti fotografski papir«.

Industrija nafte na Reki proizvaja nekaj vrst najbolj čistih olj za mazanje motorjev, v Sisku pa so začeli izdelovati tudi takimenovana »Yet-goriva« za pogon reaktivnih motorjev.

Tudi v elektroindustriji je lani mnogo novosti: fluorescenčne svetilke, signalne žarnice, oprema transformatorskih postaj, elektromotorji za pogon kmetijskih strojev itd. Strojegradnja je dala naši skupnosti prve velike parne turbine, ki jih izdelujejo v Karlovcu, razen tega pa še majhne parne turbine. Tovarna »Tunta« proizvaja posebna akumulatorska električna vozila nosilnosti 1,5 ton za hitri transport po tovarniških obratih, na kolodvorih itd.

Strojegradnja Hrvatske je začela lani izdelovati nove vrste parnih valjev. Veliko zanimanje je za Diesle motorje 7, 16, 50 in 450 konjskih moči. Razen tega so tovarne stroje na Hrvatskem začele izdelovati tudi stroje za pranje perila, za mešanje testa, hladilnike, male benzinke motorje-agregate za gašenje požarov, elevatorje in transporterje. Samo tekstilna industrija je začela lani izdelovati 60 novih izdelkov. Med drugim so začeli serijsko izdelovati perionske nogavice in perilo iz iste snovi. Znatno je napredovala tudi kemična industrija, ki ima nad 50 novih izdelkov. Omeniti je treba v prvi vrsti razne specialne barve za potrebe našega tiska ter elementarni jod. Fotoindustrija je začela izdelovati nove vrste fotopapirja, »Leica« in rentgenske filme ter takimenovani pozitivni film za potrebe naše kinematografije. Iz optične industrije na Hrvaškem pa smo dobili žepne mikroskope, priprave za merjenje, daljnogled in še mnogo drugega, kar po preji ni bilo na našem trgu.

M. B.

GOSPODARSKE VESTI

Trgovinski sporazum med Francijo in Turčijo, ki je bil nedavno sklenjen v Ankari, predvideva blagovno izmenjavo v vrednosti 27 milijard frankov. Hkrati je Francija pristala, da bodo francoske banke odpre Trudi kredit v znesku 160 milijonov turskih funtov.

Trgovinski sporazum, ki sta ga sklenili Vzhodna Nemčija in Avstrija, ne vsebuje natančnejših podatkov o nameravani blagovni izmenjavi. Znan je le njena vrednost, ki znaša 18 milijonov dolarjev.

Avstrija je lani v prvih devetih mesecih izvozila za 50% več vstekljenega vina, kakor predlamskim. K večjemu izkazu vina v steklenicah je pripomogla zlasti prodaja v ZDA, ki so kupile 108 hektolitrov, medtem ko so kupile predlamskim le 66 hl vina. Razen tega je Avstrija izvozila 10.653 hl vina v so-dih, kar predstavlja vrednost 4,72 milijonov šilingov. Za izvozeno vino v prvih devetih mesecih predlamskim (8.698 hl) je Avstrija dobila 4,42 milijonov šilingov.

Kanaadsko združenje za celulozo in papir je sporočilo, da bo delala v letošnjem letu kanaadska industrija časopisnega papirja s svojo polno zmogljivostjo, kar predvidevajo veliko popravševanje po časopisnem papirju.

P. J.

Anketa o številu živine

Serija popisov živine, ki smo jih imeli po vojni vsako leto, od leta 1949 pa stalno vsakega 15. januarja bo v letošnjem letu prekinjena. Popisa živine namreč letos ne bo, do zaželenih podatkov pa bomo prišli po drugi poti. Način zbiranja podatkov s popisi, ki je precej drag, razen tega pa zahteva tudi precejšnjo mobilizacijo ljudi (popisovalci, kontrolorji itd.) se vedno bolj umika enostavnejšemu in cenejšemu načinu, to je anketiranju odnosno opazovanju določenega pojava na manjšem številu primerov. Ta enostavnost je v tem, da je terensko delo — popisovanje — z manjšim številom sodelavcev hitreje in lažje opravljeno, medtem ko je izračunavanje podatkov razmeroma zamotano.

Na ta način smo že zbirali podatke o številu živine, vendar so bili popisi potrebni zaradi točnega pregleda v razvoju živinoreja odnosno proučevanja naše ekonomike. Popisi so nam dali torej potrebno osnovo, ankete pa potrebne izkušnje, tako da bo letos anketa na osnovi vzorčne metode lahko povsem zamenjala popis.

Seveda po podatkih, ki jih bomo dobili, ne bodo tako podrobni kot so jih dajali popisi. Odpadel bo pregled po okrajih, posrednih skupinah in ostale podrobnosti, vendar bo ocena skupnega števila posameznih vrst živali za vsa republika zadostovala za pregled nad stanjem živinoreja. Na osnovi podatkov zadnjih petih let, ki so dovolj močna opora pa bo mogoče zaključiti kakšna je notranja struktura pri posameznih vrstah živali. Ker izračunavanje podatkov bazira na določenih osnovi, ki je popis (ocena na osnovi odnosov) podatkov ni mogoče zbirati stalno na tak način. Na določene intervale običajno 5 let se živina zopet popiše. Tako dobimo po drobne podatke, ki pokažejo kakšne strukturne spremembe so nastale v tem obdobju. Imamo pa tudi »vsvež« osnovo za bodoče ankete. Točnost ocene je torej slabša, čim daljše je obdobje odnosno čim starejša je osnova, na kateri baziramo.

Letošnja anketa bo — kakor popisi — evidencialna stanje živine 15. januarja, anketiranje — popisovanje pa bo trajalo od 15 — 20. t.m. Tako se pri anketiranju ne bodo upoštevali na pr. oni pujski ali telčki, ki so se skotalili po tem dnevu, obratno pa vsa ona živina, ki je bila po tem dnevu zaklana, je pogl-

Večino obiskovalcev Velike racionalizatorske razstave Düsseldorfa 1953, ki je bila pod geslom »Vsi naj bi živeli bolje«, je menda najbolj vznemirjala velika ura. Vsakih pet četrtink sekunde se je premaknil kazalec svojevrstne ure za eno številko, in je tako nazorno pokazal vsem tisočim in tisočim, da se ta čas rodi na svetu nov človek. Vsako jutro ob devetih so pomaknili kazalec nazaj na ničlo. Mimoidoč, ki so šli mimo ure opoldne so lahko prebrali, da je na stevju že 8.640 več ljudi, kakor jih je bilo tri ure poprej. Ko so ob devetih zvečer zaprli razstavo, se je kazalec pomaknil že na številko 34.560; vsak dan se rodi 70.000 ljudi, vsak teden pol milijona... Tiha izpoved tega kazala naj nas ne prestraši.

Razstava je imela predvsem en namen, prikazati, kako bi lahko ljudje živeli bolje, kljub naraščanju prebivalstva po svetu. Sveda se zlasti ta velika razstava razuma ni mogla izogniti najboljše nasveta, da je treba delati, čim več delati, in to pametno delati, obenem pa tudi gospodariti. Deloma je bila ta razstava propagandna. Toda kljub temu je za nas poučna. Privatna potrošnja dobrin in uslug, računanih po cenah iz leta 1936, je bila leta 1948 v Zahodni Nemčiji še za 26% manjša, predlamskim pa že za 4,7% večja, kakor je bila v razmeroma dobrem predvojnem letu 1936. Ta uspeh pripisuje zahodnonemškemu gospodarstvenemu sistemu. Kupna moč povprečnega industrijskega delavca, ki je deležen za delo v eni uri, se je povečala od drugega poltetja leta 1948 dalje v Zahodni Nemčiji za 47%, v Italiji za 2%, v ZDA za 16%, na Švedskem za 27%, v Franciji za 28% itd. Plinski kuhinjski, ki je stal v Zahodni Nemčiji leta 1938 230 ur, je stal predlamskim le še 192 ur. Ročni pisalni stroj se je

pocenil za 25 ur, vožnja z železnico za 100 km je stala v Zahodni Nemčiji leta 1938 zaslužek 5 ur, predlamskim le še 3,40 ure. Za 10 cigaret je treba delati šest minut več, za par čevljev pa je bilo treba delati pred vojno 16 ur in 20 minut zdaj pa 16 ur in 32 minut.

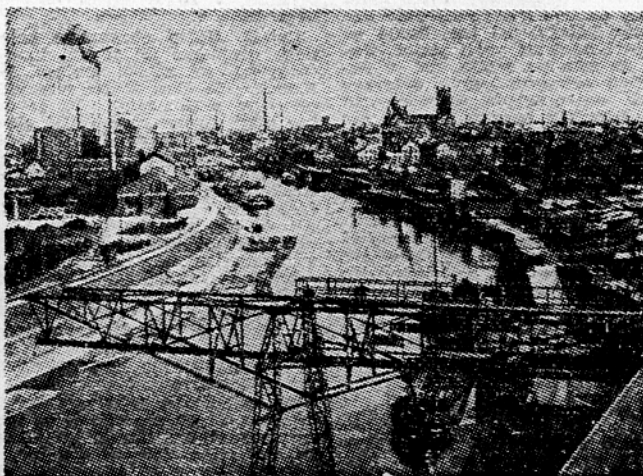
Kako doseči, da bi za manj dobili več? Odgovor: z višjo proizvodnjo, ki jo je mogoče doseči s smotnim planiranjem in dobro organizacijo. Posebno nadzorno je to prikazal pogled v gospodarjenje neke zahodnonemške tovarne čevljev. Ta se je kljub svojemu zahodnoevropskemu okolju odločila omejiti proizvodnjo na 50 različnih modelov (v letu 1950) na samo 5 modelov. Na ta način so dosegli znatno pocenitev: za 25% so se zmanjšali prodajni stroški, za 45% pa proizvodni stroški, kar je omogočilo povečanje plač za 50%.

Mnogo izmed tisoč možnosti, ki jih je nakazovala velika racionalizatorska razstava v Düsseldorfu, obstojajo v oblikovanju modelov in posameznih vrst izdelkov ter v njihovi omejitvi.

Proti enotnim izdelkom je sicer po vsem svetu veliki odpor, toda potrošniki že spoznavajo,

da se je med izbiro: raznovrstnost ali dosti nižja cena, najlažje odločiti za poslednjo. Iz teh razlogov so se tudi graditelji velikega rudarskega naselja pri Dortmundu odločili v petih različnih tipih stanovanjskih hiš na mestiti izključno enotno opremo za kuhinje in kopalnice. Ta pogumna odločitev je pripomogla do znižanja najemnine, razen tega pa je takšna stanovanja tudi mnogo lažje pospravljati in jih vzdrževati. Okus posameznika je bil morda v nekaterih primerih užaljen, toda za to se projektanti niso menili, češ kdo se danes pritožuje proti enotnim telefonskim aparatom, stikalom in mnogim drugim pripomočkom vsakdanjega življenja.

Na razstavi v Düsseldorfu pa so poskrbeli tudi za obtožnice sodobne industrije. Med drugim so razstavili kar 2000 raznih steklenic, ki jih uporablja industrija plač. Sleherni zdravilski razum mora biti proti tolikšni potratu, ki se odraža v žepih potrošnika. Čeprav so se Nemci na tej razstavi lahko z marsičem pohvalili, so bili, razen na ljubo povedano, dokaj samokritični od svoje industrije. Med drugim so razstavili 124 različnih traktorjev, ne zato, da bi se pohvalili, koliko jih izdeluje 42 različnih tovarn, marveč zato, da bi opozorili na ta nesmisel. Reparaturne delavnice morajo imeti namreč za zalogo velikanske količine različnih nadomest. Delov, njihova vrednost predstavlja težke milijone, ti milijoni so vezan kapital, ki bi pri pametnejšem gospodarstvu lahko okrepil krvni tok gospodarstva. Tudi Inteligenca, in ne močne misleci nam bo lahko pomagala, da bomo za manj dobili več. Kamor koli posledamo v dejavnost človeškega ustvarjanja in gospodarstva, povsod bomo lahko ugotovili velike rezerve, rezerve, ki zmanjšujejo pomen skeptičnega opazovanja svojevrstne ure

Düsseldorf

VELIKI NOVINARSKI PLES

30. jan. 1954

najboljša vsakoletna družabna prireditev, bo v soboto, 30. januarja v vseh prostorih hotela »Union« v Ljubljani, vključno z restavracijo in kavarno. Za prijetno zabavo bo vsestransko poskrbljeno. Vabila bodo razposiljena v kratkem.

MATI O ŠOLSKIH VPRAŠANJH

Anketa: Ne zaščajmo naše mladine

Na članek v »Slovenskem poročevalcu« z dne 6. t. m. prof. dr. A. Vadvana: »Ne zaščajmo mladine« smo pozvali vsi prosvetni delavci, vsa javnost, predvsem pa starši srednje šolske mladine, da izrazijo svoje mnenje, oziroma ugotovitev. Članek je imel v javnosti velik odmev in žel odobranje. Vsi želimo, da se končno reši to pereče vprašanje, ker prav dobro občutimo nevarnost stanja naših otrok.

Učni načrti so preobsejni, učne ure so prenatrpane. Naša mladina nima časa za potrebni oddih in razvedrilo, oziroma za izvenšolsko udejstvovanje na vseh kulturnih poljih. Naša mladina je preobremenjena in zdravstveno ogrožena.

Zivim na vasi kot prosvetna delavka. Navajam lastni primer. Imam 12 letno deklico, ki hodi v II. gimnazijo. Od gimnazije smo oddaljeni 7 km. Otrok vstane vsako jutro ob pol 6 da ga odpravim na avtobus. Vrača se domov prav tako vsak dan 7 km peš, ker nazarj in avtobusne zveze, in to ob vsakem vremenu. Utrujena niti nima časa v miru počivati, kajti takoj mora k prekomernemu domačemu šolskemu delu. Opravi ga komaj do poznega večernega počitka. Otrok trpa, trpa v glavo preveč snovi, ki končno povzročijo v glavi zmedo. Večkrat se zgodi, da pozno zvečer z jokom ugotovi, da ni nič več ne zna. Ob vsem tem opazim, da je postal otrok silno nervozen, siten in nikdar vedrega obraza, zaradi preobremenjenosti. Deklici skušam čisto pomagati pri delu s podrobno razlago, čeprav pridem sama utrujena iz šole. Pripominjam, da moramo končno ugotoviti, da je treba nujno reformirati naše srednješolsko šolstvo, da se profesorji in učenci preobremenjeni, je gimnazija postal »avtomat evelkov«. Mladina pa ni kriva tolikih slabih uspehov, kajti vzrok leži v njih neizpolnjenosti. S skupnimi močmi bomo morali čimprej rešiti to pereče vprašanje, ki ga je s svojim člankom odprl dr. Vadvan.

Priznati moramo, da smo tudi mi občutili vso strogost in disciplino gimnazije, a dosegli smo lepe uspehe, ker nismo imeli toliko zaporednih učnih ur (6), upoštevana je bila zmogljivost mladine, zlasti v nižji gimnaziji. Vedno je ostalo dovolj časa za razlago in ocenjevanje, ter smo kljub marljivosti prišli še do razvedrila in izvenšolskega udejstvovanja, bodisi pri glasbi, sportu itd. Mladina na primer v I. in II. gimnaziji piše šolske naloge iz zemljepisa, zgodovine, prirodoznanja, ker ni časa za ustno ocenjevanje. To vsekakor ni primerno. Kje tiči vzrok za raznim drugim nepravilnostim? Prenatrpni učni načrti povzročajo preveliko zahtevnost profesorjev, ki jim mladina ni kos. Kljub temu, da si velika večina staršev z otroki mnogo prizadeva in trudi, se zgodi, da si razočarano. Vse to porazno vpliva na mladino, zlasti v puberteti.

Dobro bi se bilo tudi pogledati v vprašanje, zakaj povzroča prehod otrokom iz osnovne šole v gimnazije take težave. Zelo pogosti so primeri, da prav dobri učenci v osnovni šoli postanejo v gimnaziji negativni. Nikakor ne moremo očiti morda učiteljem premalo ocenjevanje, ker vsak učitelj zna oceniti sposobnost svojih učencev, zlasti ob prehodu v gimnazijo. Dejstvo pa je, da se pretirano strogostjo in zahtevnostjo, ne bomo dosegli velikih uspehov.

Marija Vehovar, učiteljica Koprivnica pri Brestanici

Kaj prodajajo v trgovinah za dobro blago

Ponekod prodajajo začimbe neznanega izvora

Vse dišave, kakor poper, cimet, mešane dišave za klobase in druge, bi morale biti registrirane, kakor vsa druga živila, ki jih prodajajo v naših trgovinah v omotih. Vsi zaviti z dišavami pa bi hkrati morali imeti pravičen napis vsebine, zlasti pa bi nujno morali biti opremljeni z datumom polnjenja. Tako zahtevajo tudi vsi predpisi in tudi v živilsko-kemičnem laboratoriju, kjer opravljajo registracijo živil, skrbno pazijo na to, kako so živila deklarirana. To velja tudi za začimbe. Prepovedano je na primer imenovati začimbo, ki jo uporabljajo namesto popra poprov nadomestek, kar v resnici ni. Podjetja, ki to začimbo izdelujejo, jo kvečjemu lahko imenujejo ostra začimba ali kaj podobnega.

Nekatera podjetja se vseh teh predpisov, ki jih je narekovala skrb in potreba, da dobijo potrošniki za svoj denar pri nakupu res dobro in kakovostno blago, tudi držijo in tudi mnoge trgovine te predpise poznajo in tudi kupujejo dobro, pravilno deklarirano in registrirano blago, pri katerem igra dobra in pravilna embalaža nemajhno vlogo. Mnoga trgovska podjetja pa so pri vsem tem zelo malomarna in se za te predpise kaj malo menijo. V ljubljanski okolici jih je najti precej, vsem dišave in začimbe, katere sploh niso deklarirane. Trgovinska podjetja niti ne vedo, od koga jih kupujejo, skrajša, vse to blago je neznanega izvora. Da je poleg tega še vse neregistrirano in nedeklarirano, prav gotovo ni slučaj in skrivnostni prodajalci že vedo zakaj.

Trgovina Kmetijske zadruge Vodiče prodaja na primer mešane dišave za klobase v navadnih vrečkah brez kakršnekoli napisa. V popolnoma navadnih papirnatih vrečkah prodaja tudi poper, ki je sicer pravi, vendar je že davno izgubil aromo prav zaradi nepravilne embalaže. To velja tudi za grobo zmet, slabo aromatičen in močno razdišani cimet. Dišave za klobase, prav tako brez oznake in napačno embalirane je prodajala tudi trgovina Kmetijske zadruge Trzin, poper in cimet pa trgovina KZ Bukovica.

Ko so na primer uslužbenec v Trzinu vprašali, od koga so dišave nabavili, so vedeli povedati le, da so jih »nabavili od nekega možkega, ki se vozi okrog z motorjem in ponuja svoje »dišiče« blago». V Vodičah pa so vedeli povedati le to, da so dišave kupili od nekega Cirila Saterja. Tu gre menda za eno in isto osebo, ki potuje okrog od trgovine do trgovine po ljubljanski okolici in ponuja svoje blago neznanega izvora. Kakor kaže, ne brez uspeha. Poleg tega trgovin, je napravil uspešno kupčijo še v trgovinah kmetijskih

Bila sem učenka naših najboljših pedagogov. Poslali so nas v svet z vso ljubeznijo do mladine, da vzgajamo čvrst, zdrav in krepak rod, ki bo v ponos naše lepe domovine. V mladini je naša moč in bodočnost, zato ji dajemo vse pravice in možnost, da se lahko razvija. S svojim pismom se pridružujem anketi tega perečega problema z željo, da ne govorimo več predlogov o njem, temveč, naj v reformi, ki je v našem srednješolskem šolstvu nujna, pokazemo dejstva.

Marija Vehovar, učiteljica Koprivnica pri Brestanici

Kaj prodajajo v trgovinah za dobro blago

Ponekod prodajajo začimbe neznanega izvora

Trgovinska podjetja niti ne vedo, od koga jih kupujejo, skrajša, vse to blago je neznanega izvora. Da je poleg tega še vse neregistrirano in nedeklarirano, prav gotovo ni slučaj in skrivnostni prodajalci že vedo zakaj.

Trgovina Kmetijske zadruge Vodiče prodaja na primer mešane dišave za klobase v navadnih vrečkah brez kakršnekoli napisa. V popolnoma navadnih papirnatih vrečkah prodaja tudi poper, ki je sicer pravi, vendar je že davno izgubil aromo prav zaradi nepravilne embalaže. To velja tudi za grobo zmet, slabo aromatičen in močno razdišani cimet. Dišave za klobase, prav tako brez oznake in napačno embalirane je prodajala tudi trgovina Kmetijske zadruge Trzin, poper in cimet pa trgovina KZ Bukovica.

Ko so na primer uslužbenec v Trzinu vprašali, od koga so dišave nabavili, so vedeli povedati le, da so jih »nabavili od nekega možkega, ki se vozi okrog z motorjem in ponuja svoje »dišiče« blago». V Vodičah pa so vedeli povedati le to, da so dišave kupili od nekega Cirila Saterja. Tu gre menda za eno in isto osebo, ki potuje okrog od trgovine do trgovine po ljubljanski okolici in ponuja svoje blago neznanega izvora. Kakor kaže, ne brez uspeha. Poleg tega trgovin, je napravil uspešno kupčijo še v trgovinah kmetijskih

Trgovinska podjetja niti ne vedo, od koga jih kupujejo, skrajša, vse to blago je neznanega izvora. Da je poleg tega še vse neregistrirano in nedeklarirano, prav gotovo ni slučaj in skrivnostni prodajalci že vedo zakaj.

Trgovina Kmetijske zadruge Vodiče prodaja na primer mešane dišave za klobase v navadnih vrečkah brez kakršnekoli napisa. V popolnoma navadnih papirnatih vrečkah prodaja tudi poper, ki je sicer pravi, vendar je že davno izgubil aromo prav zaradi nepravilne embalaže. To velja tudi za grobo zmet, slabo aromatičen in močno razdišani cimet. Dišave za klobase, prav tako brez oznake in napačno embalirane je prodajala tudi trgovina Kmetijske zadruge Trzin, poper in cimet pa trgovina KZ Bukovica.

Ko so na primer uslužbenec v Trzinu vprašali, od koga so dišave nabavili, so vedeli povedati le, da so jih »nabavili od nekega možkega, ki se vozi okrog z motorjem in ponuja svoje »dišiče« blago». V Vodičah pa so vedeli povedati le to, da so dišave kupili od nekega Cirila Saterja. Tu gre menda za eno in isto osebo, ki potuje okrog od trgovine do trgovine po ljubljanski okolici in ponuja svoje blago neznanega izvora. Kakor kaže, ne brez uspeha. Poleg tega trgovin, je napravil uspešno kupčijo še v trgovinah kmetijskih

Trgovinska podjetja niti ne vedo, od koga jih kupujejo, skrajša, vse to blago je neznanega izvora. Da je poleg tega še vse neregistrirano in nedeklarirano, prav gotovo ni slučaj in skrivnostni prodajalci že vedo zakaj.

Trgovina Kmetijske zadruge Vodiče prodaja na primer mešane dišave za klobase v navadnih vrečkah brez kakršnekoli napisa. V popolnoma navadnih papirnatih vrečkah prodaja tudi poper, ki je sicer pravi, vendar je že davno izgubil aromo prav zaradi nepravilne embalaže. To velja tudi za grobo zmet, slabo aromatičen in močno razdišani cimet. Dišave za klobase, prav tako brez oznake in napačno embalirane je prodajala tudi trgovina Kmetijske zadruge Trzin, poper in cimet pa trgovina KZ Bukovica.

Ko so na primer uslužbenec v Trzinu vprašali, od koga so dišave nabavili, so vedeli povedati le, da so jih »nabavili od nekega možkega, ki se vozi okrog z motorjem in ponuja svoje »dišiče« blago». V Vodičah pa so vedeli povedati le to, da so dišave kupili od nekega Cirila Saterja. Tu gre menda za eno in isto osebo, ki potuje okrog od trgovine do trgovine po ljubljanski okolici in ponuja svoje blago neznanega izvora. Kakor kaže, ne brez uspeha. Poleg tega trgovin, je napravil uspešno kupčijo še v trgovinah kmetijskih

Trgovinska podjetja niti ne vedo, od koga jih kupujejo, skrajša, vse to blago je neznanega izvora. Da je poleg tega še vse neregistrirano in nedeklarirano, prav gotovo ni slučaj in skrivnostni prodajalci že vedo zakaj.

Trgovina Kmetijske zadruge Vodiče prodaja na primer mešane dišave za klobase v navadnih vrečkah brez kakršnekoli napisa. V popolnoma navadnih papirnatih vrečkah prodaja tudi poper, ki je sicer pravi, vendar je že davno izgubil aromo prav zaradi nepravilne embalaže. To velja tudi za grobo zmet, slabo aromatičen in močno razdišani cimet. Dišave za klobase, prav tako brez oznake in napačno embalirane je prodajala tudi trgovina Kmetijske zadruge Trzin, poper in cimet pa trgovina KZ Bukovica.

Bila sem učenka naših najboljših pedagogov. Poslali so nas v svet z vso ljubeznijo do mladine, da vzgajamo čvrst, zdrav in krepak rod, ki bo v ponos naše lepe domovine. V mladini je naša moč in bodočnost, zato ji dajemo vse pravice in možnost, da se lahko razvija. S svojim pismom se pridružujem anketi tega perečega problema z željo, da ne govorimo več predlogov o njem, temveč, naj v reformi, ki je v našem srednješolskem šolstvu nujna, pokazemo dejstva.

Marija Vehovar, učiteljica Koprivnica pri Brestanici

Kaj prodajajo v trgovinah za dobro blago

Ponekod prodajajo začimbe neznanega izvora

Trgovinska podjetja niti ne vedo, od koga jih kupujejo, skrajša, vse to blago je neznanega izvora. Da je poleg tega še vse neregistrirano in nedeklarirano, prav gotovo ni slučaj in skrivnostni prodajalci že vedo zakaj.

Trgovina Kmetijske zadruge Vodiče prodaja na primer mešane dišave za klobase v navadnih vrečkah brez kakršnekoli napisa. V popolnoma navadnih papirnatih vrečkah prodaja tudi poper, ki je sicer pravi, vendar je že davno izgubil aromo prav zaradi nepravilne embalaže. To velja tudi za grobo zmet, slabo aromatičen in močno razdišani cimet. Dišave za klobase, prav tako brez oznake in napačno embalirane je prodajala tudi trgovina Kmetijske zadruge Trzin, poper in cimet pa trgovina KZ Bukovica.

Ko so na primer uslužbenec v Trzinu vprašali, od koga so dišave nabavili, so vedeli povedati le, da so jih »nabavili od nekega možkega, ki se vozi okrog z motorjem in ponuja svoje »dišiče« blago». V Vodičah pa so vedeli povedati le to, da so dišave kupili od nekega Cirila Saterja. Tu gre menda za eno in isto osebo, ki potuje okrog od trgovine do trgovine po ljubljanski okolici in ponuja svoje blago neznanega izvora. Kakor kaže, ne brez uspeha. Poleg tega trgovin, je napravil uspešno kupčijo še v trgovinah kmetijskih

Trgovinska podjetja niti ne vedo, od koga jih kupujejo, skrajša, vse to blago je neznanega izvora. Da je poleg tega še vse neregistrirano in nedeklarirano, prav gotovo ni slučaj in skrivnostni prodajalci že vedo zakaj.

Trgovina Kmetijske zadruge Vodiče prodaja na primer mešane dišave za klobase v navadnih vrečkah brez kakršnekoli napisa. V popolnoma navadnih papirnatih vrečkah prodaja tudi poper, ki je sicer pravi, vendar je že davno izgubil aromo prav zaradi nepravilne embalaže. To velja tudi za grobo zmet, slabo aromatičen in močno razdišani cimet. Dišave za klobase, prav tako brez oznake in napačno embalirane je prodajala tudi trgovina Kmetijske zadruge Trzin, poper in cimet pa trgovina KZ Bukovica.

Ko so na primer uslužbenec v Trzinu vprašali, od koga so dišave nabavili, so vedeli povedati le, da so jih »nabavili od nekega možkega, ki se vozi okrog z motorjem in ponuja svoje »dišiče« blago». V Vodičah pa so vedeli povedati le to, da so dišave kupili od nekega Cirila Saterja. Tu gre menda za eno in isto osebo, ki potuje okrog od trgovine do trgovine po ljubljanski okolici in ponuja svoje blago neznanega izvora. Kakor kaže, ne brez uspeha. Poleg tega trgovin, je napravil uspešno kupčijo še v trgovinah kmetijskih

Trgovinska podjetja niti ne vedo, od koga jih kupujejo, skrajša, vse to blago je neznanega izvora. Da je poleg tega še vse neregistrirano in nedeklarirano, prav gotovo ni slučaj in skrivnostni prodajalci že vedo zakaj.

Trgovina Kmetijske zadruge Vodiče prodaja na primer mešane dišave za klobase v navadnih vrečkah brez kakršnekoli napisa. V popolnoma navadnih papirnatih vrečkah prodaja tudi poper, ki je sicer pravi, vendar je že davno izgubil aromo prav zaradi nepravilne embalaže. To velja tudi za grobo zmet, slabo aromatičen in močno razdišani cimet. Dišave za klobase, prav tako brez oznake in napačno embalirane je prodajala tudi trgovina Kmetijske zadruge Trzin, poper in cimet pa trgovina KZ Bukovica.

Ko so na primer uslužbenec v Trzinu vprašali, od koga so dišave nabavili, so vedeli povedati le, da so jih »nabavili od nekega možkega, ki se vozi okrog z motorjem in ponuja svoje »dišiče« blago». V Vodičah pa so vedeli povedati le to, da so dišave kupili od nekega Cirila Saterja. Tu gre menda za eno in isto osebo, ki potuje okrog od trgovine do trgovine po ljubljanski okolici in ponuja svoje blago neznanega izvora. Kakor kaže, ne brez uspeha. Poleg tega trgovin, je napravil uspešno kupčijo še v trgovinah kmetijskih

Trgovinska podjetja niti ne vedo, od koga jih kupujejo, skrajša, vse to blago je neznanega izvora. Da je poleg tega še vse neregistrirano in nedeklarirano, prav gotovo ni slučaj in skrivnostni prodajalci že vedo zakaj.

Trgovina Kmetijske zadruge Vodiče prodaja na primer mešane dišave za klobase v navadnih vrečkah brez kakršnekoli napisa. V popolnoma navadnih papirnatih vrečkah prodaja tudi poper, ki je sicer pravi, vendar je že davno izgubil aromo prav zaradi nepravilne embalaže. To velja tudi za grobo zmet, slabo aromatičen in močno razdišani cimet. Dišave za klobase, prav tako brez oznake in napačno embalirane je prodajala tudi trgovina Kmetijske zadruge Trzin, poper in cimet pa trgovina KZ Bukovica.

pisma uredništvu

ZARADI MALOMAR NOSTI IN LAŽI ODGOVORNEGA USLUŽBENCA NAJ POKOJNINSKI UPRAVIČENEC TRPI STISKO?

Pokojninski upravičenec Vuga Ivan, Račin št. 8, okraj Gorica, je že pred daljšim časom vložil pri Zavodu za socialno zavarovanje v Novi Gorici svojo prijavo za pokojninskega leta pri omenjenem uradu spraveval, kako stoji stvar, je dobil odgovor, da so vse akte že poslali v Ljubljano na Zavod za socialno zavarovanje LRS.

Kot njegov daljni sorodnik sem se na njegovo prošnjo ozanimal pri Zavodu za socialno zavarovanje LRS v Ljubljani, kako daleč je že z njegovo pokojnino. Tu pa sem dobil odgovor, da do danes, t. j. do 8. januarja t. l., iz Nove Gorice za Ivana Vuga še niso prejeli nobenih aktov. Z drugimi besedami, mojega sorodnika so na Zavodu za socialno zavarovanje v Novi Gorici enostavno nalagali.

Družina Ivana Vuga pa živi medtem v veliki stiski in dan na dan težko čaka, kdaj bo zadeva rešena, in kdaj bo njihov družinski poglavar končno začel prejemati svojo pokojnino.

Tako torej! Zaradi malomarnosti uslužbenca, ki je na akt najbrže pozabil, naj prizadeži za nepotrebnem trpe gneto stisko, povzru vsega pa za uslužbenec uničuje še ugled državnih zavodov!

Menim da je tako poslovanje

nje do skrajnosti neodgovorno in nedopustno in da na naših uradih in ustanovah tako brezvestnih odnosov do strank ne smemo več trpeti.

Alojz Mohar, upokojenec Ljubljana, Javornikova 13

MNENJE SENOVSkih RUDARJEV

Na eni izmed zadnjih sej je upravni odbor sindikalne družnice rudnika Senovo pravičljivi odločitvi o novih uredbah ter instrumentih družbenega plana za leto 1954. Glavno težišče razprave je bila razprava o obračunskih zasluzkih po skupinah gospodarskih organizacij, ki je doživela do danes že več sprememb. V letu 1952. je bil po tedaj veljavni uredbi povprečni zaslužek v rudarstvu 11.250 din. V letu 1953. je bil od 1. IV. dalje glede na sestav od visokokvalificiranih do nekvalificiranih mest ter z 20-odstotnim povzvišanjem za jamska dela povprečni zaslužek 11.113 din. Dejansko pa je znašal povprečni zaslužek za 1. 1953. 11.583 din z vsemi dodatki.

V osnutku uredb so bile obračunske plače rudarjev predvidene v prvi skupini. V Slovenskem poročevalcu št. 307, z dne 29. XII. 1953 objavljeni osnutek za predvidena, da pridejo rudarji z jamskim delom v tretjo skupino, oziroma

ma nekateri celo v četrto. Iz predloženega osnutka v Slov. poročevalcu št. 307 je razvidno, da se je pri razvrščanju posameznih panog gledalo le na kvalifikacijski sestav gospodarskih organizacij, ne pa tudi težino dela, življenjsko nevarnost ter škodljivost.

Po predloženem osnutku bi se povprečni zaslužek rudarji znašali za 22 odstotkov, kar ni v skladu s trditvijo, da se življenjski nivo ne bo znižal. Sicer se predvideva, da se bodo cene industrijskih proizvodov znižale za ca 12 odstotkov, toda tega ni opaziti, saj se je tekstil začel rahlo dvigati, ne pa padati. Poleg tega nova uredba predvideva, da se bodo najemnine znižale za 50%, zato se bodo tudi usluge, ne znižale, ampak zvišale, ker je pri obrtniki običaj, da prenesejo takoj vsa bremena na potrošnika. Ko so se lokalni po-dražili, so takoj obrtniki svoje usluge dvignili, da so krili na račun potrošnikov podražitev lokalov.

Z uredb o potnih stroških, ki je bila objavljena v Slovenskem poročevalcu št. 303, od 25. XII. 1953, so se dnevnice za službeno potovanje za državne uslužbence dvignile. Mislimo, da se dnevnice niso dvignile zato, ker cene prehranbenih artiklov in drugi stroški padajo, temveč zato, ker naraščajo in dosežanje dnevnice niso krile dosedanjih stroškov.

Tudi pri gospodarskih organizacijah bo treba povečati dnevnice, ki ga gredo v plačilni fond in tako dejanski zaslužek se zmanjša. Vsa navedena dejstva ne dajejo osnov, da bi se lahko v rudarstvu zaslužek zmanjšal za 22%. Storitve se tudi z istimi sredstvi ne da v nedogled iz leta v leto povečevati.

Po tem osnutku je predvideno, da je povprečni zaslužek rudarja za 5% večji od zasluzkov v obrti, turističnih agencijah itd. Ali je kdo pri sestavi osnutka pomislil, da rudar porabi v jami za več kot 5% samo čeljusti v primeri recimo z obrtniki — brivci, krojači, šiviljami, čeljusti itd., — kje pa je obleka in hrana, da o nevarnosti sploh ne govorimo. Rudarji v rudnikih bakra in aluminija ter plavžarji so pa celo izenačeni z obrtniki.

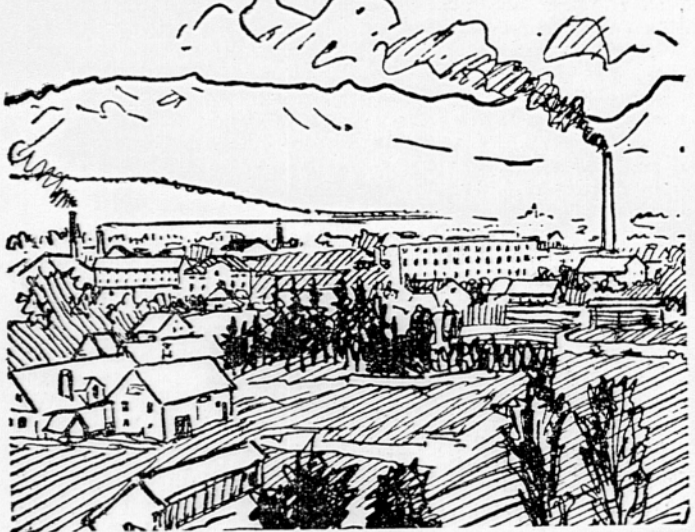
Mogoče bo kdo zagovarjal to svojo tezo s tem, da je v obrti več kvalificiranih oziroma so sami kvalificirani delavci, medtem ko je v rudarstvu manj kvalificiranih. Tudi to ni resnično, saj so lahko v brivnici 3 pomočniki in en vajenec, ali celo 2 pomočnika in en vajenec, torej je komaj 75% kvalificirane delovne sile oziroma 66%. Isto velja za druge obrtnike. V rudniku pa ne more biti 25 ali celo 33% vajencev; torej teorija o kvalifikacijah pri razvrstitvi tudi ne drži.

Glede na vsa navedena dejstva je upravni odbor sindikalne družnice rudnika Senovo mnenja, da bi rudarji a jamskim delom — morali biti razvrščeni vsaj v drugo skupino, če ne že prvo.

Sindikalna podružnica rudnika Senovo

Jugoslovanski glasbeni festival

1. februarja se bo začela v Beogradu vrsta koncertov, na katerih bodo ob sodelovanju najbolj reprezentativnih domačih glasbenih ustanov, zborov in umetnikov prikazali povojno glasbeno stvaritev jugoslovanskih narodov. Koncerte, ki bodo 7 zaporednih večerov, bodo prenašale vse radijske postaje v Jugoslaviji, program pa je sestavljen po dogovoru z Zvezo skladateljev in glasbenih umetnikov ter Združenjem jugoslovanskih radijskih postaj. Na tem festivalu se bodo izvajala dela, ki so bila komponirana v času od leta 1945 do konca 1953. Sodelovali bodo beograjska Filharmonija, komorni orkester radia Zagreb, zbor beograjskega in zagrebskega radia, godalni kvarteti radia Zagreb in klavirski komorni trio iz Zagreba. — Te koncerte bodo dirigirali Živojin Zdravković, Krešimir Baranović in Borivoje Simić iz Beograda, Samo Hubad iz Ljubljane in Slavko Zlatič iz Zagreba. Kot solisti bodo sodelovali mladi ljubljanski violončelist Igor Ozim, pianista Zdenko Marasovič in Olga Jovanovič iz Beograda ter klarinetista Miha Gunzek iz Ljubljane in Josip Nohta iz Zagreba. Izmed pevcev bodo nastopili sopranistka Vanda Gerlovič iz Ljubljane in Anita Mežotova iz Beograda, tenorist Janez Lipušček iz Ljubljane, baritonist Vladimir Ružički iz Zagreba in basist Miroslav Galović iz Beograda. Klavirska spremljava je bila poverjena Andriji Pregerju iz Beograda in Jurici Muraju iz Zagreba.

Pogled na Domžale

NE TAKO

V petkovih številki »Slov. poročevalca« sta Milivoje Celebić in Zdenek Škok objavila v imenu pododboru Kluba rezervnih oficirjev v Domžalah pismo, v katerem obravnavata vprašanja: 1. stanovanjski položaj Angela Petrovskega, 2. stanovanjske prilike dr. Kremenčarja, 3. odnos Kremenčarjeve žene do nekaterih ljudi in 4. nekatera vprašanja iz strokovnega dela dr. Kremenčarja. Ob tem pismu hočem postaviti pododboru v Domžalah nekaj vprašanj in povedati nekaj svojih misli.

Formalna stran pisma
Prvič. V naših društvih je navada, da popisujejo vse dokumente in akte predsednik in tajnik. Če določajo pravila pododbor rezervnih oficirjev v Domžalah drugače, ne vem. Dejstvo je, da pisma javnosti predsednik ni podpiral. Morda zato, ker je manj važno to, kar se piše v javnosti kot ono, o čemer se piše v zaprtih kuvertah?
Drugič. Ko sem pismo prebral, me je zanimalo, če ga je odobroval celoten pododbor ali pa samo njegovo voljo izrazila le dva člana. Ne gre pri tem končno za formalno stran tega vprašanja.

Vsebina pisma
Tretjič. Večkrat sem pismo prebral. Vendar ne vem, kaj od povedanega točno. Samo nekaj nejasnosti: ali vsi člani Kremenčarjeve privatne ordinacije ali ne? Pisma najprej trdita, da je prizadeval zdravnik pred letom dni odpovedati privatno prakso. Nekaj vrstic nižje zamenja besedilo, ki pravi, da je res, da to prakso še opravlja in da je tudi obdaven. V naslednjem stavku pa zopet navajata, da je stanovanjski organ II. stopnje pridobil »proti utesnitvi« zavrnili predvsem zato, ker je menil, da privatne prakse ne opravlja več. Kaj je torej res in kaj ni res? Ali prizobeni organ lahko samo nekaj »meni«, ali pa naj njegove utesnitve sione na tistih? Ko bralec rešuje te rebase — res je, da ni res — bere v drugem delu istega stavka: »utestnjen je izvedljiv in nujna, čeprav poleg svoje rednega dela in ambulantnega opravljanja (dr. Kremenčar op. p.) opravlja tudi privatno prakso«. Stiri trditve, štiri negacije! Bralec, ti za krebaj, kaj je res!

Le za stanovanje gre

Pismo zaključujeta pisca tako: »Menimo, da je po vsem tem odločitev stanovanjske komisije pravilna in da dr. Kremenčar nima moralne pravice, da bi se utesnitvi še nadalje upiral.«

98 kg mortadele je bilo treba uničiti

Zadružno trgovsko podjetje v Idriji je nabavilo za svoje potrošnike mortadele (vrsto salamne) čudne kakovosti. To salamo je dobil najprej na vpogled kemični laboratorij v Novi Gorici, ki jo je poslal živilsko-kemičnemu laboratoriju v Ljubljano v preiskavo.

Ugotovljeno je bilo, da vsebuje mortadela trikrat večjo količino nitrata, kakor je dovoljena in je laboratorij takoj opozoril veterinarsko službo v Idriji, naj vse mortadele uniči, ker je zdravju močno škodljiva. Tako je šlo v nič 98 kg mortadele, ki nedvomno ni take po-

cenl in je utrpelo trgovsko podjetje precejšnjo izgubo.

Kako je sploh prišlo do take količine nitrata? V laboratoriju so mnenja, da je bila ali napačno uporabljena »Aula« sol, ki jo uporabljajo za izdelavo salam in o kateri smo pred kratkim že pisali. Možno pa je tudi, da je mesar, ki je mortadelo izdelal, po nevednosti uporabil namesto solnitra nitrin in to v isti količini.

Pri vsem tem se nam vsiljuje misel, kaj bi se zgodilo, če bi mortadela ne bila takoj poslana v preiskavo in če bi jo potrošniki začeli kupovati? Kdo bi nosil odgovornost za toliko in toliko težkih primerov zastrupljenja pri potrošnikih, ki bi tako mortadelo uživali? Skoda, ki jo je tako utrpelo podjetje, je v primeri z vsem tem pač malenkostna, čeprav je za podjetje občutna.

V Sloveniji je bilo imenovanih 250 arbitražnih izvedencev
Po poročilu iz »Ekonomske politike« so predsedniki republikskih državnih arbitražnih sodišč 7.262 arbitražnih izvedencev, in sicer v Srbiji 2.676, na Hrvaškem 2.928, v Sloveniji 150, v Bosni in Hercegovini 677, v Makedoniji 241, v Crni gori pa 490.

Naloga arbitražnih izvedencev je ugotavljanje kakovosti in količine izdelkov, razen tega pa morajo povedati svoje miselnje o blagu tako na arbitražnih procesih, kakor tudi pred sodcem, da bi tako zagotovili dokazno gradivo. Imena izvedencev so objavljena v uradnih listih ljudskih republik.

Pred desetim leti
Gestopoveri in okupatorji plačali tudi Dolenjan pri Kamniku niso priznali s svojimi zločini. Pred desetim leti so 10. januarja prišli v največji tajnosti v vasico Dolenje, ki leži nedaleč od Radomeli. Tu so imeli partizanski kurirji ravno sestanke in prazni hiši. Nekdo pa je to vedel in Nemcem izdal. Nemci so pretrpeli težino streljane — partizani so bili obkrojeni. Pri umiku so sredi streljanja ognja našli smrt Albina Kočar iz Rov, Ignac Vez iz Mengša in kurir iz Zasavja. Toda nemški rablioni to ni bilo dovolj, kajti takoj nato so vabili k prvim soodlom. Pri Stenjarju so najprej izropali vso hišo, nato pa vse polni z bencinom in zažgali. Zgoreli so tudi njeni prebivalci. Tako je v omenjenih zločinih našel smrt gospodar Stenjarjev Miha, njegova sestra Marija in 2 letni sin Mihec.

Na isti način so Nemci uničili soseda Andrieta, kjer je zgorela hiša s šestimi družinskimi člani. F. S.

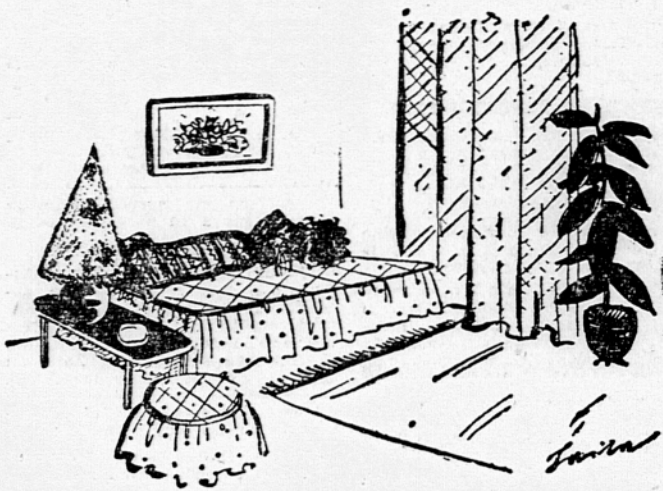
Zena, mati, gospodinja ob novem letu

Leto dni! Kako neizmerna in bogata je lahko vsebina teh tridesetih dni v življenju žene. Kaj vse se lahko skriva v teh, na koledarju tako hladno in enakomerno potekajočih dneh časovne neskončnosti. Koliko nepozabnih ljubezni, tihe sreče, zatajene bolečine, ubijajočih skrbi, skoraj nepremagljivih težav — koliko senc in svetlih žarkov vsebuje leto v življenju žene v njeni trojni vlogi.

Najprej razmišlja žena. Zopet je leto za nama! Sva bila srečna? Morda bo to vprašanje glasno izgovorjeno. Večina žena bo vendarle ugotovila, da so bile srečne. Kar je od časa do časa nemara skalo srečo, je danes nepomembno. Takrat je bilo to nemara nekaj morečnega, danes je samo še blede senca. Kakšna sreča, da v življenju pozabljamo in odpuščamo. Brez tega bi bilo življenje velikokrat nezno. Težke dni nekako izbrisemo, lepih pa se oklenemo in jih skušamo ohraniti v spominu v živih, nebledelih barvah. Za ustvarjanje lastne sreče, oziroma sreče v dvoje, je treba mnogo razumevanja. Sreči je treba odpirati vrata na stežaj. Z zaskrbljenim, ljubomurnim stiskanjem vrat, češ da ne bi s srečo smuknilo k nam še kaj drugega, se v zakonu ustvarja slabo vzdušje, v katerem se počutita prej ali pozneje oba nezno. Postaneta zlovoljna, malenkostna — in sreča se tiho odplazi izpred vrat. Zakon naj ne bo boljše, na katerem se žena bori za srečo in izide iz bitke le kot slučajna zmagovalka, marveč naj bo tisto okolje, v katerem bo s ljubeznijo in zaupanjem gojila rastlino, ki ji pravimo sreča.

Nato razmišlja mati. Nekaj posebnega ji odseva z obraza v teh trenutkih. Koliko novih, na koledarju neoznačenih praznikov ima za mater perteklo leto. Koliko težavnih ur, ki so zapustile globoke sledove v njenem srcu, da se še sedaj tisne ob spominu nanje. Devetega januarja se je rodil najmlajši, tretjega maja je prvi sedel, osmega septembra je dobil prvi zobek, istega dne je prvorojenček dopolnil tri leta, a pred tremi dnevi je najmlajši rekel prvič »mama« itd. In spet drsi prst po koledarju, čez materin obraz pa temna senca. Misli se ustavlja ob dnevih, ko je v strahu prebrala ob postelji težke ure, nestrpno čakajoč, če bo vročina padla ali se še dvignila, če in še dvignila — na najvišjo točko. Še vedno ji zastaja dihanje ob teh mislih. Prav tako natančno se spominja vsakega dne in celo vsake ure, ko je trepetala za življenje katerekoli izmed svojih otrok — in teh trenutkov je v življenju matere več kakor dovolj. Marsikaj, kar je doživela, v spominu blede, pomembni dnevi iz rasti in razvoja njenih otrok pa so vedno enako sveži v njenem spominu. Sivolasa mati se prav nič ne razlikuje od mladih mater, le ko ona razmišlja, hiti mimo nje mnogo let, mnogo srečnih in temnih dni. Prst drži po koledarju, a srce pravi: »Tega dne in tega leta je padel najmlajši na Rogu, tega dne je starejši obležal v bližini Trsta, a tega dne so nenasitne zveri drugega sina postavile ob zid. Kaj se more po svoji veličini meriti s tem, kar lahko slutimo v srcih mnogih naših mater? In nazadnje razmišlja gospodinja. Tridesetletnostdesetlet se je vprašala: »Kaj bi kuhala?« Tudi to ni bilo nepomembno. In vendar je bilo ob vseh teh dneh nekaj na mizi. Kako velikanska miza bi bila obložena, če bi zložila danes vsa ta jedila nanjo, kakšno goro posode je pomila v tem času, in kilometre dolga bi bila pot, če bi sestrela vse korake, ki jih je naredila pri svojih gospodinjskih opravkih v preteklem letu. Koliko računskih problemov je bilo postavljenih pred njo, ki niso bili lahki, kajti težavno je odšteti večja števila od manjših. Katera gospodinja bi ne potrebovala vsak dan, vsak mesec, več, kakor

nja, koliko dni bi zneslo to do danes? Da, bogato vsebino je dalo življenje ženi. Ob koncu leta delamo raznovrstne obračune. Ugotavljamo, koliko smo dobili in koliko izdali. Kdo bo v naslednjih družinah izdelal letni obračun za mater-ženo-gospodinj? Kdo bo izračunal, koliko je dala in koliko dobila? M. K.

Naš novi kavc

Pravkar smo dobili naš novi kavc. Veliko smo si obetali od njega. Zdjaj pa... Okvir je iz svetlega lesa, brez nog je — rekli so nam, da je tako zdaj moderno, kakor je moderno sedeti brez naslonjala — in s svojimi čvrsto napolnjenimi blazinami je videti nekak gol in pust, bolj podoben oglatemu zabojniku kakor pa udobnemu kavcu. Biti bi moral najljepši kos pohištva za naš kotiček z mizico in naslanjačem, zdaj pa je treba priznati, da ni videti prav nič vabljivi.

Menim, da so že mnogi doživeli tako »vražočarjenje«. Kako si pomagamo v takem primeru, nam kaže slika. Kupimo nekaj metrov vzorčastega, črtastega

ali enobarvnega blaga (kretona, platna ali navadne tiskanine). Če hočemo, da bo preobleka videti mehkejša, jo podložimo s tenko plastjo vate in dodamo še podlogo. Vse tri plasti prešijemo z velikimi kvadrati, ali v diagonalah, da je videti preobleka kakor prešita odeja. Površica preobleke se mora ujemati s površino kavca. Iz preostalega blaga naredimo volan (širino izmerimo od roba kavca do tal), ki ga nabereemo in prišijemo na zgornji del preobleke. Na sive našlijemo še vrvice in preobleka je gotova. Svojejeje kavca ne boste spoznali in kotiček bo dobil zdaj veliko prijaznejši in udobnejši videz.

To bomo naredile same

Kakšno vam vseh črtastih copati, ki jih vidite na sliki? Izdelate jih lahko sami iz pisanih ostančkov volne. Edini izdelek bo klobučevina za podplate, toda če imate doma star klobuk, niti te ne bo treba kupiti.

Zgornji del pričnevo zgoraj na štirih pletilkah kakor pri nogavicah. Debelina pletilk in število petelj bo odvisno od debeline volne. Copati na sliki imajo št. 37 in bomo zanje našli 48 petelj, torej 4 x 12 petelj. Pletemo eno levo, eno desno 10 cm visoko. Potem pletenje za zgornji del noge razdelimo. V našem primeru pletemo dalje s 16 petljami in si-

jemo na podplat z močnim sukancem in s trioglato šivanko, kakršno uporabljamo za šivanje usnja.

Delo pričnimo z dvema garniturama pletilk hkrati, da boste lahko ostanke volne enakomerno uporabili.

Nasveti

Ce čistimo pozimj okna, dolijemo vodo nekoliko spirita, da ne bodo zmrzovala.

Copati iz klobučevine ne grejejo več, če hodimo v njih po vlagi.

Duh po znoju odstranite iz čevljev, če jih znotraj namažete

cer 10 cm v dolžino. V zadnjih vrstah pletenja posnamemo 4 petlje. Zdjaj nasumjemo na obeh straneh pletenja nove petlje in sicer v vsaki vrsti po eno. S temi petljami in petljami na preostalih pletilkah pletemo dalje še 5 cm visoko. Na nogi pomerimo, če so copati dovolj široki.

Posnamemo s kvačko: med vsako posneto petljo nakvačkamo eno zračno petljo in sicer zato, da rob lahko enakomerno raztegemo ob podplat. Po dolžini podplata moramo pletenje rahlo nadržati. Pletenje pri-

s krogo, namočeno v kalijevem hipermanganu.

Zasmogano mleko izboljšaš, če ga prevreš z dodatkom natrona.

Počena jajca lahko kuhaš, če zaviješ jajce v tenak (svilen) papir in dodaš vodi nekoliko soli.

Pokvarjeno maslo dobi zopet dober okus, če ga raztopiš na ognju in ga segrevaš toliko časa, da se nekoliko prepene, tedaj mu dodaš še skorjico kruha. Maslo bo dobilo zopet dober okus.

Letošnje večerne obleke

Letošnje večerne obleke so izgubile svoj lankoletni skoraj tipizirani kraj. To velja predvsem za izreze, ki so bili še lani drug drugemu zelo podobni. Razglašena ramena in hrbet so narekovala pri večernih oblekah tesno oprijet živote, katerega so po navadi podprli z ribjo kostjo, in ga z elastiko obdržali nad prsmi. K tem oblekam je sodil šal ali kakšnokoli ogrinjalo.

ROKAVI
Letos so se pri večernih oblekah pojavili rokavi. Rokavi so dolgi ali pa kratki, tako da segajo od konca ramen — še nekoliko na roke in so zato podobni širšim spušenim naramnicam. Ker so dobile večerne obleke rokave, imajo lahko tudi izrez različne oblike. Najbolj pogosti in značilni so predvsem koničasti, enostranski in rahlo zaokroženi izrezi.

KROJ
Letošnje večerne obleke imajo zelo pogosto princes kraj, ki ga le poredkoma prekinja pas. Prsa so močno poudarjena. Krilo je krojeno zelo različno. Ob širokemu krilu — skoraj krino

často krojene večerne obleke. Vsi ti različni kroji so pač odvisni od vrste blaga, iz katerega je obleka narejena.

Letošnje večerne obleke niso močno ornamentirane. Sivlila daje prednost dobremu kroju. Edini okras letošnjih večernih oblek je krzno in kvečjemu še vložki iz muselina, čipki ali pa ornamentov iz drobnih umetnih biserov.

BLAGO IN BARVE

Posebnost je letošnja izbira blaga. Do sedaj so krojili večerne obleke skoraj izključno iz tafta, velurja, organdija, satena, lameja itd. Tudi v letošnji sezoni še vedno prevladujejo ta blaga, vendar pa se jim pridružujejo tudi prve obleke narejene iz jerseja ali drugih volnenih tkanin.

Barve so različne. Vrstni red najbolj priljubljenih barv pa bi bil: črna, bela, konjak, pepelnato siva, zelena, škrlatno rdeča, temno modra.

KRATKE VEČERNE OBLEKE

Ze lani, predvsem pa letos, so se pojavile v kolekcijah velikih

lini, vidimo zelo ozka krila s poudarjenimi boki, krila s plisej ali vložki iz blaga v drugi barvi, pa tudi prav rahlo zvon-

modnih hiš kratke večerne obleke, ki niso tako »slovesne« kakor dolge, so pa veliko bolj uporabne. Prav za prav niso nič

drugega, kakor nekoliko bolj široke in izrezane popoldanske obleke, ki jih lahko oblečemo za vsako večerno prireditev.

DOLGA ALI KRATKA VEČERNA OBLEKA

Menim, da lahko dolgo večerno obleko iz naše garderobe mirno izključimo, saj je ne bomo prav nič pogrešale. Obleke bi jo morda enkrat ali dvakrat v letu potem pa bi vse leto visela v omari in čakala, kdaj jo bomo spet vzeli iz naftalina. Kaj takega si lahko privoščijo le zelo redke med nami, zlasti zato, ker večerna obleka ne stane nič manj, kakor vedno potrebna športna obleka. Kratka večerna obleka nam bo služila veliko bolje. Kakor smo že rekli jo lahko oblečemo skoraj za vsako večerno prireditev: za gledališče in koncert, zadostoval pa bo tudi za večino plesnih prireditev. Zato bodo vse tiste, ki imajo razvit čut za uporabnost in skromnost (in teh je večina), izbrale kratko večerno obleko. V njej bodo prav tako dobro, in nemara celo manj togo in slovesno oblečene, kakor tiste v dolgih. D. P.

Jedilnik za teden dni

PONEDELJEK: Kosilo: Goveja juha, čebulova omaka z gorčico, krompirjevi svaljki, kompot.

Večerja: Vampi na primorski način, polenta.

TOREK: Kosilo: Juha od prejšnjega dne, sarma, krompir v kosih.

Večerja: Ocvrti kruhki, karkao.

SREDA: Kosilo: Možganova juha, špinačni narastek, pražen krompir.

Večerja: palačinke, kompot.

ČETRTEK: Kosilo: Zelenjadna juha, jabolčni štrukli.

Večerja: Mrzel telečji jezik, mešana solata, čaj.

PETEK: Kosilo: Goveja juha, govedina iz juhe s pikantno omako, kruhovi cmoki.

Večerja: makaronovo meso, solata.

SOBOTA: Kosilo: Paradižnikova juha z makaroni, sirov zavitek.

Večerja: Krompirjev golaž.

NEDELJA: Kosilo: Goveja juha, korenje s smetano, prelačen krompir, koštrunova pečenka, jabolka s španskim snegom.

Večerja: mrzla koštrunova pečenka od opoldne, fižolova solata s črno redkvijo.

Zdravstveni nasveti

Pozimi ne smemo sušiti zaves na prostem, ker se rade raztrgajo, če zmrznejo.

Lasje dobijo lep sijaj, če dolijemo zadnji vodi za izpiranje malo limonovega soka.

Razpokane roke umij in še nekoliko vlažne natri 2-3 krat na dan z mešanico glicerina in limoninega soka.

Posodo za kavo, ki je dolgo nismo uporabljali, moramo pred uporabo prevreti v vreli vodi, drugače dobi kava slab okus.

Ce je položena posoda počrnela, jo najprej dobro umij z milnico, potem pa še s sodavico. Posodo po nekaj urah izplakni.

Steklenice za vodo pomivaj v vodi, v katero si natresel na drobno sesekljanih svežih krompirjevih olupkov ali s kavnim odcetkom.

E. D. — KRANJ. — Vprašanje nastanka bronhialne astme, se boj pa vprašanje razporeditve pravega vzroka in pa zdravilne astme je zelo komplicirano in lahko smatram zgov srečno naključje, če bi odgovor posvetovalnice pomagal bolniku, posebno ker asmatični dostikrat brez uspeha iščejo pomoči od zdravnika do zdravnika.

Bronhialno astmo smatramo za alergeno bolezen, to se pravi za bolezen, pri kateri se organizem odziva svojstveno ali tudi preobčutljivo na določene dražje, ki jih s tujo imenujemo alergene.

Alergene najdemo povsod, vendar pa ne zmože vsi ljudje za astmo. Zato igra pri astmi vloga tudi prirojena nagnjenost oziroma večja pripravljenost za to bolezen.

Alergenov poznamo več vrst, bodisi da so to alergeni iz zunanega okolja, iz zraka, kot so bliski praž, razne vrste cvetnih prah, živalske dlake itd., iz hrane, kot so jajca, raki, iz raznih zdravil itd. Alergeni iz notranjih vzrokov zaradi črvenih zajejavcev, zaradi raznih presnovkov, raznih tujkov in različnih bakterij (vneti mandelini, granulomi).

Velika večina astme nastaja zaradi alergične reakcije, poznamo pa tudi še druge vzroke, ki so lahko zgolj mehanične značaja, kot so pritisk raznih buri na ustreznih živcih, ali pa so vzroki živčnega značaja zaradi draženja samoupravnega živčevja. To vrsto astme srečujemo pogosto pri otrocih, ko dobivajo napade zaradi strahu, jeze, kljubovalnosti itd.

Astma lahko zdravimo z vročino s tem, da polščemo dražje t. j. alergeni in ga poskušamo odstraniti z izpremembo okolja, pokliče, diete in s tem, da odstranimo jemo kužna žarišča itd. Nadalje poskušamo organizem z raznimi postopki odvzeti do preobčutljivosti. Tudi klimatska zdraviljenja so navadno uspešna, samo da žal brez trajnejšega učinka.

Astmatiki so navadno duševno zelo občutljivi ljudje in je psihološka obravnava bolnika pri zdravljenju velikega pomena, včasih celo najvažnejši način zdravljenja.

Poleg vročnega zdravljenja je potrebno tudi zdravljenje z raznimi zdravili, s katerimi skušamo astmatični napad omiliti, skrajšati ali, če je mogoče, tudi pravčasno preprečiti. Med ta zdravila sredstva spada cela vrsta zdravilnih preparatov od adrenalina, afetonina, beladone do raznih inhalacij in to v najrazličnejših kombinacijah.

Iz tega kratkega popisa astme vam bo razvidno, da lahko pričakujete uspešnega zdravljenja samo od zdravnika, ki dobro pozna nastanek in razvoj bolezni pri vas

in kateremu so dobro znani pogoji okolja, v katerem živite.

M. P. — TRBOVLJE. — Po opisu bolezni sodeč ne gre v našem primeru niti za mrtvoud niti za revmatično obolenje. Verjetno ste preboleli vnetje ven s trombozo ali s sesedanjem krvi v venah v eni ali obeh nogah. Ker že dalj časa trpite na srčni napadi, so vnetju ven in poznejši trombozi verjetno bile vzrok motnje v krvnem obtoku. Do vnetja ven lahko pride tudi po okužbi, n. pr. po porodu, po operaciji, pri kritični itd.

Vsekakor ste prehitro prekinili zdravljenje v bolnici in priporočam vam, da se ponovno posvetujete z zdravnikom, ki vas je bolnici zdravil, saj vsaka bolnica ima različne pogoje.

Do zdravniškega pregleda vam svetujem ležanje in alkoholne obkladke (golevico alkohola in vode).

V. I. — KRANJ. — Leto 1945 ste preboleli tuberkulozno vnetje trebušne mrene. Leto pozneje ste bili operirani in od tistega časa nimate več rednega mesečnega perila. Zdravnik ginekolog vam je ugotovil tuberkulozno vnetje materničnih priveskov, to je jajčnikov in jajcevodov. Predpisal vam je zdravljenje s streptomycinom. Ker ste ostali po tem zdravljenju brez mesečnega perila, ste šli ponovno k ginekologu, ki vam je predpisal samo hormonalno zdravljenje, kar je pravilno. Če se ne bo ničesar perilo dobite le, če jemljete omenjeno zdravilo. Stari ste 28 let in vas zanima, če boste lahko še kdaj zanosili.

Ce gre pri vas za tuberkulozno vnetje materničnih priveskov, potem je zelo malo upanja, da bi še lahko zanosili, ker so jajcevodni in navadno vedno zlepljeni in neprehodni, tako da preprečujejo prehod in oploditev jajčeca. Vendar pa vam svetujem še ponovni pregled pri ginekologu.

F. T. — MARIBOR. — Oplisane težave so gotovo znak živčne oslabelosti v zvezi z dosedanjim načinom življenja. Ker vam je motnje samo jemljelo zaupanje vase, je razumljivo, da iz tega kroga ne morete ven. Zdravljenje takih primerov sestoji iz splošne krepitve organizma in iz duševne terapije. Zato vam svetujem temeljit razgovor bodisi pri zdravniku specialistu za žilne bolezni, ali pa v posvetovalnici za duševno higieno v postopku Socialnega zavarovanja v Ljubljani, Miklošičeva c. Poslovničar za duševno higieno posluje v ponedeljek, torek in petek od 16. do 18. ure.

S. M. — OPATJA. — Tudi ste 65 let. Zdravnik so ugotovili, da imate pljuča in srce v redu, vendar pa vas že več let muči neprijeten kašelj, posebno ponoči. Navadno se začne s nahodom, nato

vas draži v grlu, nakar sledi močan dolgotrajen kašelj. Zadija leto ste se zelo redko. Čudno se vam zdi, da kašelj ni pojenjal, čeprav ste se za stalno preselili iz Ljubljane v Opatico, torej milejše podnebje.

Dejstvo je, da so zdravniki pri vas našli srce in pljuča zdrava in da mislite, da je vašemu kašlju vzrok pogostno vnetje grla in žrela in da je kašljanje pač posledica reflektornih dražljajev iz žrela. Tudi močna debelost je lahko vzrok pokaljevanja zaradi stalno visoke prepone, kar otežkoča dihanje, hkrati pa tudi potrebno ventilacijo pljuč.

Poskušajte preprečevati pogostno vnetje v žrelu z grgranjem slane vode ali z razkuževanjem grla in žrela (kapljice raztopine Aazergina skozi nos) ter skrbite, da boste imeli v mrzlem vremenu vrste tople poviti.

Zdravila uporabljajte, kot ste jih do sedaj. Samo kadar dobite močan gnojni izcedek, ki vam priporočam, da zdravilne s penicilinom. Vsako dolgotrajno kašljanje je posebno pri starejših ljudeh treba sistematično zdraviti, ker s časoma le pride do pljučnega emfizema, torej do razširjenosti pljučnih mešičkov, kar seveda pomeni stalno obremenjevanje srca.

Priporočam vam tudi postopno šušljanje, kar vam bo verjetno koristilo tudi pri ostalih težavah, ki jih navajate. Razen tega vam priporočam tudi pregled srca na morebitno sladkorno bolezen.

F. J. — TOLSTI VRH. — Vaša mati ima že trinaest let srčno astmo. Po nasvetu zdravnika uporabljala stalno Asthmophyllin tablete, ki pa ji prav nič ne pomagajo. Prosite zdravniškega nasveta.

Ce gre res za srčno astmo, potem je razumljivo, da ji dosedanj zdravljenje ni pomagalo, nareb, uživanje silčnih zdravil, ki zvišujejo krvni pritisk, ji lahko samo še škoduje.

Srčno astmo ali nadohu je treba povsem ločiti od bronhialne nadohe. Napadi srčne astme se pojavijo, če odpravljate levo srce. In če je le-to nenadoma oslabiljeno ter ne more v redni odvajati krvi iz desnega srca, pride do zastoja krvi v pljučih, kar otežkoča dihanje in povzroča tako zvano kratko sapo, ki je glavni znak srčne nadohe. Če srčna nadoha traja dalj časa, pride do nadaljne oslavitve srca z otekanjem jeter in rog. Srčna nadoha je navadno samo znak katerega drugega obolenja in se tudi zdravljenje srčne nadohe »na« po snovni bolezni.

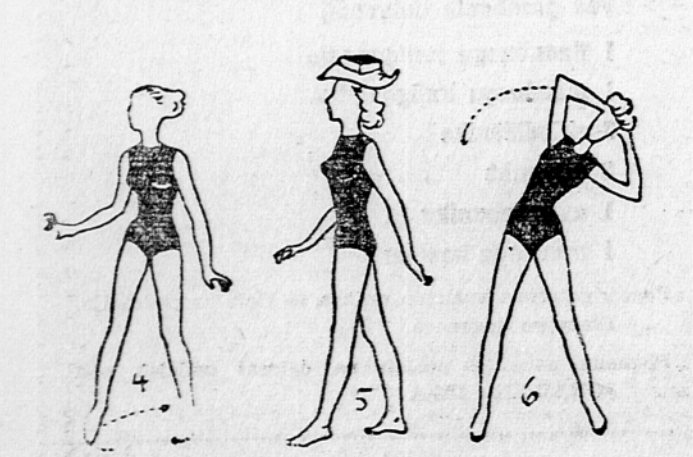
All »re v primeru Vaše matere za srčno nadohu ali za bronhialno nadohu ali pa samo za nervno astmo, lahko ugotovi s točno preiskavo samo zdravnik, ki bo tudi predpisal ustrezno zdravljenje.

NEKAJ TELOVADBE

Seveda je treba zlasti pozorni nekaj volje in samopremagovanja, da vstaremo zjutraj deset minut prej kakor po navadi zaradi telovadbe. Toda, ko se temu privadimo, izginejo tudi težave in jutranja telovadba nam postane tako samoumevna kakor mnoga druga vsakdanja opravila.

la. Pretiravati pa nam pri tem ni treba. Če bomo telovadili vsak dan samo 15 minut, bo to docela zadostovalo, tako najbolje izgrajimo zimo iz telesa, zraven pa skrbimo, da se nam ne nabira nepotrebna maščoba.

Prva vaja krepi trebušne mišice. Vzročimo in mahujemo z

rokami nazaj. Vajo ponovimo desetkrat. Druga vaja: odročimo in se vrtimo samo v bokih. Noge in zgornji del telesa mirujejo. Tretja vaja: vzročimo in pri tem telo kolikor mi goče iztegemo. S to vajo bomo dosegli, da bomo ožji v pasu. Četrta vaja je vaja za ravnotežje. Roke

izmeroma z eno in drugo nogo nazven polkroge po tleh. Koleni noge na kateri stojimo, se upogiba. Peta vaja, s knjigo na glavi nam bo pomagala, da naša hoda lepša in bolj prožna. Šesta vaja je masaža za boka. Roke sklenemo na tilniku in se bomo na levo in desno.

mali oglasi

ZAPOSLITEV

PREJEMO vsi trg. pomočnik
špecijalne stroke, mlajše moči.
Ponudbe v ogl. odd. pod »Ljubljana« - s posrednikom prodajalca.

199-4
DVA KURIRJA IN ENA **TRAJARJA** sprejemo takoj. Mladostni, zdravi, odd. pod »Ljubljana«. Ponudbe s posrednikom dosegajo na 5. kabinetskega sprejema, Ljubljana, Dolenska 76. 104-1

123-1
MUZBO DOBI gradbeni tehnik za industrijske gradnje. Pogoji: vodna praksa. Plača po tarifnem pravilniku. Javorje, tovarne vsa plošč in furnirjev, Pivka. 36-1

19-1
FINANČNEGA MANIPULANTA, po možnosti s prakso v godarskih stroki, išče Godzina uprava Konjice. Nastop takoj. Ponudbe na Godzino gospodarstvo, Celje. 85-1

10-1
STROJNIKI KLUČAVNICARJEV in 5 kovinskih strojev sprejemo takoj. Mesto strojno podjetje, Ljubljana, Dolenska 76. 104-1

104-1
KLADISNICNA za trgov. podjetje špecijalne stroke v Ljubljani išče moči za takoj. Pismene ponudbe v ogl. odd. pod »Ljubljana«. 146-1

146-1
KORARNA TEOL, Ljubljana, Zalaška c. 54, sprejme takoj v službo 2 izučena ali priučena sodarja. Plača po tarifnem pravilniku. Stanovanja podjetje nima. 156-1

156-1
ISCEMO DVA ELEKTRICARJE za delo na delovnem področju elektroopona v podjetju, a druga za pogonskega električarja v separaciji azbesta. Stanovanje v separaciji, plača po sporazumu. Zainteresirani naj se pismeno javijo na vsa tri podjetja. 35-1

35-1
Rudnik i separacija za azbest »Bogoslavce«, Sv. Nikola, Makedonija. 168-1

168-1
ADMINISTRATORKE, samostojno pisarniško moč, sprejemo takoj. Ponudbe poslati na: Trgovsko podjetje Vrhnik. 178-1

178-1
OKRAJNI ZDRAVSTVENI DOM Sošanj sprejme 1 stomatologa, 1 laboranta za Okrajno higiensko postajo in 1 medicinske sestre. 181-1

181-1
KNJIGOVODJO, večera vseh, 35-1. Rudnik i separacija za azbest »Bogoslavce«, Sv. Nikola, Makedonija. 168-1

168-1
LJUBITELJ (moški in ženska) dobi stalno službo, primerno za samca ali za par. Prosto stanovanje, plača po uredbi. Prednost sprejema: zamejstva primerne enosobne stanovanja. Predstaviti se takoj dopoldne: Administrativna Sola, Roška 15 (bivša Dombranska cesta). 279-1

279-1
NAZILKO za polno zaposlitev ali za nekaj ur sprejme takoj: Administrativna Sola, Roška 15 (bivša Dombranska cesta). 280-1

280-1
MESARSKA POMOČNICA takoj sprejemo. Kmetijska zadruga v Trebnju. Plača po dogovoru. 281-1

281-1
DEKLIC 15-18 LET, srpo, sprejemo za pomoč v gospodinjstvu k dobri, majhni družini. Ponudbe v ogl. odd. pod »Ljubljana«. 90-1

90-1
MIZARSKA MOJSTRA, popolnoma samostojna, v večletno prakso, sprejemo. Nastop službe 1. marca. Za stanovanje preskribno. 10-1

10-1
ADMINISTRATORKA - s triletno prakso ter znanjem stroještva ali primarni zaposlitev takoj ali pozneje. Naslov v ogl. odd. 187-1

187-1
KOMERCIALIST - KALKULANT s večletno prakso in obvladanjem vseh pisarniških del ter seferskim izpitom želji spremembi službo. Ponudbe pod »Vesten in posten« v ogl. odd. 159-1

159-1
MESTO HISNICE iščem. Poljanec, 159-1

159-1
GOSPODINSKI POMOČNICE, do 18 let, izkušene, s lastnim stanovanjem, izjemno gospodinskih biro. Javiti se od 14 do 18. Trg revolucije 1-11, soba 65. 304-1

304-1
KAFOSLITEV - »Karošerija«, Ljubljana, Kamnška 25, potrebuje 1 kvalificiranega avtomobilca, 2 navadna delavca, ki bi se priučila v avtomobilski stroki, in 1 nočnega čuvaja. Javiti se osebno. 320-1

320-1
KROJARSKI MOJSTER, vajen pri krojevanju, išče zaposlitev v Ljubljani s 1. febr. 1954. Gre tudi kot pomočnik. Naslov v ogl. odd. 163-1

163-1
GOJAR-MIZAR, pričen, išče službo. Naslov v ogl. odd. 128-1

128-1
KVALIFICIRAN PRIZERKA išče službo. Naslov v ogl. odd. 43-1

43-1
ZA VIŠKE IN NIZKE GRADNJE sprejemo dva gradbeni delavca. Ponudbe v ogl. odd. pod »Ljubljana«. 159-1

159-1
LJUBI ODBOR MESTNE OBČINE TRBOVLJE sprejme takoj v službo gradbenega inženirja ali tehniika, po možnosti z večletno prakso. Družinsko stanovanje za 4 osebe. 273-1

273-1
KVALIFICIRANA TRG. POMOČNICA išče zaposlitev kjer koli, nastop takoj. Ponudbe pod »Trg. pomočnice« v ogl. odd. 269-1

269-1
ZA LJUBLJANO sprejemo takoj v kuhinjo, sposobnega samostojno voditi prvotnost restavracijsko kuhinjo, šefa strežbe, lahko tudi starejši komercialist z znanjem glavnih jezikov, portirja z znanjem tujih jezikov, sobarico s prakso, kvalificirane kuharice in pomivalce. Ponudbe pod »Nastop takoj« v ogl. odd. 286-1

286-1
KORRESPONDENTKA za angleški jezik išče izvozno podjetje v Ljubljani. Pismene ponudbe pod »Tudi stroještvo« v ogl. odd. 273-1

273-1
MAGISTRO ALI FARMACEVTSKO POMOČNICO sprejme 11. mesta lekarna v Ptuj. Soba zagotovljena. 276-1

276-1
KNJIGOVODJO, honorarno, sprejme takoj. Kmetijsko poselstvo. Mavčje. Prase pri Kranju. 273-1

273-1
PREDSTAVNIŠTVO trgovskega ali sapositvo industrijskega podjetja prevzame vezirani komercialist-zastopnik, Slovenec, ki razpolaga s pisarnjo in telefonom v Beogradu. Ponudbe v ogl. odd. pod »Beograd«. 267-1

267-1
TRGOVSKEGA POMOČNICA potrebuje takoj trgovsko podjetje »Prekobra, Domžale, za poslovalnico v Trzinu. 329-1

329-1
BREZPOSELNO DEKLE, staro do 27 let, iščem za skupno gospodinjstvo. Ponudbe poslati v ogl. odd. pod »Dobra gospodinja«. 331-1

331-1
ZA STALNO ZAPOSLITEV sprejemo takoj: 25 nekvalificiranih delavcev in 5 klučavnicarjev. Stanovanja niso zagotovljena. Izolirka, Ljubljana-Moste. 333-1

333-1
GOSPODINSKO POMOČNICO s lastnim stanovanjem sprejemo. - Akrapovič, Sišenska 48. 248-1

248-1
KOMERCIALIST z znanjem tujih jezikov želi zaposlitev v Ljubljani ali okolici. Pismene ponudbe v ogl. odd. pod »Tudi jezik«. 247-1

247-1
NABAVILJA sprejemo takoj. Ponudbe poslati na Trgovsko podjetje Vrhnik. 227-1

227-1
GOSPODINSKO POMOČNICO - iščem. Plačam dobro. Mirje 13. 322-1

322-1
RAMOSTI IN KLUČAVNICARJE, ki bi bili zmogeli poleg ostalih del opraviati tudi manjša popravila na mizarskih strojih takoj sprejemo. Produktivna zadruga Ljubljanski mizarjev, Vič - Ljubljana, Postojnska 56. Zaposelitev stalna. 104-1

104-1
MIZARSKI MOJSTER išče primerno zaposlitev. Naslov v oglasnem oddelku. 339-1

339-1

NARODNA BANKA FLRJ, centrala

za LRS Ljubljani išče za zaposlitev v Ljubljani in za podružnice v Ajdovščini, Novi Gorici, Kopru, Vrhniku, Tolminu, Kočevju, Ormožu, Poljčanah in Grosupnju 3 diplomirane ekonomiste, 5 absolventov polne srednje šole in 5 uslužbenec s bančno prakso. Plača po uresničenju s navadno šolno kvalifikacijo in s opazom vsa službovanja sprejema posredniška služba Narodne banke FLRJ, Centrala za LRS v Ljubljani, Cankarjeva 41. 18-1

18-1
TAKOJ SPREJEMO več kvalificiranih kleparjev gradbeno galanterijske stroke, več klučavnicarjev in enega kovinostikača (črtnika). Bilja pojasitve »Kozara«, Novska. 404-1

404-1
DOBRA KLEPARSKA POMOČNICA sprejemo. Plača po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku. 367-1

367-1
TRGOVSKEGA POMOČNICA potrebuje takoj trgovsko podjetje »Prekobra, Domžale, za poslovalnico v Trzinu. 329-1

329-1
KNJIGOVODKINJO, samostojno, zaposlim honorarno popoldne. Lastnoročno ponudbe v oglasnem odd. pod »Natančna«. 338-1

338-1
PERFEKTNA STENOGRAFIJA GRAFINJA z večletno vsestransko pisarniško prakso želi spremembi službo. Ponudbe pod »Ljubljana« v ogl. odd. 341-1

341-1
LEPO SOBO NUDIM za pomoč v gospodinjstvu v dopoldinskih urah. Ponudbe pod »Takoje« v ogl. odd. 362-1

362-1
INVALID NOB želi službo izvajanja telefonista ali kaj silnega. Ponudbe pod »Takoje« v ogl. odd. 364-1

364-1
MESTO MESARJA z dobrim znanjem dela v kuhinji iščem kler. kler. v Sloveniji za takoj. Kler. pod »Mlada moč« v ogl. odd. 379-1

379-1
SAMOSTOJNEGA KNJIGOVODJO (KINJO) za gostinstvo podjetje Krim iščem. Poizve se Dolenjska c. 8, do 12. 378-1

378-1
RAZPUŠČENJE IZJEDNA - MEŠTA: zdravilna-internista - MEŠTA internega oddelka, specializanta iz kirurgije in bolničarja. Pismene prošnje z življenjepisom ter opisom dosedanjih služb, v katerih deluje, poslati na: Upravno oddelko, splošne bolnišnice Trbovlje. Nastop službe takoj. 402-1

402-1
GOSPODINSKO POMOČNICO, vajeno nekaj kuhe, sprejme gostilna Marija Lavrič, Tebarje. 389-1

389-1
PARKETARSKA POMOČNICA ali vajence za pričetek sprejem. Naslov v ogl. odd. 389-1

389-1
VOZNIK, ki ima veselje do konj, dobi službo. Specijla, Ljubljana, Titova 33. 388-1

388-1
VEČ KOMERCIALISTOV IN KNJIGOVODJO potrebuje takoj trgovsko podjetje, ki ima željo po življenjski izobrazbi, dosedanjih zaposlitvah, zlasti o zadnji zaposlitvi na Okrajno združeno zvezo 408-1

408-1
KNJIGOVODJO (KINJO), samostojno moč za vodenje računovodskih poslov, sprejme državno trgovsko podjetje. Naslov v oglasnem oddelku. 212-1

212-1

PECI NA ZAGANJE in hmošestni-ke dobite pri Hrone Frano, Smartno 58, Ljubljana 1. 164-4

164-4
PRODAM: emajliran enodružinski štedilnik Zefir, različne vinske sodarice, 3-30 l, komična, stekleni nastavki, gostilniško kredenco, kompletno orodje 288/143. - Titova 71. 50-4

50-4
RADIO »TELEFUNKEN« s magičnim oesom prodam. Kavčičeva 51. 106-4

106-4
PRODAM emajliran nov zeleni štedilnik - miza - s kuhinjskim. Naslov v ogl. odd. 127-4

127-4
NOV ZAPRAVLJIVCEK s dvema za prtima sedeloma napredaj. Polve s pri Čerbec Ivan, Roška 39. Domžale. 111-4

111-4
PRODAM SIALNI, narejena na zapravljiv, mize rabljena. Hranje 41, Ljubljana. 121-4

121-4
NOV KMEČKI VOZ in modele za kmetijsko strojno opako prodam. Podrta 2 Smlednik. 117-4

117-4
RADIO »PHILIPS«, 6-ovni, odd. 5-1, »napredaj. Mehla, Cernopje 5. 115-4

115-4
KLEPARSKA STROJE in orodje prodam. Naslov v ogl. odd. 383-4

383-4
VEČJO MLATILNICO znamke »Hel-ko«, širine 120 cm, s vsemi čistilnimi pripravili, prodam. KZ Podgorica, pošta Dol pri Ljubljani. 144-4

144-4
MOSKO TEMNOMODRO KAMARNO OBLEKO prodam. Rožna dolina XI-26. 41-4

41-4
PRODAM kompletno dobro ohranjenno posteljo. Jerob, Zalaška 64. 37-4

37-4
PLETILNI STROJ št. 10, dobro ohranjen, prodam. Korun Marica. Zadani most. 34-4

34-4
TOKNIKO-APARATURO - »Agfa« super, 16 mm, kompletno, skoraj novo, prodaj »Fotomaster«, Zagreb, 144-4

144-4
GOSTILNIŠKO OPREMO: sede, mize, stole, točilni pulji, hladilno orodje prodam. Informacije: gostilna Kolodvor, Zagorje. 146-4

146-4
VEČJI ŠTEDILNIK, kompletno, s dvema pečicama na dve ržiki, prodam. Zupancič, Ljubljana, Vošnjakova 16. 147-4

147-4
NOVO SAMSKO SPALNICO s kavčem, orehov furnir, politirano, prodaj »Mizarstvo, Tesar« 1 (dohod s Karlovca 19 mimo pekarne). 242-4

242-4
ZENSKO KOLO, dobro ohranjenno, znamke »Puche« ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 388-4

388-4
PRODAM: peči, skornje, otroški voziček, žensko kolo. - Juvan, Smartinska c. 26. 236-4

236-4
PRODAM glavo krojaškega bizro šivalnega stroja. - Golob Jurij, Kamnik, Putna 2. 229-4

229-4
POSAMENNE DELE SPALNICE ugodno in poceni prodam. Ogled od 12 do 14 ure dnevn. - Oblak, Rožna dolina c. XV-16, Ljubljana. 230-4

230-4
LUTZ-PEC, dobro ohranjen prodam. - Ljubljana, Celovška cesta 83. 232-4

232-4
RADIO z magičnim oesom prodam. - Vodnikova 71, Siska. 233-4

233-4
SIVALNI STROJ »SINGER«, pogrešljiv, prodam v Polju. 226-4

226-4
SOBNO POHISTVO, malo rabljeno, prodam zaradi preselitve po ugodni ceni. - Naslov v ogl. oddelku. 160-4

160-4
4-CEVNI RADIO prodam za 150 din. - Finc, Rožna dolina c. V. št. 13a. 195-4

195-4
ENOVPEZNE SANT in komat 18 col, prodam. - Snoj, Stožice 27. 224-4

224-4
KROMATONIC HARMONIKO, vrstno, 80 basov »Meinel He-rolde« prodam. - Goritcar Franci, Tržič. 59-4

59-4
PRODAM stroj z električnim motorjem, pripraven za struganje, izdelan iz brusca. - B. 2, Ljubljana. 235-4

235-4
OTROŠKI VOZICEK, tapciran, poceni prodam. Naslov v ogl. oddelku. 246-4

246-4
USNENJEN POVRŠNIK s kožuvinom prodam. - Sodoc, Sv. Nikolaj nasip 71-1. 223-4

223-4
PIANINO, dobro ohranjen, prodam. - Naslov v ogl. oddelku. 222-4

222-4
NOV SIVALNI STROJ, pogrešljiv, prodam. - Horvat, Celovška c. 19. 226-4

226-4
KOŽUH, »Stadpelze« pilžmočno in frak prodam. - Cankarjeva 15. 302-4

302-4
RADIO IN HARMONIKO prodam. Korytkova 23. 298-4

298-4
PRODAM spajkovni aparat znamke »Siab« 1,50 Atm. 1000 lit učinka na 2 kg karbita, z manometri, pištola za varjenje, rezanje 12 mm gumijev. - J. 2, rož. Valentin, Škurine 4-III, Rijeka. 303-4

303-4
SIVALNI STROJ »Dürkoppe«, skotarij nov, prodam. - Zupancič, Stritarjeva 3-III. 308-4

308-4
SPALNICO, imalcija oreh, prodam kuhinjsko opremo, tridelno omaro prodam ali zamenjam za športno žensko-moško kolo ali šivalni stroj, Zabjek 14. 307-4

307-4
POMIVALNO MIZO, novo prodam. - Lekše, Pod hribom. 306-4

306-4
SIVALNI STROJ, pogrešljiv, zidan štedilnik prodam. - Bohinec, Vodovodna 1. 310-4

310-4
ODLIČEN RADIO »Radion« prodam. - Krcmar, 2. 311-4

311-4
RADIO 5-CEVNI, inozemski, prodam. - Domžalska 1. 317-4

317-4
NOVE MOSKE SKORNJE št. 42, prodam. - Jakulin, Stari trg 3-1. 315-4

315-4
PRODAM pisalno mizo in hladilno ko na vzmeti. - Naslov v ogl. oddelku. 314-4

314-4
ZELEZEN ŠTEDILNIK prodam. Tratar, Zabjak 1. 312-4

312-4
ZELENO PEC prodam. - Dovjak, Gorisla 3. 313-4

313-4
SIVALNI STROJ »

Gradnja železnice v dolini Sotle in Krke

najboljši garant za gospodarski dvig Haloz in Hrvaškega Zagorja

Ob koncu preteklega leta so v Ptuj in okolici izvedli, da se Direkcija železnice v Zagrebu resno ukvarja z načrti za gradnjo proge v dolini Krke in Sotle. Ta vest je naletela na veliko odobravanje med prebivalstvom Haloz, Slovenskih goric in ostalih predelov severovzhodne Slovenije, ki se zaveda, da so dobre prometne zveze pogoj za blaginjo in napredek vsake pokrajine. Predel med Radgono in Ptujem ter med Mariborom in Ljubljano so 20 do 24 km oddaljeni od obstoječih železniških prog in prav tako kot pokrajine v dolini Krke in Sotle že 50 let stremijo za čim prikladnejšo zvezo z ostalimi kraji in z morjem. Ker so te pokrajine delno, dolini Rogatnice in Pesnice pa v celoti vezane na Ptuj, kot gospodarsko, kulturno in politično središče, je tudi gospodarski svet OLO Ptuj razpravljal o nameravani gradnji ter poslal k programu načrta Direkcije železnice v Zagrebu svoj predlog s prošnjo, da medrepublika strokovna komisija pri izdelovanju dokončnega načrta upošteva tudi njegovo mnenje. Predlog gospodarskega sveta OLO Ptuj so poslali tudi vsem sosednjim zainteresiranim okrajem, večjim industrijskim podjetjem in ustanovam.

Gospodarski svet je opozoril na to, da je že stara Avstrija raznišljala o gradnji te proge in jo v letih 1911 in 1912 tudi trasil, ter predlagal, da to traso ponovno proučijo. Iz Dunajskega Novega mesta do Gleichenberga v bližini Radgone je zgrajena paralelna proga nekdanji železnici z namenom, da bi prišla po nekrajši poti do morja. Področja, po katerih bi predvidena železnica nadaljevala pot do Ptuja, imajo močno razvito živinorejo, sadjarstvo in vinogradištvo. Okoli Negove so močni, še neizkoriščeni slatinski vrelci. Z novo progo od Radgone, kateri bi se v najkrajšem času priključila proga iz Gleichenberga v dolžini 6000 m, preko Janzevega vrha do Ivanje, preko Vidma ob Ščavnici in dalje v južni smeri mimo Podvinca, kjer bi se pri Rogoznici priključila progi Ormož—Pragersko, bi ti kraji mnogo pridobili. Z odcepom te proge v Pesniški dolini proti Pesnici, odnosno Mariboru bi bili povezani z železnico tudi zahodni predeli Slovenskih goric.

Od proge Ptuj—Pragersko bi se odcepila proga na Rogatec in nato v južni smeri tekla v dolino Rogatnice, pri Podlehniku pa bi prečkala Dravinjo. Iz Podlehnika bi tekla proga po dolini Rogatnice do Zetla. Pri Zetlah bi skozi majhen predor prišla v dolino Sotle in bi pri Rogatcu križala železniško progo Grobelno—Krapina. Ti kraji so od najboljše postaje oddaljeni do 20 km in je prav ta oddaljenost od prometnih zvez kriva zaostlost Haloz. Proga v teh predelih bo pomnila cenejši prevoz lesa iz maceslji, rogaških in donačkih gozdov in boljše izkoriščanje neizrabljenih rudnih ležišč.

Z nadaljevanjem proge po Sotelski dolini mimo rojstnega kraja maršala Tita proti Dobovi, bi dobile vasi na obeh straneh Sotle potrebno zvezo z industrijskimi središči v Dravski in Savski dolini. V tem predelu leže tudi neizkoriščena bogastva rjavega premoga pod Bohorjem, železne rude pri Planini in pirita pri Ključici, pa tudi v Kozjanski dolini opušteni rudniki in topilnice železa bi ponovno zaživele, če bi jih povezala proga z drugimi središči.

Z izgradnjo proge po Krški dolini do Novega mesta s priključkom na že pričetno gradnjo proge Črnomelj—Vrbovsko bi vsi ti kraji dobili zvezo z ostalim svetom preko pristanišča na Reki. Skupna dolžina

proge od Radgone do Reke z že obstoječimi progami bi znašala okoli 320 km. Na novo zgraditi pa bi morali približno 135 km proge in 4 nove predore v dolžini od 300 m do 800 m. Za vzhodno Slovenijo je posebno važna gradnja proge iz Radgone skozi Ptuj do Rogatca, ker so kraji, skozi katere bi proga potekala, navezani na Ptuj. Veliko bi z njo pridobila bližnja Tovarna gline in aluminija v Kidričevem. Od odcepa te proge pri postaji Hajdina je do Kidričevega samo 4 km, medtem ko znaša razdalja Pra-

gersko—Kidričev 12 km. Po novi progi bi bil dovoz boksitne rude iz Dalmacije ali Bosne za celih 50 km krajši. Če računamo samo en vlak dnevne porabe rude bi to znašalo letno 18.000 km prihranka, ne glede na ostale surovinske potrebe tovarne. Pri enem vlaku dnevno bi znašal letni prihranek 5.760.000 dinarjev. Razen tega je upoštevati še to, da se sedaj vozi v tovarno s kolesi, odnosno hodi kilometre daleč peš blizu 1000 delavcev iz Haloz in Slovenskih goric. Z železnico bi se tem socialno šib-

kim krajem približala tovarna in delo.

V veliki meri bi po tej progi prišel v poštev tudi tranzitni promet iz vzhodne Avstrije in Zahodne Madžarske. Glede na to, da bi ta proga tekla po pretežno ravninskem terenu — ker je najtežji del na odseku Vrbovsko—Črnomelj že skoro zgrajen, predvideni predori pa bi bili potrebni tudi pri vsaki drugi varianti, ki pa ne bi bila tako gospodarska in rentabilna, pričakujejo prebivalci Haloz in Slovenskih goric, da bodo odločujoči strokovnjaki njihov predlog upoštevali.

(ip)

Prekmurje in učiteljstvo

V zadnjih mesecih se je v Prekmurju razpasla navada, da učitelji prosijo za premeštev drugam, a le eden od absolventov učiteljskega je zabil za to, da se premešča v Prekmurje. Res je, da je to malce odmaknjeno in ne nudi toliko udobja, kot ga najde učitelj lahko v večjih mestih. Vsak učitelj pa, ki bo imel neprestano pred očmi svoj veliki cilj — iz malih, ukažljivih prekmurjskih drobljančkov vzgojiti dobre, zdrave ljudi naše socialistične skupnosti, ki bodo obvladali najosnovnejše znanje — to je potrebno vsakomur pri njegovem delu. Res, ni dovolj, da se učitelj omeji samo na šolo, temveč mora pomagati pri prostem življenju tudi izven pouka. Tako je tudi v Prekmurju učitelj tisti, ki skrbi, da najde kulturno življenje svojo pot v še tako majhne vasi. To terja od učitelja mnogo volje, še več — tudi ljubezni! Življenjska pot vodi učitelja v vas, v oddaljene kraje. Tam je njegov delokrog. Poslan je tja, da bo tamkaj deloval. In če mu res ne morejo nuditi vsega tako kot želi, mar je to že razlog za premeštev? Ne! Kolikor nas je bilo starejših učiteljev v Prekmurju, se še vedno radi in s spoštovanjem

spominjamo Prekmurja in njegovih prebivalcev. Tamkajšnje ljudstvo je blago, zaupno do učitelja, kadar spozna, da ta rad živi v njegovi sredi. Nekako za svojega človeka ga imajo. Tuj človek je za Prekmurce le tisti, ki se jim noče približati, jih niti ne skuša razumeti in celo njihove otroke nekako prezira. Tak učitelj se bo nujno čutil osamljenega, tujega in se nikjer ne bo udomačil.

Prav pa bi bilo, da bi že občina ob učiteljevem prihodu skušala uvesti učitelja v tamkajšnje življenje, ko bi mu preskrbelo urejeno stanovanje, prehrano in vse, kar učitelj nujno potrebuje v vsakdanjem življenju. Učitelj naj bi imel vse to, če že ne v

šoli, vsaj v njeni bližini tako, da bi lahko posvetil čimveč svojega časa za svoje izpopolnjevanje in za svojo ljubezen do vaščanov, zlasti v zimskem času, ko ni velikih kmečkih del na polju. Z dobro voljo se daleč pridel

Marija Zalar

Ne poznamo še abecede, pa so že igrali

V Križu na Vipavskem so se nedavno mali pionirji — učenci osnovne šole pravi dobro odrezali. Pod pokroviteljstvom svoje učiteljice pripravili uspešno prireditev številne deklaracije, dvogovore in kratke izrec. Starši, ki so dvorano napolnili do zadnjega kotička in tudi drugi gledalci so bili navdušeni nad malimi igralci, ki so pri tej prireditvi pokazali mnogo veselja in poguma. Le tako naprej!

IZ VČERAŠNJE DRUGE IZDAJE

Pred vzpostavitev diplomatskih odnosov Dunaj—Bonn?

Dunaj, 8. jan. (Tanjug) v zvezi s sinočnim prihodom šefa urada za informacije in tisk za kodnonemške vlade Echartha na Dunaj je sicer uradno objavljeno, da je prišel samo kot gost ljudske stranke, toda v dobri postojanosti veljavi 10 let, kar je kmeti Kongres doslej pravico izvajati postopke spremembe. Komisija pa bo predsedniku verjetno svetovala, naj si pridrži pravico, da umakne omljenega carin, če bi bile s tem ogrožene ameriške industrije, ako hoče dobiti podporo Kongresa za nove ukrepe. V vsakem primeru pa ni verjetno, da bo vseh 17 članov komisije podpisalo vse navedene predloge.

predvsem o vzpostavitvi rednih diplomatskih odnosov in stalnih gospodarskih misli. Ustanovitve zahodnonemške stalne gospodarske delegacije, katere bodoči šef Müller-Graf je že na Dunaju, je temeljito značilna, ker bo to edino legalno predstavništvo države, ki je sedaj glavni trgovinski partner Avstrije.

Obisk Echartha, katerega je kancelar Raab danes priredil kosilo, je ugodna priložnost za izmenjavo informacij in stališč, ki jih zavzemata obe vladi do berlinske konference, pri čemer morebiti lahko zblizajo stališča obojestranskih vprašanj, ki bi lahko nastala v Berlinu.

Ali bodo ZDA ukinile nekatere omejitve v trgovini?

Washington, 8. jan. (r) Komisija, ki jo je imenoval predsednik Eisenhower, da prouči ameriško zunanjetrgovinsko politiko, je pri koncu v svojemu delu. Dopolnilki iz Washingtona poročajo, da bo poročilo komisije izročeno predsedniku Eisenhoweru verjetno pred koncem prihodnjega tedna. Pričakujejo, da bo komisija med ostalim predlagala pomoč prilagoditvi državnemu gospodarstvu, njihova valuta konvertibilna, nadalje večja pooblastila predsedniku, da bi lahko znižal carine, nato odpravo nekaterih omejitev v trgovini s kominformovskimi drža-

vami ter vzpostavilo ameriškom, naj posloja svoj kapital drugim državam. Pričakujejo tudi, da bo komisija predlagala, naj nova trgovinska politika ZDA ostane v veljavi 10 let, kar je kmeti Kongres doslej pravico izvajati postopke spremembe. Komisija pa bo predsedniku verjetno svetovala, naj si pridrži pravico, da umakne omljenega carin, če bi bile s tem ogrožene ameriške industrije, ako hoče dobiti podporo Kongresa za nove ukrepe. V vsakem primeru pa ni verjetno, da bo vseh 17 članov komisije podpisalo vse navedene predloge.

V NEKAJ VRSTAH

London, 8. jan. (r) Sindikat električnih delavcev je objavil, da bo pozval svoje člane, naj stopijo prihodnji teden v stavko, da s tem podpre zahtevo po zvišanju meje v svojih delovnih pogodbah in da dan dan stopijo delavci v posameznih, posebej določenih podjetjih v vsej državi, vse dokler pred konec tedna ne bo stavkalo okrog 2.000 ljudi. Osemaletnega janjara pa bo splošna enodnevna stavka, v kateri bo sodelovalo 30 do 35.000 delavcev. Ta načrt stavek je objavil nocoj v Londonu predsednik sindikata, ki je dejal, da predstavlja večerajšnja izjava delodajalcev o protikrižni izjavi, kateremu se bo sindikat uprl z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Tokio, 8. jan. (AFP) Severnokorejski radio Pjongjang je danes objavil, da sta Kitajska in Severna Koreja pripravili vsak trenuten nadaljevali primirna pogajanja za sklicanje politične konference na Koreji ter je dodal, da je neuspeha v dosedanjih pogajanjih krivo Združeno poveljstvo.

Washington, 8. jan. (AFP) Predsednik sindikalne organizacije Kongresa industrijskih organizacij (CIO) Emil Reeve je danes izjavil,

da je število brezposelnih v ZDA precej večje od števila, ki je uradno objavljeno. Po njegovih trditvah je sedaj v ZDA 3.250.000 brezposelnih, ne pa 1.850.000, kakor je uradno objavljeno. Reeve je dodal, da je v ZDA nastalo gospodarsko nazadovanje, ki je iz dneva v dan vse večje ter je zahteval od vlade, naj se bori proti takemu stanju in podvzame energične ukrepe na novih področjih, posebno glede davkov, socialnega zavarovanja, kmetijstva, javnih del in izgradnje stanovanj.

Sprejem pri Koči Popoviču
Beograd, 8. jan. (Tanjug). — Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je sprejel nocoj ob 19. uri v prisotnosti državnega podsekretarja dr. Aleša Beblerja ameriškega veleposlanika v Beogradu g. Jamesa Ridelbergerja in odpravnika poslov Velike Britanije g. Johna Shattocka.

SPORT

Gorenjski zimski športniki so začeli

Jesenice, 9. januarja. Pred jeseniško gimnazijo je bil popoldne ob 15. uri zbor velikih števil vseh tistih, ki so se zbrali za otvoritev II. zimskošportnega tedna Gorenjske. Mnogi so pozdravili predsednik okrajne, tov. Kristan, nato pa je v imenu GZSP spregovoril tov. Bračič, ki je pol ura pozneje slovesno otvoril letošnje II. zimskošportne igre Gorenjcev. Obema prvima govornikoma sta se pridružila tudi zastopnik SZS tov. dr. Danilo Dougan in v imenu JLA major Stane Prezelj.

SANKACI SO ZAČELI ŽE V PETER

Tiha otvoritev te celotenske prireditve gorenjskih smučarjev je bila pravzaprav že večera, ko so na približno 5 km dolgi progi od Jerice do Čufarja nastopili sankaci, letos vsekakor v okviru te velike gorenjske prireditve. Za tekmovalce na sankah je bilo iz vsakega okraja izbranih 60 sankarjev, od katerih bodo najboljši nastopili v finalu v soboto, 16. t. m. Kakor rečeno, je bil včeraj nastopilo prvih 34 udeležencev iz industrijske šole železarne, med katerimi so zasedli prva tri mesta Daniel Klemenc (4:58), Marjan Burlik (5:03) in Rudi Sapek (5:03.5). Med starejšimi tekmovalci iz te šole je dosegel najboljši čas Franc Pogačnik (4:49.4). Najuspešnejši mladinci so bili nagajeni.

Elita naših tekačev se je dobro pripravila na Pokljuki

ŽIČNICA NA STRAŽO ŽE OBRATUJE

Bled, 9. januarja. Danes popoldne so na Bledu ob navzočnosti številnih domačih športnih funkcionarjev in zastopnikov turizma iz Slovenije, izročili svojemu namenu žičnico na Strazo. Pomembno športno napravo, ki je prva v naši državi, je otvoril predsednik blejske občine Jože Kapus. Po uvedbi slovesnosti so se vsi gostje odpravili na vrh Straze. Tekmovalno progo sta kot prva preizkusila Tine Mulej in Franc Cvenkel, ki sta izjavila, da je odlična in sposobna za največja mednarodna tekmovalja.

TEKAČI SO ŽE NA BLEDU

Na Bledu so se zbrali številni tekači, ki se pripravljajo za današnje tekme v okviru II. zimskošportnih iger Gorenjske. Izmed tujih tekmovalcev so sinoči prišli Avstrijci (pet) in dva Nemci, medtem ko ostale izposojajo še pričakujejo. Tekmovalno progo sta kot prva preizkusila Tine Mulej in Franc Cvenkel, ki sta izjavila, da je odlična in sposobna za največja mednarodna tekmovalja.

NAŠI SMUČARSKI SKAKALCI V ITALIJI

Skriba naš najboljši tekmovalc

Aslago (od našega posebnega dopisa), 9. jan. Danes so bili na smučarski tekmi v Kongsbergu pokali. Nastopili so samo Avstrijci, Jugoslovani in Italijani. Skupaj se je javilo na startu 12 mladincev. Od Jugoslovancev so nastopili: Skriba, Rolina, Korenčan.

Sah

Na mednarodnem turnirju o Hastingsu sta zmagala ruski veleposlanik Bronsteja in Alexander, ki delita prvo in drugo mesto. Partija med obema nasprotnikoma je trajala tri dni, pri čemer sta igralca naredila 120 potez! Matanovič je v zadnjem koraku izbral iz Belgijem O'Kellyjem in del 4-7. mesto v Teschenju, tolesem Olafsonom, ki imajo vsak po 4,5 točke.

Na letošnjem četrtm prvenstvu ljubljanske Univerze in LUSK sodeluje 12 igralcev, od teh so trije moški kandidati in 9 prvoklasnirov. Pri žrebanju so dobili igralci naslednje številke: 1. Roblek, 2. Perdan, 3. Blinc, 4. Šušnik, 5. Križev, 6. Kržin, 7. Kunda, 8. Garbovšek, 9. Vosprenik Zdravko, 10. Trampuz, 11. Horvat in 12. Vavpetič. Turnir se igra vsak dan od 14.30 do 18.30 v Šahovskem domu.

Ljubljanski šahovski klub LSK je priredil svoj polifinalni brzdurnir za amatersko prvenstvo. Med 14 udeležencev je prvo mesto osvojil prof. Stupanj z 11,5 točkami pred tretjeplacec Kramarjem. Sledeči: Vosprenik Peter in Stupanja 9, Garbovšek Milan 8, Kržin, Vavpetič in Borhek 8 ter Oberski 7.

Na letošnjem šahovskem prvenstvu Slovenske zveze v Kijevu sodeluje razen nekaterih izjem, 20 najmočnejših šahovskih veleposlovnikov in mojštrov Sovjetske zveze. Na tem turnirju seveda ne igra Botvink in Smislov, ki se pripravljata na bližnji mednarodni meč za naslov svetovnega prvaka, ki bo verjetno v Moskvi meseca februarja. Izmed veleposlovnikov, ki so sodelovali tudi na turnirju kandidatov v Švici, igrajo Tajmanov, Geller, Petrosjan in Averbach, od ostalih veleposlovnikov stare namena Ragozin, Lilienthal in Flohr, medtem ko manjkajo Keres, Bronstein in Toluš, pri čemer ni neznan vzrok, druga dva pa nastopata na turnirju v Hastingsu. Od ostalih 13 mojštrov so najbolj znani Leningralci Svetin, Korčojin, Bivšev, ki so igrali že na prejšnjem prvenstvu Sovjetske zveze.

Viška mladina na smučeh

V soboto so napravili pionirski oddelki Partizana Vič, ki šteje skoraj 500 članov, lep izlet v zimsko naravo. Polhod dolgih kolon mladostne se je razvijal preko Brda in Podunka do Toškega čela in se naprej, kjer so na primernem terenu vodni društva izvedli tudi pionirske tekme v teku, slalomu, skokih in sankanju ter pri tem ugotovili naslednje:

Najboljši na smučeh so bili Hofler, Kalar, Sternsmirski in brata Skubice, na sankah pa Mrak, Grapart, Oven in drugi.

Prireditve je vodila mladina mnogo veselja in razvedrila, začudena in vsa navdušena pa je bila tudi nad lepoto zimskih narav. Kakor slišimo, nameravajo Vičani napraviti še dva taka izleta, prvega v semestrskih političnih nekam na Gorenjsko, drugega pa v začetku februarja.

Tako je prav, le ven z mladino v naravo, saj tam je zdravje!

SMUČARSKI TEKAČ

Smučarski klub Enotnost prireja 6 dnevni tečaj smučanja v dnevi od 11. do 16. t. m. Začetek pouka bo v ponedeljek ob 14.30. Zbirališče: 1. Golovec in Grad: zbirališče pri brzi iz Grubanev kanal — vodi to, varši Tone Obersnu. 2. Tirolci: Zbirališče Cankarjeve breze — vodi tov. Suhad Matej. Enkratni prispevek za mladino do 14 let znaša 50.— din, za starejše 100. din. Plača se na mestu ob prijavi.

Smučarski klub Enotnost vabi vse smučarske učitelje, da se udeležijo sestanka, ki bo v ponedeljek ob 19. uri v klubskih prostorih, Likovzarjeva.

DREVI OB 19. MEDNARODNA TEKMA V HOKEJU NA LEDU med Ljubljano in Gasteinom. Igrišče pod Cerkovinim gradom.

Bodimo resni!

Te dni so se po ljubljanskih kloškah in uličnih pogajih pojavili okusni lepaki — njihov učinek je v sedanjih belih okoliščinah posebno prijeten — kaj napovedujejo za danes? Od 12. t. m. bodo veliko zimskošportno prireditev na Gorenjskem — II. zimskošportni teden s tekmi vseh vrst in udeleženci oseh kategorij na Jesenicah, Bledu in v Planici. Marširajo se nehoti ustavi ob najbližji zimski tekmi članov, ki so tam sredi zimske lepote pravi gotovo še mnogo lepši kakor drugod. In mnogo jih bo, ki jih bo takrat vsaj za kratek izlet potegnili gori pod našo planino.

Obehem s temi znanilci belih kloškah in uličnih pogajih pojavili okusni lepaki — njihov učinek je v sedanjih belih okoliščinah posebno prijeten — kaj napovedujejo za danes? Od 12. t. m. bodo veliko zimskošportno prireditev na Gorenjskem — II. zimskošportni teden s tekmi vseh vrst in udeleženci oseh kategorij na Jesenicah, Bledu in v Planici. Marširajo se nehoti ustavi ob najbližji zimski tekmi članov, ki so tam sredi zimske lepote pravi gotovo še mnogo lepši kakor drugod. In mnogo jih bo, ki jih bo takrat vsaj za kratek izlet potegnili gori pod našo planino.

Vse pravi in lepo! Javnost naj se enkrat sliči, da so naši Gorenjci ti, ki so smučarskemu športu pri nas položili temelje in mu dali največjo podporo. Ne samo osebnostno, kar jih je, ampak tudi s tem, da so jih odločno (če se pravi ne motimo, sta to oseba samo še dva skakalca), bodo sprejeli na tej olimpijadi. Spored bo — razumeti — silno pester, kakor se spodbudi za eno najmočnejšo olimpijado, zastopane bodo vse smučarske discipline (tudi. Da, celo umetniški drsalci (pravih žal tako nimamo mnogo) in še kaj, ki jih na ledu poznajo iz razpisnih knjig ob 60 kalok (kaj bi jih želi vsak, ki bo v prihodnjih dneh ugotovil, ujeti nekaj časa in okusiti malo beselja o belih naravi, rad odhiti tla. Ali tekmovalci ali pa vsaj pogledati, kako to delajo drugi!

Toda, na olimpijadi, ki je že nekoč 50 let oddaljena, ne dragejše ne prireditelje, predosem polti, pa tudi pozorni, odkar jo je mednarodni olimpijski odbor leta 1924 odključil v svoj uradni spored, med njimi kot prva smučarska. Kdor da olinpijado, katero izmed sodobnih olimpijad od blizu ali se le vsaj nekoliko zamisliti, kakšna je taka prireditve, organizacijski in tehnični zahtevnosti, se skoraj ne more ubraniti niti, kaj je to, Gorenjskem, tako da bo vsak, ki bo v prihodnjih dneh ugotovil, ujeti nekaj časa in okusiti malo beselja o belih naravi, rad odhiti tla. Ali tekmovalci ali pa vsaj pogledati, kako to delajo drugi!

SPORTNO DRUŠTVO ODR. Ljubljana ima v vrek 12. t. m. v dvorani Doma sindikatov ob Miklošičevi cesti ob 19.30 svojo V. redno leto skupščino. Vse člane, prijatelje, simpatizirajo, zastopnike delovnih kolektivov, športnih društev in organizacij, ki so prišli, naj se vnaprej prijavijo, da bodo vsi ostali vabimo k udeležbi.

VREME

Višina snežne odeje danes ob 7. uri: Planica 41 cm, Novo mesto 33 cm, Jezersko 27 cm, Maribor, Slovenj Gradec in Celje 22 cm, Ljubljana 20 cm, Murska Sobota in Postojna 19 cm. Glede večera je snežna razmera v ostalih predelih niso bistveno izpremenile.

Napoved za nedeljo, dne 10. januarja 1954: Lepo vreme, popoldne rahlo povečana oblačnost. Čez dan nekoliko topleje. Zjutraj po kotlinah megle. Temperatura ponoči do -15°C, čez dan okoli 0°C, na Primorskem temperatura v meňah od -4°C do +5°C.

KUPCIJA S MORTO

I.

Deseti oktober leta 1948 je bil mrzel, turoben in vlažen dan. Sele pozno popoldne je prenehalo deževati.

Zemlja je bila od vseane mokrote vsa črna in težka, na sivi asfaltni cesti pa so se odsvitali temni robovi popravljanih mest.

Cesta je bila gladka, prazna in tiha; vodila je naravnost iz enega obzorja v drugo. Najprej je tekla po gozdnatem griču navzdol, od tam pa se je polagoma dvigala na naslednjo vzpetino, kjer jo je sprejel most, ki jo je na svojih kamnitih lokih ponel preko globoko vsekanega kotline. Na zahodu je nad koščkom žveplenorumenega večernega neba visela črna gmeta oblakov. Zdelo se je, da pelje asfaltna cesta od mostu dalje naravnost v žvepleno žerjavico.

Tam, kjer je iz modrosivega ozadja prihajala cesta, je stal mož. Njegove oči so merile od dežja premočeno cesto do konca. Ali je bil tam zares konec?

Mož je počasi stopal v prihajajoči večerni mrak. Nosil je siv dežni plašč in temen klobuk; široki okrajci so mu senčili obraz. V roki je držal aktivko.

Trajalo je precej časa, da je prišel do mostu na višini. Zdal je hodil še počasneje; končno se je ustavil sredi mosta.

Kjer se je poprej cesta izgubljala v nebo, je bil zdaj nov začetek. In zopet je tekla cesta po gozdnatem griču navzdol, se znova vzpenjala in na oni strani izginjala v obzorju.

Mož je odmaknil svoj utrujeni pogled. Konca ni bilo! Vsak konec je bil nov začetek.

Umaknil se je na rob, se naslonil na široko kamnitno ograjo in pogledal v globino. Aktivko je položil poleg sebe. Gledal je navzdol mimo vitkih lokov mosta.

Ali je bil nekje konec?

Pogledi moža so se vsesali v dno globeli, kjer se je že zbiral večerni mrak. Nегоve roke so segle po zunanjem robu ograje, prsti so se močno oprijeli hrapavega kamna in noge so našle oporo v zidnih odprtinah.

Stal je na vrhu — prost in varen.

Umaknil je pogled od globine in se zazrl v nebo, ki je bilo na tem kraju blede in odprto. Veter, ki je vel čez višino, se je zaganjal v njegov plašč. Obšel ga je občutek neskončnega veselja. Videl je konec.

Na široko je razprostrl roke pred seboj in se spustil v globino.

II.

Po griču navzdol je drdral avto. Potnika, ki sta sedela v njem, sta trudna in iznemogla strmela predse na cesto.

Prvi je bil čokot in močan; imel je širok, mesnat in prijeten obraz. Nad ravnim čelom so mu ležali sivi, gosti lasje.

Drugi, ki je vozil, je bil po zunanosti čisto drugačen. Ozka ramena so mu kakor obtežena visela naprej, iz suhega obraza pa

mu je štrlel ptičjemu kljunu podoben nos. Tanki, črni lasje so se mu lepili na čelo.

Nenadoma je prvi pokazal z roko: »Biel! Poglejte — tam! Moj bog! In zaril je svoje prste v lokov svojega sosedu.

»Kaj?« Vozač je utrujeno dvignil glavo. Že več ur je nenehoma sedel za krmilom; enolična, dolga vožnja ga je uspavala.

»Tam, tam!«

Vozač je pogledal v nakazano smer, a ni videl drugega kot cesto — gladko, tiho in prazno, in most — gladek, tih in prazen.

»Ničesar ne vidim,« je dejal in skrivaj začudeno pogledal svojega sopotnika, ki si je z roko pokrtil oči.

Biel se je prestrašil. Kaj je le Mastocku? Za trenutek je pomislil na živčni zlom. To ne bi bilo nič nenavadnega — po tolikem razburjenju in po tolikih brezuspešnih naporih zadnjih tednov.

Hotel je zaustaviti, toda Mastock je dejal: »Peljite dalje! Peljite do mosta! Hitro!«

Biel je zapeljal dalje. »Kaj je bilo?« je vprašal.

Mastock je stresal z glavo. »Ne vem natanko. Morda sem se zmotil...«

Pripeljala sta se do mosta.

Biel je zmanjšal brzino. »Ali naj ustavim?«

Mastock